

Рецезенти
Проф. др Лазо Ристић
Слободан Наградић

Директор, главни и одговорни уредник
Марко Ашанин

Уредник
Зорица Бохатјук

Др Зоран Милошевић

ОД МАЛОРУСА ДО УКРАЈИНАЦА

ПРИЛОГ ПРОУЧАВАЊУ ПРОМЕНЕ КУЛТУРНОГ И
НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА МАЛОРУСА

**ЗАВОД ЗА УЧБЕНИКЕ И НАСТАВНА СРЕДСТВА
ИСТОЧНО САРАЈЕВО
2008**

САДРЖАЈ

Уводна реч	7
------------------	---

I

(МАЛО)РУСИ И «ГАЛИЦИЈСКА ИДЕОЛОГИЈА»

О ВЕШТАЧКОМ СТВАРАЊУ НАЦИЈА – УВИД У ЛИТЕРАТУРУ	11
О ЗАМЕНИ НАЗИВА МАЛОРУСИЈА СА УКРАЈИНА	28
«ГАЛИЦИЈСКА ИДЕОЛОГИЈА» И ПОЛИТИЧКО-РЕЛИГИОЗНИ РАД НА ПРОМЕНИ ИДЕНТИТЕТА РУСА У МАЛОРУСИЈИ (УКРАЈИНИ)	39
ПОЛОЖАЈ РУСКОГ ЈЕЗИКА У УКРАЈИНИ	68
РАСПАД УКРАЈИНЕ? Украјина после распуштања Врховне раде (парламента)	107

II

ЛИДЕРИ УКРАЈИНЕ: ПОЛИТИЧКИ ПОРТРЕТИ И БИОГРАФИЈЕ

ВИКТОР ЈУШЋЕНКО	125
ВИКТОР ЈАНУКОВИЧ	143
ЈУЛИЈА ТИМОШЕНКО	167
ЗАКЉУЧАК	181

Литература

Уводна реч

Према све уверљивијим научним размишљањима налази се и оно да је националност универзална, легитимна политичка вредност у животу нашег времена. У том смислу припадници одређене нације се боре да сачувају свој колективни (национални) идентитет, а други да га разбију и прилагоде својим политичким потребама и вредностима.

Желео сам да овом књигом осветлим једну не-свакидашњу појаву, појаву **вештачког стварања од-**

ређених нација, у овом случају украјинске, којима се (пре)даје и тачно одређена идеологија (стереотипи), чиме се залази у најружнији и најпрљавији политички инжењеринг, тј. «убацавање» обрасца мишљења одређеним заједницама и људима. На тај начин, не само што се злоупотребљавају велике масе људи и ремети природни развој неких народа, већ се залази и у етику друштвених односа која треба да пружи (морални) одговор – да ли нам је због интереса све дозвољено, па и да разарамо старе народе и стварамо нове.

У овој књизи, иако има историје, нагласак је, ипак, на савремености и савременим збивањима у Украјини, односно политиколошком и социолошком виђењу проблема, те је из тога проистекла и методологија писања књиге.

Током писања ове књиге несебичну помоћ пружио ми је *Александар Д. Гронски* из Минска који је сугерисао да прочитам одређене књиге које се тичу Украјине, као и критичким рефлексијама на сам садржај рада. Такође, *професор Александар В. Чернов* из Череповјеца (Русија) трудио се да ми пошаље књиге које сам тражио, а које су ми биле неопходне за овај рад. Захваљујем се и двома дамама које су читале рукопис и дале свој допринос да ова књига добија изглед какав има, то су *мр Биљана Милошевић* из Требиња и *Нада Вучинић* из Шапца. Наравно, ту су и рецензенти са њиховим позитивним рецензијама, као и ваљаним примедбама које сам, наравно, уважио.

Од срца хвала.

Аутор

I

РУСИ И ГАЛИЦИЈСКА ИДЕОЛОГИЈА

О ВЕШТАЧКОМ СТВАРАЊУ НАЦИЈА – УВИД У ЛИТЕРАТУРУ

Нажалост, савремена збивања у Украјини су остала ван оптике наших истраживача. На прсте једне руке могу се набројати аутори који су нешто писали о савременој Украјини. Слично се понашају и медији. Ову државу покривају извештачима из Москве, или преносе писања страних аутора и медија. Аналитичких текстова нема, а одређених методолошких упутстава како тумачити и посматрати

догађаје у Украјини нема, колико је нама познато, ни Министарство иностраних послова Србије. Међутим, ова држава је извор значајних (геополитичких) података за Србе.

Од књига на српском језику о Украјини успели смо да пронађемо једну, *Историја Украјинског народа*, ауторке Александре Јаковљевне Ефименко (рођене Ставровски), која је претходно објављена 1906. године у Петербургу, затим 1990. године у Кијеву, а у преводу Владимира Васиљевића-Крехова објављена је и код нас (1999).

Ради се о ауторки (Велико) Рускињи, удатој за украјинског националисту и револуционара Петра Савича Ефименка. Пошто се почетком XIX века у царској Русији много тенденциозно и са позиција «галицијске идеологије» писало о пореклу Украјинаца, пријатељи Александре Јаковљевне Ефименко, која је тада живела у Украјини са мужем, убедили су је да она као (Велико) Рускиња напише историју Украјинског народа, што је она и учинила. Књига садржи осам глава, и то: «Преисторијска епоха, народи Јужне Русије у старини, преисторијска Русија и Словени», «Одакле је почела руска земља и први кијевски кнежеви», «Феудални немири и степски номади, унутрашњи живот, галицко-владимирска кнежевина», «Јужна Русија у саставу литванске државе: политички положај и унутрашњи живот, Галицка Русија», «Јужна Русија под пољском владавином», «Хмељнитчина и 'Руина'», «Украјина у XVIII веку» и «Украјина Руска и Аустријска у XIX веку». Следи Додатак (Уместо поговора) и «Живот и научно стваралаштво писца А. Ј. Ефименко» и Објашњења.

Чињеница је да је Ефименкова уложила велики напор у писању ове књиге, али је на крају дошло до дела које је безлично, са низом методолошких мана (на пример критичност према политици руских царева, њиховим представницима и некритичност према понашању козачких хетмана). Но, и као таква корисна је са аспекта нашег рада те ћемо је користити.

Ништа није боље ни када је у питању руска публицистика. Ни наука, такође, не даје никакву пажњу «украјинској теми». Појаву отимања дела народа и територија и усађивања тим «новим» народима антируске идеологије, у руској научној заједници је примљено веома трпељиво. Свако ко је покушао да укаже на ове проблеме проглашаван је «реакционаром», «ученим жандармом» или «генералом од историје».¹ У совјетско време постојао је принцип: историју и културу савезних република могли су да објашњавају и да се њоме баве само у тим местима, а никако у другим, у Москви на пример. То је и допринело да у моменту распада СССР-а у Москви и Петербургу практично, није било квалификованих стручњака за бивше совјетске републике, у том слисали ни за Украјину.² Тек у последње време, у условима слободе, појавило се неколико књига (неке и репринт издања, од аутора који су припадали предреволюционарној, односно заграничној руској историографској и политиколошкој школи).

Занимање руских научника за украјинско питање почело је касно, а отворио га је некако сам (он-

¹ Алескеј Орлов, *Украинская «Матрица»*. Перезагрузка, стр. 5. <http://russian.kiev.ua/books/orlov/ukrmatrix/ukrmatrix07.shtml>

² Украина глазами «Европы», <http://2000.net.ua/print/aspekty/ukainaglazamievropy.html>⁴

дашњи) председник Украјине Л. Кучма. Наиме, он је објавио књигу «*Украјина – то није Русија*» (Москва, 2003), која је изазвала реакцију руских научника. У недостатку новијих радова прикупљени су стари радови објављивани, углавном, током XIX и почетком XX века. Резултат тога је импресиван Зборник радова «*'Украјинска' болест руске нације*» (Москва, 2003.), који је приредио М. Б. Смолин, писац уводне студије «*'Украјина' - није Русија, 'Украјина' је болест*» (стр. 5 - 20). Уочљиво је да је наслов његовог рада парафраза наслова књиге Л. Кучме «*Украјина – то није Русија*». У раду Смолин оповргава главне тезе Кучме о украјинству као оригиналној и самосталној појави, наводећи да је то продукт локалних власти и римокатоличко-пољских интереса. За украјинца оличење Запада је увек била пољска култура, Римокатоличка црква и немачка државност.³ За Смолина украјинство представља кризу религиозног сазнања: психологија настала у случају са прихватањем уније (са Римокатоличком црквом) и религиозног индиферентизма у случају са совјетским атеизмом.⁴ Поред овог рада, Зборник «*'Украјинска' болест руске нације*», садржи и следеће радове: А. С. Будиловича, «*О јединству руског народа*», А. И. Соболевског, «*Руски народ као етнографска целина*», И. И. Пантјухова, «*Значење антрополошких типова у руској историји*», О. А. Мончаловског, «*Главне основе руске народности*», «*Записи (полицијски – З. М.) о Украјинском покрету 1914 – 1916. године са кратким историјским описом овог поркета као сепаратистичко-револуционарног*

³ М. Б. Солин, «*Украјина*» – не Россия, «*Украјина*» - это болезнь, У Зборнику: «*Украинская*» болезнь русской нации, Имперская традиция, Москва, 2004, стр. 5.

⁴ Исто, стр. 11.

међу Малорусима, Н. М. Павлова», «*Научни рад господина професора Грушевског, Део историје украјинског народа*», О. А. Мончаловског, «*О Називима 'Украјина' и украјински*», Д. А. Маркова, «*Руска и украјинска идеја у Аустрији*», В. В. Шуљгина, «*Украјинизирајуће и ми*», С. Ј. Бендасјука, «*Историјски развој украјинског сепаратизма*», протојереја Кирила Фотијева, «*О украјинској црквеној аутокефалности у XX веку*», А. И. Соболевски, «*Древнокијевски говор*», П. Е. Казанског, «*Руски језик у Аустро-Угарској*», А. С. Будловича, «*О питању литерарног језика у Југо-Западној Русији*», П. Струва, «*Општеруска култура и украјински партикуларизам*», Е. И. де Витле, «*Руско-пољско питање у Галицији*», Е. И. де Витле, «*Холмска Русија*», Е. И. де Витле, «*Угроруси*», П. Е. Казански, «*Савремени положај Црвене Русије и А. И. Соболевски*», «*Холмска Русија у етнографским питањима*». Укупно 557 страна. Напомињемо, да сем уводног рада Солина, сви остали су прештампани радови из предреволуционарног периода.

Још једна књига објављена је, условно речено, поводом књиге Л. Кучме, «*Украјина – то није Русија*». То је књига аутора С. Н. Сидоренка, «*Украјина је такође Русија*» (Москва, 2005). Аутор је рођени «*Украјинац*» из Кијева, историчар и новинар. Написао је више историја Украјине, а у овој доказује да су Руси троједин народ (Белоруси, Руси и Малоруси, тј. Украјинци), те да је, самим тим и Украјина Русија. Књига је изазвала значајне реакције присталица «*галицијске идеологије*», односно тезе да су Украјинци

самоникли народ који нема никакве везе са Русима.⁵ Међутим, писци новинарских приказа ове књиге су нападали и књигу и самог аутора С. Н. Сидоренка, а најчешћа теза је да је «издајник» украјинске нације.

Књиге чија је тема Украјина и Украјинци, а да не иду марксистичким, односно антируским виђењем проблема у Совјетском Савезу није било могуће штампати. Међутим у руској емиграцији појавила се једна интересантна књига, веома аргументована, која је у репринт издању објављена у Москви тек по распаду Совјетском Савеза и то више пута, а доступна је и преко интернета (најмање преко два сајта). То је (одлична) књига Н. И. Уљјанова, «*Корени украјинског сепаратизма*», односно «*Украјински сепаратизам*», (Москва, 1996, 2004.). Прво издање ове књиге објављено је у Мадриду 1996. године.

Аутор књиге «Украјински сепаратизам», Николај Иванович Уљјанов, се родио 23. децембра 1904. године и имао је сасвим необичан животни пут и биографију. Наиме, професорску и научну каријеру је започео на Санк Петербуршком универзитету да би каснији живот, после емиграрања, наставио као радник (електро-варилац), а потом завршио као професор Универзитета у Јејлу (САД).⁶

Уљанов је, наиме, имао успешну академску каријеру у Совјетском Савезу, али је 1935. године ухапшен од стране НКВД-еа под оптужбом да је спроводио контра-револуционарну пропаганду. Осуђен је на

⁵ Види: Надежда Павленко, Что такое «Русь нерусская и кто ее автор, *Гуляй-поле*, <http://www.politua.ru/humanitarian/225.html?mode=print>

⁶ Види: Петр Муравьев, Жизнь – это творчество, http://www.ukrstor.com/ukrstor/ulianov_pus12.htm

пет година боравка у логору. Септембра 1941. године, узет је од стране Црвене армије да копа ровове и као такав је заробљен од Немаца. Године 1947. се обрео у Мароку, где ради као електро-варилац, а 1953. године емигрира у Канаду, па две године касније у САД. После запаженог рада у руским организацијама у САД позивају га на Универзитет у Јејлу, 1955. године, на место лектора руске историје и књижевности. Ту је радио до пензије, 1973. године. Умро је 1985. године.

Његова монографија о украјинском сепаратизму представља значајно и обимно дело у коме је објаснио унутрашње, Малоруске разлоге «прихватања» сепаратизма у Малорусији, односно Украјини. Наиме, Уљјанов није оспорио утицај Римокатоличке цркве, Пољске и Аустро-Угарске у настанку украјинског сепаратизма, напротив указао је на то да су римокатолици Пољаци и бабица и неговатељица ове појаве⁷, али је објаснио и допринос Козака у прихватању сепаратизма и идеологије украјинства. Заправо његова хипотеза је потпуно нова и крајње занимљива пошто се суочио са великим проблемом како објаснити улогу Козака који су већ описани као православни војници који су се борили за највеће и најчистије идеале (слобода, правда, верска слога, демократија...).

У приказивању реалне улоге Козака у малоруском (украјинском) друштву Уљјанов је указао да су знатно касније књижевници и песници идеализовали Козаштво и његове вође (хетмане). То је у народу створило о њима слику непоколебљивих бораца за

⁷ Николай Ульянов, *Происхождение украинского сепаратизма*, Вагриус, Москва, 1996, стр. 3.

православље и домовину. Стварност је била, сматра Уљјанов, сасвим другачија.⁸

Сама реч «Козак» је татарско-турског порекла и означава стражара (дневног и ноћног), док је атаман реч истог порекла и означава старешину чобана. Пре руских Козака постојали су татарски Козаци од којих су ови преузели не само име, звања и хијерахију, него и образац понашања и организацију.⁹

«Уопште изворе украјинског сепаратизма није могуће схватити без екскурса у прошлост Козаштва. Чак је и ново име државе 'Украјина' дошло преко Козака».¹⁰

Суштина је у томе да Козаци нису били (само) Руси већ припадници најразличитијих нација (Пољака, Татара, Турака, Јермена, Черкеза, Мађара и много других из неправославних држава), што о Запорошцима не сведочи као о ревнитељима православља. Наиме, Уљјанов цитира свештенике римокатолике, унијате и православце, који су посетили Козаке у њиховим логорима и сви су они били једнодушни да међу Козацима нема било какве вере, односно да су то безбожници. Живели су од пљачке и разбојништва, а повремено су се изнајмљивали и државама за ратне походе (у том смисли и Пољској, Татарима и Турцима...)¹¹ Козаци нису хтели да имају изнад себе никакву власт и васпитавали су све нове придошлице у духу негирања државе. За Уљјанова разлика између

⁸ Исто, стр. 7.

⁹ Исто, стр. 10.

¹⁰ Исто, стр. 5.

¹¹ Исто, стр. 9.

татарских и руских Козака је у томе што први нису пљачкали и убијали своје сународнике, односно узимали их у ропство, док руски јесу.

Козаци нису имали жене, нити децу, нису обрађивали земљу, већ су живели од лова, риболова и пљачке. Када је Малорус улазио у средину Козака он је мењао поглед на свет, постајао је од Малоруса Козак, мењао је етнографију, мењао је душу.¹² Ко је одлазио у Запорожје (седиште Козака) маштао је у упаду у Московску државу. Козаци су маштали о томе да их прихвати нека држава, при чему су тежили да добију статус племића. Судбина им се осмехнула, добили су државу, али не било какву, већ Украјину.

Наиме, Козаци су после Пјереславске раде, 1648. године, када је под вођством козачког хетмана Богдана Хмељицког извршено присаједињавање Малорусије Русији дошли у ситуацију да контролишу Украјину. Сам Хмељицки је био оличење Козака, непоуздан, склон да често мења страну и «заборавља» заклетве на Јеванђељу (примио је истовремено и руско и турско покровитељство). Пошто руска држава није брзо успоставила државну администрацију Козаци то користе и сами прикупљају порезе и врше ову службу. Осетивши да од овога имају велике привилегије и могућност за богаћење, започели су борбу против руске државе. Та борба се састојала у ономогућавању успостављања цивилне руске власти, истовремено, стварајући антимосковску пропаганду. У то време на страни Москве нису били Козаци већ народ. Хетмани су издавали Москву, како Пољској, тако и Турцима. Хетмани су били ти који су почели нази-

¹² Исто, стр. 11.

вати Русе злочинцима, пљачкашима Украјине, Јеврејима, и сл.

У то време власт цара Александра Михајловича још се није опоравила од велике смутње и била је слаба и војно и економски. Плашила се устанка народа у Малорусији, те није предузимала никакве мере да не би изазвала народ на буне. Због тога дуго времена и није хтела да прими Малорусију у свој састав, плашивши се реакције Пољске, односно рата са овом државом. Почетак украјинске идеологије започиње када су књижевници «заборавили» злочине и вероломно понашање хетмана и почели да их митологизују. Тако је настао мит о слободној и самосталној Украјини под вођством хетмана. Ова «козачка» идеологија базирала се на следећим митовима:

- да је држава опасна,
- да су хетмани били борци за слободу
- да су у слободну Украјину Руси, односно Москва увели кметство.¹³

Козачку идеологију даље је подржала Пољска, односно галицијска школа и идеологија стварана у Љвову (Галиција), иако је козаштво нестало са историјске сцене, идеје тог времена оживљене су од Галичана. Преко ових дошао је и у марксизам који је кроз револуционарну праксу и операционализацију галицијске идеологије (под видом марксизма) дерусификовао становништво Украјине и наметао им нови, украјински, идентитет.

¹³ Исто, стр. 33.

Књига Уљјанова је крајње интересантна и заслужује сваку пажњу, међутим, она сем новог виђења Козаштва не нуди анатомују савременог украјинског сепаратизма, тако да је нећемо даље посебно користити и цитирати у раду.

Затим је ту књига Алексеја Арлова, «Украјинска 'матрица'», следи књига Сергеја Родина, «'Химера'. Историјско истраживање» («Украјинци: њихово порекло, оригинална историја и реална садашњост»), затим рад А. К. Гливаковског, «Самостална Украјина: извори издаје».

Нама је познато да постоји још неколико књига које су посвећене Украјини, али нам нису доступне. То су, пре свега, књиге Сергея Никифорович Щеголева, «История 'украинского' сепаратизма» (Имперская традиция, Москва, 2004.) која се у реклами издавача представља као значајно дело настало почетком XX века, а које је током времена потврдило своју вредност. О аутору се мало зна. Био је лекар који се активно бавио политичком публицистиком. Био је један од значајнијих истраживача «украјинског» сепартизма. Године 1919. био је стрељан заједно са групом руских патриота из Украјине. Ондашња штампа је изрекла најласкавије оцене за ову књигу.¹⁴

Затим је ту књига Јелене Ј. Борисјенок (Елена Юрьевна Борисенок), «Феномен совјетске украјинизације 1920-1930. године» (Институт науке о Словенима Руске академије наука/ «Европа», Москва, 2006.) У приказима књиге се истиче њена аргументованост (коришћење како објављених књига и члана-

¹⁴ С. Н. Щеголев. История украинского сепаратизма.
http://www.rus-imperia.com/8_2004/paper.html

ка, тако и архивске необјављене грађе). Ауторка указује да феномен украјинизације Малорусије у то време има два вектора спољни и унутрашњи, затим је описала личности које су играле значајну улогу у украјинизацији Малоруса, те структуру становништва до почетка украјинизације, које се, узгред речено, већински није осећало Украјинцима, већ (Мало)Русима.¹⁵ Такође нам нису биле доступне књиге И. Михутина, «Украинский Бретский мир» (Москва, 2007.), и Зборник радова «Русская Галиция и «мезепинство» (Москва, 2005).

Потом је ту неколико мањих научних радова, од којих издвајамо рад Романа Храпачевског, «Митови украјинства: Русија, Мала Русија и Украјина», објављени у начном часопису «Весник Југозападне Русије» (Кијев, бр. 1, 2006.). Наравно, ту су и разни мањи есеји и новинарски и публицистички чланци у руским медијима који су нама доступни, као и неке књиге, искључиво преко интернет издања.

Српски научници о украјинском проблему су мало, односно ништа нису писали, тако да је ова тема својеврсна тајна коју тек треба разоткрити, описати и анализирати. У нашим енциклопедијама¹⁶ о Украјини се пише у духу марксистичке и «галицијске идеологије», док стварно, објективно виђење још није нашло простора у научним радовима наших истраживача.

¹⁵ Владимир Годик, В издательстве «Европа» вышла книга Е. Ю. Борисенко «Феномен советской украинизации», *Русский Журнал*, http://www.russ.ru/layout/set/print/book/v_izdatel_stve_evropa_vyshla_kniga_E_yu_b...

¹⁶ Види: *Мала енциклопедија Просвета*, Четврто издање, књ. 3, Просвета, Београд, 1986, стр. 672 – 673.

Посебан проблем је објављивање код нас «Енциклопедије Британика», која збивања око Украјине потпуно тумачи на ненаучан начин, односно на начин који је потпуно у складу са «галицијском идеологијом». Ова енциклопедија Русе представља као «окупаторе» Украјине(!?),¹⁷ тако да се поставља питање, с обзиром и на друге недостатке ове «Енциклопедије» зашто је уопште објављивана када представља ненаучно, идеолошко дело, пре свега. У том смислу овај наш рад представља, за српску јавност, пионирски рад, а за руску науку један од ретких иностраних, мада у словенском миљеу насталом раду, који су веома потребни ради објашњења догађаја у Украјини, али и због повлачења паралела, с обзиром да иста «рука» дроби и руски и српски народ.

Све ове књиге и радови, које смо напред споменули, пружају доста информација о ситуацији у Украјини и ми ћемо их, како ће се и видети, користити у нашем раду. Међутим оне имају једну велику полазну ману, сматрају Украјину *првим* полигоном на коме се ствара вештачка нација (од овог става одступа само писац уводне студије за Зборник «'Украјинска' болест руске нације», Михаил Смолин, који зна за српски случај).¹⁸ Ово је једноставно нетачно. Но, то и није чудно с обзиром да је наша држава одавно прекинула научну сарадњу са Русијом, те се на прсте могу набројати научници који некако одржавају везе са овом великом словенском земљом. Наиме, потребно је нагласити да се на Балкану догађа иста по-

¹⁷ *Енциклопедија Британика*, сажето издање, књ. 9, Народна књига/ Политика, Београд, 2005, стр. 131.

¹⁸ Алескеј Орлов, *Украинская «Матрица»*. Перезагрузка, стр. 5.

литика¹⁹ као и у Украјини, а њен почетак ако није ранији од украјинског, оно бар представља део истог

¹⁹ Многим моћним нацијама и државама нису по вољи одређене нације. Зато оне желе, на њиховом месту, нације које воле велике и моћне, не противе се њиховим интересима и увек изражавају покорност и љубав према тлачитељима. Тако је било некад, али и сада. Како другачије тумачити изјаву немачког амбасадора у Босни и Херцеговини, Михаела Шмунка, да на тим просторима треба *створити* једну нацију: «Најважнији циљ уставне реформе требало би да буде да од БиХ створимо нацију. Различите елементе ове државе треба тако спојити да буду нераздвојиви како би се сваки грађанин идентификовао са БиХ, независно у којем њеном делу живи». Познаваоцима је јасно да се овде ради о наставку Аустро-Угарске политике која је 1878. до 1914. покушавала да Србе, Хрвате и Муслимане претопи у једну, Бошњачку нацију. Види: Б Марић, Шмунк: Од БиХ створити нацију, *Политика*, 17. август 2007, стр. 04.

Овом се, међутим, не треба дивити јер је и сама Србија начета. «Када сам у мају 2001. године у 'Хелсиншкој повељи' прочитао израз 'евро-Срби' слатко сам се насмејао. У уводнику тог броја, наиме, стајало је да у Србији, осим Срба, живе и извесни 'евро-Срби'. Они насељавају, писало је тамо, углавном Војводину и Београд и играју 'главну улогу' у европеизацији Србије. Што је, ваљда, у Србији више тих евро-Срба, а мање оних 'обичних' Срба, Србија ће пре ући у Европу.

Идеја о претварању Срба у евро-Србе изгледала ми је тада бизарно. (...) А онда се догодила Црна Гора.

Тамо је, још 1997, огромна већина људи делила већи комад свог идентитета са нама. Били су део исте историје као и ми, писали истим писмом, навијали за исте тимове... Тада је тамошња власт стала иза пројекта националног преумљења. До 2002. године елита је готово сасвим 'монтенегризована'.

До 2006. монтенегризовано је и довољно народа да се доврши раздвајање. Црна Гора сада стварно изгледа као држава неког другог народа.» Види: Слободан Антонић, Срби и «евро-Срби», *Политика*, Београд, 05. априла 2007, стр. 11.

пројекта.²⁰ Ово је тачно изразио Михаил Смолин, написавши: «По својој суштини 'украјинство' представља специфичну болест православне цивилизације у целини».²¹ О томе у Србији постоји низ добрих књига, али које су, на жалост, прећутане од стране медија, те су остале доступне само ужој стручној јавности.

Истовремено и руска политика отворено је и дуго игнорисала украјинску тему (било да је опозициона или на власти).²² Ситуација се унеколико изменила са доласком на чело Русије, В. Путина. Тек са њим су у Русији схватили да је Украјина кључно и главно питање руске геополитике и да од њеног ре-

²⁰ Види: Никола Жутић, *Срби римокатолици такозвани Хрвати*, Српска радикална странка, Београд, 2006.; Митрополит Сава Косановић, *Римска пропаганда и хрватство*, у Зборнику: *Рим не мирује*, Приредили: М. Васиљевић/ З. Милошевић, Бели анђео, Шабац, 2003, стр. 117. – 123.; Зоран Милошевић, *Ко је Ханс Иван Мерц новоблаженик Римске цркве*, Бели анђео, Шабац, 2003.; Зоран Милошевић, *Црква и политика*, Институт за политичке студије, Београд, 2002, стр. 81 – 137.; Радослав Грујић, *Деловање Ватикана према Србима под Аустро-Угарском и Венецијом*, у Зборнику: *Искушења православља у Босни и Херцеговини*, Приредили: С. Максимовић/ З. Милошевић, Српска православна црквена општина Брчко, Брчко, 2000, стр. 3 – 11. Зоран Милошевић, *Бошњачко поништавање Срба*, Завод за уџбенике и наставна средства, Српско Сарајево, 2004.

²¹ Михаил Смолин, «Украјна» – не Россия, «Украјна» - это болезнь Русской нации, у Зборнику радова: *«Украинская болезнь русской нации*, Имперская традиция, Москва, 2004, стр. 5.

²² Сергей Родин, «Химера». Историческое расследование («украинцы: их происхождение, подлинная история и реальное настоящее»). <http://rusian.kiev.ua/books/roдин/chimera.shtml>

шења зависи судбина саме Русије као државе и судбина свег руског народа, без обзира где живео.

Списак проблема које ствара Украјина је дугачак, а ми ћемо издвојити као најважнија следећа:

- Украјина је била главни организатор стварања антируске организације пет држава (ГУУАМ – Грузија, Украјина, Узбекистан, Азербејџан и Молдавија),
- отворена дискриминација Руса у Криму и подршка Татарима да заузму све полуге власти, «само да нема Руса»,
- прогон Руске православне цркве на територији Украјине, посебно у западним и централним областима Украјине, затим пренос центра Грко-католичке цркве (унијата) из Львова у Кијев, центар руског православља, без обзира на бројне протесте великог броја грађана државе,²³
- агресивно истискивање руског језика из свих области официјелног живота, без обзира на то што већина становника говори овај језик, затим игнорисање жеље већине становни-

²³ Овде је потребно нагласити да се мржња Украјинаца према Русима развијала, у првој фази, управо из Римокатоличке цркве, а затим и од неких држава и «световних» организација и институција. Наиме, «**први камен у темељима колективне фобије је разлика у религији**». Нетолеранција према православцима прво је испробана на Јеврејима, а њен основни циље је да ове натера на верску конверзију, тј. да пређу у унију (Грко-католичку цркву) или саму Римокатоличку цркву. Види: Милорад Екмечић, *Србофобија и антисемитизам*, Бели анђео, Шабац, 2000, стр. 7, 17 и 19.

штва да руски језик добије статус другог државног језика,

- забрањивање, ометање и онемогућавање гледања руских ТВ станица, било комерцијалних, било кабловских и других,
- предавање историје у украјинским школама је попримило изразито идеолошко значење са снажним антируским вектором. Руси и Русија се не називају својим стварним именима, већ увек погрдним,
- филмска продукција потпуно је у служби антируске идеологије. Снимају се нови филмови где су Руси зли момци, а Пољаци добри. Чак је и филм о Тарасу Буљби поново екранизован као ТВ серија, где је примењен овај антируски образац.
- прелазак на нове (скоро тржишне) цене гаса изазвао је лавину оптужби на рачун «тоталитарне Русије», како «империја» жели да угуши «слободољубиву», «независну» и «демократску» Украјину, иако је Русија 15 година поклањала годишње Украјини око 3,5 милијарди долара, ова овај краљевски поклон није хвалила, већ је и тад нападала Русију и Русе.²⁴

²⁴ Алескеј Орлов, *Украинская «Матрица»*. Перезагрузка, стр. 3 – 4.

О ЗАМЕНИ НАЗИВА МАЛОРУСИЈА СА УКРАЈИНА

Антируска идеологија која данас прожима Украјину отвара питање ко су ти Украјинци и каква је њихова прошлост и вредности. Ако посматрамо проблем из историјске перспективе запазићемо да су Украјинци (били) део етничке масе Руса, да им је потом наметнут идентитет Малоруса (као дела руског народа), а затим идентитет Украјинаца. Због тога и чуди ова украјинска нова идеологија која у праксу уводи мржњу према својој браћи, односно народу од кога су потекли.

Ако, дакле, истражујемо саморазумевање житеља Русије (на територији Русије, Белорусије и Украјине) у далека времена (839-1246) запазићемо да они себе нису доживљавали ни «Малорусима» ни «Великорусима», ни «Белорусима», ни «Источним Словенима», па ни «Украјинцима». Сви ови термини су створени у новије време. Ово је важно знати да руски народ није себе уситњавао (дроблио) ни на какве делове.¹ У сачуваним старим документима, Летописима и другим изворима који се односе на живот становника старих становника Украјине, запазићемо да нема спомињања никаквих Украјинаца, па и то да нема ни један једини топоним «Украјина».²

Током XVII века се искристалисало мишљење да је руски народ троједин (Великоруси, Малоруси и Белоруси), док је државна власт Московске државе у сва три дела јединствена и законита, пошто московски кнежеви, а потом и цареви воде порекло од Александра Невског (Инокентије Гизел, «Синопис» из 1674. године). Истовремено у летописима и документима (од XIII до XVII века), такође, нема помињања термина «Украјина» и «Украјинци».³

¹ Историја Јужне Русије (Украјине) од XIV до XVI века показује да је 300 годишње пољско владање донело отровне плодове: појаву унијатства, полонизацију руског језика који се све више претварао у «мову», истискивање руског образовања и обичаја пољским. Ово су само неки резултати плана Пољака да денационализују руски народ.

² Алескеј Орлов, *Украинская «Матрица»*. Презагрузка, стр. 9.

³ Исто, стр. 11. Интересантно је да је сваки део руског народа постао самосталан народ. Малорусија је названа Украјином, Белорусија је остала Белорусија, а Великорусија је постала РСФСР, тј. Руска социјалистичка федеративна совјетска република.

Први «Украјинци» се појављују крајем XVIII и почетком XIX. Но, пођимо редом.

Настанак појма «Мала Русија» и Малоруси

Мала Русија – овај појам развили су грчки православни јерарси, када су после монголског освајања руских територија остале само две слободне области – Галицијско-Вољинскаја и Владимиро-Суздаљскаја, а, које су сачувале активни однос са константинопољском патријаршијом. Појавила се потреба да се разликују једна Русија од друге, било каквим опредељењем. Византинци су искористили постојеће географске термине: држава мала или велика, у зависности од старости. Сагласно томе Малом Русијом су назвали исконске руске земље, а Великом су назвали територије колонизоване насељавањем из државе-мајке. Тако је 1347. године византијски император, Јован Кантакузин, писао литванском кнезу Љбарту Гедиминичу о томе да је руски народ познао Бога и просветио се крштењем и да има једног митрополита – кијевског за целу Русију, како за Малу, тако и за Велику.⁴

Пре овога забележено је 1335. године да је галицијски кнез Јуриј Болеслав II у Грамати великом магистру немачког реда Дитриху, од 20. октобра 1335. године, назвао себе кнезом Мале Русије. Ови појмо-

Види: Н. И. Ульнов, Русское и великорусское, Украинские Страницы.
[http://www.ukrstor.com/ukrstor\(ulianov_russkoe.htm](http://www.ukrstor.com/ukrstor(ulianov_russkoe.htm)

⁴ Роман Храпачевский, Мифы Украинства: Русь, Малая Русь и Украина, *Вестник Юго-Западной Руси*, № 1, 2006, стр. 3.

ви, Мала и Велика Русија ушли су у службену употребу 1361. године када је патријарх утврдио две митрополије – једну у Великој Русији са центром у Владимиру и Кијеву и другу у Малој Русији са центром у Новгороду и Галицији. Ова терминологија (Велика / Мала Русија) коришћена је од стране православног свештенства и монаштва (Руса и Грка), а такође и од стране људи који су образовани у њиховој средини. Посебно често ови називи су почели да се користе у текстовима православних публициста после Бретске уније, 1596. године.⁵ На основу назива територија Мала Русија (Малорусија) и становништво су почели називати Малоруси. Ова терминологија се задржала све до комунистичке револуције, а потом су револуционари декретом, 1922. године забранили коришћење имена Малорусија и увели име Украјина.

Како је настао термин «Украјина»

Према Роману Храпчевском, «Украјина» (Крајина) се изворно користила као термин за означавање приграничних, граничних територија, како у Русији тако и у Пољској. У руским најстаријим летописима

⁵ Руска историографија је почела темељно да разматра проблем генезе имена Малорусија тек са радом М. А. Максимовича, «Давно ли Малая Русь стала писаться Малороссиєю», *Киевский телеграф*, № 7, 1868. У овом раду Максимович је покушао да оповргне неколико митова које је формулисала пољска историографија тог времена: приписивање наметања од стране Московске државе имена «Малорусија» после 1654. године као и поделу руског народа на Русе, Рутене и Московите, при чему Московити нису имали словенско порекло.

има око 20 случајева спомињања речи Украјина, али увек са истим значењем – погранични реон. На потпуно истоветан начин се овај термин користи и у пољском језику.⁶

Руси су све до 1569. године сачували своје етничко јединство (у очима становника и странаца) без обзира којој држави припадали (Москви, Великом литванском кнежевству или Пољској, а потом Москви и Речи Пасполити – после 1569. године). Но од тада из Рима (Римокатоличке цркве) креће политика измене културног и националног идентитета православних Руса под политичком контролом римокатоличке Речи Пасполите. У овим условима (унијатизације и нереди које је ова политика унела међу православне Русе) у Пољској писменој традицији све чешће се појављује појам Украјина уместо Русија. Овај назив није био службени, али се користио од стране пољског племства и почео је продирати и у привреду.

Почетак овог преласка у коришћењу термина «Украјина» уместо Русија, најбоље се може пратити у делу језуите, великог римокатоличког мисионара и мрзитеља православља, Антонија Посевина, који је водио преговоре између Речи Пасполите и Московске државе 1581-1582. године. Посевин зна за Белу и Црвену Русију потчињену пољском краљу, при чему је препоручивао да се руском цару оспори титула «све Русије», односно да му припада само титула «цар Русије». Истовремено, Посевин је предложио да се упоредо са коришћењем уније за разбијање верског јединства Руса искористе и друге мере које би разбијале народно јединство. **Идеја Посевина је била да се у**

⁶ Роман Храпачевский, Мифи Украинства: Русь, Малая Русь и Украина, *Вестник Юго-Западной Руси*, № 1, 2006, стр. 4.

циљу борбе против православне руске државе искористи стварање нових народа чија би идеологија садржавала лојалност према Риму и Пољској. Из овог периода датира и почетак колонизације Руса као и руског језика у данашњој Украјини.⁷

Тако је средином XVII века Украјина устаљен термин за означавање територије Мале Русије. Ова пољска концепција замене термина Русија – Украјином, долази до свог логичног краја у XIX веку, тј. теорије грофа Тадеја Чацког (1822) и римског свештеника Ф. Духовског средином XIX века. Први је термин Украјина протумачио као етнички, тј. да ова реч води порекло од племена «Укра», а код другог се чак негирају и словенски корени Великоруса и истиче да су они пореклом од Финаца и Татара. Литерална подршка овим представама у Украјини, у пољском друштву прве половине XIX века била је тзв. «поетска украјинска школа», чији је следбеник био и А. Мицкевич. Утицај ове школе није био велики, али је подржавала политичке претензије пољске аристо-

⁷ Да је иницијатива замене назива «Русија» речју «Украјина» ишла од Пољака сведочи и папски нунције у Пољској Торес (1622) који је упутио један Извештај у Рим, а да би био јасан претпостављенима је објаснио да ове нове термине користе за означавање територија Малорусије. По Торесу Русија се дели на четири дела, и то: Црвену Русију са градовима Лавовом и Перемишљем, којој припада и Волињ; Бела Русија се протеже до Риге, престонице Литваније па до московске границе и у себи укључује градове Полоцк, Оршу, Витебск и Магиљев; Црна Русија се налази између Литваније и Волиња па до Кијева са градовима Пинском, Новгородском и Овручем. Роман Храпачевский, Мифи Украинства: Русь, Малая Русь и Украина, стр. 8-9.

кратије на «изгубљене земље на Истоку». У овоме се и закључује животност мита о «Украјини».

Како је, дакле, овај пољски термин прихваћен од Руса?

Термин су прво прихватили Козаци који су били под Пољском и који су комуницирали са Пољацима. Упоредо са овим и они Козаци (козачке старешине) које су се образовале у Пољској усвојили су термин Украјина (у комуникацији са Пољацима), а са православнима, свештенством и представницима државне администрације, увек су користили термин Русија и Мала Русија. Ово посебно добро илуструје писмо Богдана Хмељницког (завршио пољске језуитске школе) и атамана Запорожске Сјече, Ивана Сирка (који није имао пољско образовање). Први је користио термин Украјина, а други «Мала Русија», «Малоруска украјина» итд.

Но, током XVIII века појам «Украјина» практично нестаје из употребе у Малорусији и његово коришћење је спорадично. Међутим, после укључивања у састав Руске империје десне обале Дњепра, после 1792. године, са свим пољским власницима земље и племством, који су на овој територији били и скоро једини образовани слој, укључени су у државну администрацију и образовни систем Руске империје у Малорусији, што доводи до обнове употребе појма «Украјина». Са овим је повезана и употреба појма «Украјина» од стране Т. Г. Шевченка. Он је, наиме, 15 година био у Виљну где је могао да комуницира само са Пољацима и да изучава пољски језик. У ње-

говим стиховима се користи појам Украјина, а не Малорусија.⁸

Назив Малорусија задржао се све до комунистичке Револуције, 1917. године.

Упоредо са овим пољским утицајем у настанку измене термина и изградње «галицијске, украјинске идеологије» и комунистички режим, који је преузео пољско виђење Малорусије, у четири наврата покушао је да насилно украјинизује руско становништво у овој држави.

Прва украјинизација под совјетском влашћу догодила се после Револуције, 1917. године. У овој фази отпуштени су из државне службе сви који не знају украјинску мову (језик) и започета је кампања против руског језика и културе у Украјини. После утврђивања у Русији комунистичког режима и претварања Малорусије у Украјинску Совјетску Социјалистичку Републику (УССР) посао украјинизације уздигнут је на државни ниво и имао је савршено нов размах и димензије. Биле су створене «тројке за украјинизацију» (по обрасцу тројки ГПУ, која је послала у смрт милионе људи), а такође и хиљаде «комисија» ове врсте.

Административни терор и насиље донели су своје црне плодове. У руском граду Марипољу, на пример, 1932. године у школама није остало ни једно одељење које би учило ћаке на руском језику. Ова кампања украјинизације Руса трајала је више од деценије, од средине 20-их до 1937. када су најфанатичнији носиоци украјинства, на своје чуђење, прогла-

⁸ Роман Храпачевский, Мифи Украинства: Русь, Малая Русь и Украина, стр. 10.

шени «непријатељима народа» и упућени у совјетске концлогоре. У предвечерје Другог светског рата украјинизација није званично одбачена, али је престала да се полаже велика пажња на ово питање.

Затишје није трајало дуго. Војни успеси Хитлерове армије довело си до тога да је крајем 1942. године скоро сва Малорусија потпала под Немачку власт, а то је пробудило најекстремније присталице украјинизације Малоруса. Подржани од Немаца заборанили су сву штампу на руском језику и увели само украјинску. Промени је подвргнута и сфера образовања. Сва места која су предвиђена за рад са становништвом морала су бити попуњена са познаваоцима украјинског језика. Лица која нису познавала украјински језик протерана су. Све ово је рађено за немачки новац и уз активно учешће немачких стручњака.

Следећи талас украјинизације догодио се у време Хрушчова, али је ово напуштено за време Брежњева, а без државне подршке украјински језик је умирао природном смрћу.

Четврти талас украјинизације Руса у Малорусији догодио се после проглашења самосталности Украјине и њеног проглашења «демократском» државом, са циљем не само да Украјина остане без Руса, већ и да ова «нова» нација буде и снажно антируски пројектована.

Овај пројекат стварања украјинске нације од Малоруса у руској науци је познат као «галицијски пројекат или идеологија». Тако је захваљујући «галицијској идеологији» у држави са умирућом економијом, где милиони људи гладује, неретко набављајући хлеб из градских контејнера и сметлишта, где

младо покољење захвата алкохолизам, наркоманија и криминал, а проституција представља једини начин преживљавања око половине девојака и младих жена, држава где од турбеколозе и сифилиса изумиру цели региони, држава која нема пара за лекове да лечи болесне у болницама, држава у којој се више умире него што се рађа, а самоубиства постају масовна епидемија, где проневера државног новца, мито, корупција и распродаја националног богатства представља основни посао државног апарата, од безличних чиновника до председника државе – у тој држави са чисто параноичном обузетошћу сви указују само на један проблем: како да украјински језик постане масовно употребљаван и каквим средствима принудити 49 милиона становника ове земље да забораве матерњи језик – руски језик, и замрзну Русе и православље. Ова политика снажно је подржана од стране САД, ЕУ и НАТО пакта. Наиме, стратегија САД су мишљења да ако Украјина остане у некој врсти добрих односа са Русијом или се уједини са овом великом државом (и Белорусијом), онда ће ова руска заједница бити по свом становништву, територији и богатству јача не само од Немачке, већ и од целе западне Европе. Међутим, уколико Украјина ступи у савез са својим западним суседима (Пољацима, Литванцима, Румунима...), односно уђе у Европску унију, онда ће ово бити снажан противтег Русији, која ће се претворити у средње важну државу. Но, да би се то догодило мора се становништво Украјине, које је по свом етничком пореклу руско, денационализовати и претворити у нову нацију непријатељски настројену према Русима, а пријатељски према Пољацима, ЕУ и САД.⁹ Због тога у науци постоји мишљење да је

⁹ А. К. Гливаковский, *Самостийная Украина: истоки*

Украјинац пројектован да ствара туђе империје, а не своју државу. Овај став и ми можемо потврдити после анализе лидера у Украјини, јер Јанукович, Јушћенко и Јулија Тимошенко апсолутно одговарају овом обрасцу.

«ГАЛИЦИЈСКА ИДЕОЛОГИЈА» И ПОЛИТИЧКО-РЕЛИГИОЗНИ РАД НА ПРОМЕНИ ИДЕНТИТЕТА РУСА У МАЛОРУСИЈИ (УКРАЈИНИ)

Избори за председника Украјине, 2004. године, и «наранџанста револуција» која се тим поводом збила у Украјини довела је на место председника **Виктора Јушченка**, иако није поуздано утврђено да је добио већину гласова изашлих бирача. Ова збивања избацила су Украјину у жижу јавности. Запад је одахнуо пошто је победио представник «галицијске» или унијатске идеологије у Украјини, тј. њихов кандидат Виктор Јушченко, који је експресно започео антируску кампању изјавама да Украјина

предательства, стр. 5.
<http://russian.kiev.ua/books/glivakovsky/treason.shtml>

жели у НАТО и Европску Унију, а са председницима Грузије, Азербејџана и Молдавије на самиту ГУУАМ¹ (Грузија, Украјина, Узбекистан, Азербејџан) која, између осталих циљева прокламује ширење «демократских револуција», на пример у Белорусију² и Русију, лидерство Украјине у региону оријентисане линијом политичке конкуренције и постепеног потискивања Русије из региона.³

Русија и проруски оријентисани Украјинци осетили су двоструке стандарде Запада и почели анализе пораза.

Све ово је довело до медијске слике да у Украјини постоје демократе које желе интеграцију у евроатлантске интеграције (ЕУ и НАТО) и «недемократе» које желе интеграцију са Русијом. Такође, медијска слика политичке и религиозне Украјине указивала је да постоји тврда подела Украјине на два дела: Источни (тачније југо-источни) део који је проруски и православно оријентисан и Западни који је прозападно, унијатски, римокатолички, шовинистичко-де-

мократски оријентисан.⁴ Међутим, ова подела није одржива. Тачно је да се Украјина после избора 2004. године и фактички поделила, политички, верски и језички, али на три, односно четири дела, а не само на два како су медији формирали представе у јавном мњењу, и то:

1. Источну Украјину (Доњецки басен, Харковски рејон, Новорусија, Крим и Нижје Подњепровље) која је гласала за групу партија које чине блок «Јединствена Украјина» и Комунистичка партија Украјине.

2. Централну Украјину (северни део Украјине, сва Правоберјожна Украјина и Кијев) који гласа за Социјалистичку партију А. Мароза.

3. Западну Украјину (Вољин, Подолија и Галиција) која гласа за блок шовинистичко-демократских и екстремно-националистичких партија окупљених у блок «Наша Украјина» В. Јушченка и веома екстремни и популистички блок Јулије Тимошенко. У овом блоку су и фашистичке групе, следбеници идеологије есесовске дивизије «Галичина» из Другог светског рата која се борила на страни фашистичке Немачке.

¹ Заједница ГУУАМ оформљена је 1999. године под патронатом САД, као алтернатива поновној спрези око Русије.

² Рад државних органа Украјине на обарању легалне власти у Белорусији већ је откривен. Наиме, пет грађана Украјине и 14 Русије ухапшени су због организовања револуционарних делатности у Минску. Руски грађани су ослобођени после признања Русије да су њени грађани ширили револуцију, а украјински су задржани у затвору. Види, Контрабанда револуции по-украински, [http:// www.pravaya.ru/news/3192?print=1](http://www.pravaya.ru/news/3192?print=1)

³ Петар Поповић, Молдавски Бандунг, *Политика*, Београд, 9. мај 2005, стр. 6.

⁴ Ако упоредимо административну поделу совјетске и садашње Украјине с истом поделом у Руској империји, видећемо да су за **Јануковича** гласале бивше Харковска, Јекатеринославска, Херсонска и Таврическа губернија, то јест она територија коју су Руси и Украјинци током XVII и XIX века колонизовали и која носи историјско име Новорусија. Та је територија у годинама револуције била произвољно укључена у састав Украјинске републике, прво буржоаске, а потом совјетске. За **Јушченка** су пак гласале бивше аустроугарске области и запад Малорусије у правом смислу речи. Види, Јарослав Бутаков, Балканизација Украјине, *Нова искра*, бр. 77, Београд, 2005, стр. 9.

Они су носиоци унијатства и римокатолицизма као и украјинског шовинизма, а све оправдавају снажном идеолошком реториком познатом међу истраживачима као «галицијска идеологија».

4. **Закарпатје** (Подкарпатска Русија) која је једнодушно гласала за социјал-демократску партију Украјине В. Медвечука.⁵

Подела Украјине, према руским аналитичарима, догодила се не по класном или социјалном основу, него по цивилизацијском, верском и језичком основу.⁶ На једној страни су представници «галицијске идеологије», а на другој, руског православља и руског националног осећања. Другим речима, уколико посматрамо политичка збивања у Украјини може се говорити о подели на три до четири дела, а ако се процеси посматрају социолошки, историјски, глобално и медијски, онда је тачнија подела по цивилизацијском обрасцу.⁷

«Галицијска идеологија» - настанак и циљеви

«Галицијска идеологија» створена је против интереса већине Украјинаца а израсла је из римокато-

⁵ Едуард Попов, Распад украинской государственности, *Новая политика*, интернет-журнал, <http://www.novopol.ru/print/1228.html>.

⁶ Натилией Нарочницка, Украина расколсь не по социјальным или классовым мотивам, а по цивилизационным, <http://www.pravoslavie.ru/guest/041128010530>

⁷ Епископ Венский и Австрийский Иларион, Неизбежен ли конфликт цивилизаций?, *Церков и время*, № 4, Москва, 2003, стр. 11 – 16.

лично-пољских интереса. Формулисао ју је пољски гроф Потоцки и други Пољаци, да би крајем XIX и XX века добила спонзоре у Аустрији, којој се ова идеологија учинила згодном за одвајање Малорусије (данашње Украјине) од Русије, али то одвајање није прожето мирољубивим односом према Русима, већ снажним антмосковским осећањима. «Галицијска идеологија» има корене у Бретској унији склопљеној са четири православна епископа 1596. године у граду Бресту, којом задржавају византијски обред, али признају папу за врховног поглавара Цркве.⁸ «Религиозна унија, такозвана Бретска унија (1596), појавила се у очима њених православних савременика као резултат личних, егоистичких интереса и напора православних архијереја, исувише мало заинтересованих за православље. Иницијатори овог подухвата били су: владимирски епископ, а непосредно пре тога бретски каштелан Ипатије Поттиј (ученост калвиниста, затим час католик, час православлац) и луцки епископ Кирил Терлецки, чије је име красило многе странице тадашњих судских хроника – понекад врло скандалозних – тај и други људи несумњиво су били паметни – али нису уливали поверење у чистоту њихових намера.»⁹

На тзв. Бретском сабору, којем се обично приписује почетак уније, својом општом сликом је одразио право стање ствари, сазнања и расположења тадашњег јужноруског друштва. Наиме, међу пристали-

⁸ Види: Ј. Н. Мараш, Бретска унија, у Зборнику: *Унија*. Политика Римокатоличке цркве према православним Словенима, приредио др Зоран Милошевић, Институт за политичке студије, Београд, 2005. стр. 78 – 137.

⁹ А. Ј. Efimenko, *Istorija ukrajinskog naroda*, Institut za političke studije, Beograd, 1999, str. 162 – 163.

цама уније нашла се група људи, а међу противницима маса људи. Ипак, пољска је прихватила одлуку мањине о спајању две цркве. «На позорницу су сада ступали политичари. У православној цркви дошло је до раскола. Пољска државна управа, наравно, признала је унијатску партију као легалног представника званичне православне цркве и предала тој партији сву имовину православне цркве, која јој је била на дохвату руке. Али унијатски пастири нису имали пастве. Богати манастири стајали су закључани. У њима није било калуђера. Православци су остали без више црквене хијерахије. Црква је била дезорганизована, неспособна да задовољава духовне потребе своје пастве, али ипак сва народна маса и православно дворянство остали су верни тој својој цркви.»¹⁰ Ови догађаји, на једној страни довели су до покрета за одбрану правослвља, а на другој до перманентне политике отимања верника православној цркви и придавања унијатској. Крањи резултат ове борбе православаца против уније и Пољака довела је до тога да је већина православаца одбацила унију, али у Галицији и Закарпатској Русији, које су пет векова била под римокатоличком влашћу, унијатство је пустило корење.¹¹ То је почело да утиче и на промену самопознања унијата о свом културном и верском идентитету.

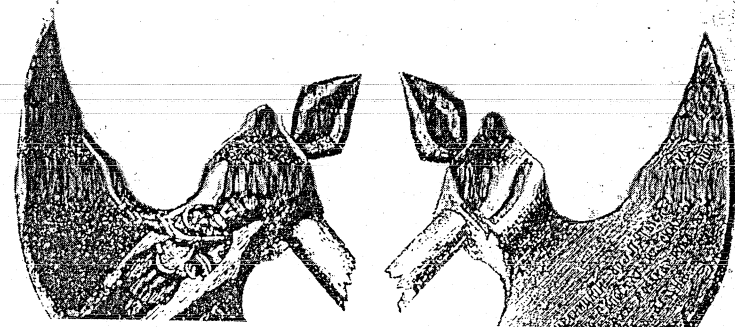
Православна и козачка Украјина је на «Перејаславској скупштини» 18. 1. 1654. године, под вођством хетмана Богдана Хмељницког, донела одлуку

¹⁰ Исто, стр. 164.

¹¹ М. О. Коялович, *История воссоединения западнорусских униатов*, Лучи Софии, Минск, 1999. стр. 134.; Прот. Константин Зноско, *Исторический очерк церковной унии*, «Мартис», Москва, 1993, стр. 122, 168, 181 и 205.

Богдан Хмельницький

**ХЕТМАН
БОГДАН ХМЕЉНИЦКИ, 1657. године**

да се припоји Русији. Украјина је примљена у Русију са статусом аутономне области.¹²

Закарпатска Русија, која је данас у саставу Украјине, је имала свој покрет за повратак православљу и Русији, али је он насилно, геноцидним методама, прекинут пред Први светски рат, а посебно током рата. Са светским ратом почео је масовни и очигледни антируски и антиправославни терор који су, углавном, извршили унијати предвођени С. Бандером. У Аустријском концентрационом логору **Телеграф** убијено је више од 60.000 Карпатских Руса, више од 100.000 се иселило у Русију, а 80.000 је убијено после првог повлачења руске армије из ових крајева. Овоме треба додати и 300 унијатских свештеника који су побијени због симпатија према православљу и Русији.¹³

Шта је суштина «Галицијске идеологије»?

«Галицијску идеологију» промовишу унијатски кадрови, односно Грко-католичка црква из Галиције. Међу првим одредницама ове идеологије јесте тврдња да Украјинци нису (Мало)Руси већ нација која нема никакве везе са Русима. Тачније, савремена «Галицијска идеологија» полази од следећих тврдњи:

¹² Сва средњовековна историја Малорусије, односно Украјине одвијала се око Козака, али они су били нестабилан фактор који је тежио сталешким привилегијама, а не слободи народа. Види: А. Ј. Efimenko, *Istorija ukrajinskog naroda*, str. 201.

¹³ Натилией Нарочницка, Украина расколсь не по социјальным или классовым мотивам, а по цивилизационным.

- Украјинци немају ништа заједничко са Русима, тј. Малоруси и Руси (Великоруси) су два различита народа;
- Кијевска Русија није руска него украјинска држава;
- Руска књегиња Олга и руски кнез Владимир или Јарослав нису руски већ украјински кнежеви.
- Богдан Хмељицки се определио за Русију само привремено, док не постигне независну Украјину.
- Од Русије страшније звери нема.
- Православље је никаква религија.
- Украјина мора раскинути са Русијом и укључити се у евро-атлантске структуре (Европску Унију и НАТО).

Формирање овакве идеологије код Украјинца изазвало је пажњу Руса, тачније њихове (конзервативне) интелигенције. Наиме, ови руски интелектуалци сматрају да је ова кампања у Украјини на промени културног и националног идентитета, дело информативно-психолошког рата, који је апсолутно оригиналан и преузет је из стратегије Римокатоличке цркве, а он води ка стварању једне нове нације, а да то матична нација не примети.¹⁴

¹⁴ Овај пројекат је започео као локални да би се од Русије отела Црвена Русија (Закарпатска Русија) која се налазила више векова под влашћу Пољске и Аустрије. Алескеј Орлов, *Украинская «Матрица»*. Перезагрузка, стр. 5.

**ЕПИСКОП ЛУЦКИ КИРИЛ ТЕРЛЕЦКИ –
ЈЕДАН ОД ГЛАВНИХ ОРГАНИЗАТОРА
БРЕТСКЕ УНИЈЕ**

проглашен је за основ «украјинског књижевног језика» на коме дуго после тога нико није могао писати ни у аустријској, а ни у руској Украјини, тим пре. Створена је «Украјинска историографска школа» на челу са **М. С. Грушевским** која је почела доказивати да је име «Украјина» старије од имена «Русија», као и да Украјинци и Руси нису истог порекла, односно да су Руси мешавина финско-угарских племена, док су Украјинци чисти Словени. Грушевски је познат по томе што је у свом делу (Историја Украјинаца) и навођењу извора применио једноставан метод. Где год је у изворима и документима писала реч Руси и Малорусија он је наводио Украјинци и Украјина. Због тога је долазило до смешних ситуација пошто Украјинци нису могли да наведу историјска документа писана на украјинском језику. Схему М. С. Груше-

Без обзира на петовековно насиље Пољске и Аустрије, још на крају XIX и почетком XX века, самобитна малоруска култура уопште није показивала антируске тенденције, па чак ни у самој Галицији и Карпатској Русији. О томе сведочи 100 000 потписа Галичана на петицији предатој Бечком парламенту 1880. године којом се тражи право на учење руског језика.¹⁵ Ово је указивало на јединство Малорусије и Москве. Беч и Ватикан, после тога, преузимају напоре да Галицију формирају као «Украјински пијемонт». Било је потребно претворити Русине и Галичане у Украјинце, дати им форму свеукрајинског јединства, али са антируским вектором који, у случају победе аустро-немачког блока у рату треба да послужи одвајању целе Малорусије од Русије. Овим се бавила «украјинско-аустријска партија», чији је лидер био унијатски митрополит Шептички. Овај план на немачком језику заплешен је у архиву Шептичког у Љвову и објављен у новинама «Общее дело» у Петрограду 1917. године. «Галицијска идеологија» Ватикана и Беча није имала у том времену ништа заједничко са било којом формом малоруског национализма.

Захваљујући, дакле, унијатима, пре свега, из Галиције у Украјини су заживела два политичка центра. Један изворни, проруски и други антируски који је желео издвајање Малоруса из руске нације и њихово супротстављање Великорусима и Белорусима. У Љвову је смишљена украјинска «азбука» на бази знакова фонетске транскрипције. Мешовити жаргон по-

¹⁵ Наталиа Нарочницкая, Украина: историческая ретроспектива и геополитическая перспектива, <http://www.pravoslavie.ru/analit/o4/202111237>

вског¹⁶ о постојању, већ у Старој Русији, два одвојена народа – Великоруса и Украјинаца прихваћена је од совјетске (марксистичке) историографије и тако је предавана у украјинским школама и Универзитетима. После осамостаљења Украјине ове идеје си још више радикализоване и постале обавезујуће захваљујући држави која преко Наставних програма намеће искључиво историју Украјине у виђењу присталица галицијске идеологије. Ова «украјинска историјска школа» радила је према упуствима унијатског митрополита А. Шептичког, а основне идеје за своје виђење «историје Украјинаца» Грушевски је преузео из арсенала названим «пољски реваншизам» који је створен у XIX веку и који је настао у Уманском василијанском лицеју, тачније од професора овог лицеја, Франциска Духовског. Новцем Ватикана и Беча Шептички, затим, оснива «Научно друштво Т. Шевченко»¹⁷, новине «Діло» и «Руслан» и политичку пар-

¹⁶ **Михаил Сергејевич Грушевски** (1866-1934) – главни идеолог украјинског сепаратизма, историчар. Од 1894 предавао је Општу историју на Львовском универзитету. Од 1899. године организује национално-демократску партију у Галицији. Године 1917. ушао је у Централну раду Украјине. Почетком 1919. године је емигрирао у Аустрију. После више обраћања и молби совјетским властима 1924. године се враћа у Украјину. Исте године постаје академик Академије наука УССР, а 1929. године и академик Академије наука СССР-а. Аутор тенденциозних историјских радова «Историја Украјине – Русије (Т. 1 – 10), 1898-1936. и «Историја украјинске литературе» (Т. 1 – 5), 1923 – 1927.

¹⁷ Тарас Шевченко је овде злоупотребљен. Познато је да је овај велики писац имао негативан став према римокатолицизму и унијатизму. Шевченко је написао поему Јану Хусу која је од стране римокатоличких монаха проклета и спаљена. Види, В. Ансимов, А. Данилевский, В. Дятлов, Православие

тију под имнеом «Украјинска народно-демократска партија» коју сачињавају унијатски свештеници Шептичког.

Ова партија (аустро-украјинаца) 1890. године ствара пакт са аустријским властима чија је суштина верност Ватикану и Бечу, те савез са Пољацима.¹⁸

Насилна украјинизација Малоруса, Карпаторуса и Русина

У предвечерје Револуције Украјина је већ била подељена, а сама Револуција показала се као плодно тле за довршење украјинизације Мале Русије. Болшевици прихватају «галицијску идеологију», додуше препаковану у класну, марксистичку реторику и формирају крајем 1917. године «Украјинску Народну Републику».¹⁹ Иако је утицај Галичана у украјинској политици 1917. године би незнатан, што доказују резултати избора за месну самоуправу, где је изабрано од општеруских партија 870 депутата, од украјинских федералистичких партија 128, од сепаратиста ни један. Међутим, сепаратистички утицај ће са комунистичком револуцијом расти.

и католицизм в Украине, <http://www.orthodoxy.org.ua/page265html>

¹⁸ Кирил А. Фролов, Пророки и лжепророки западной Руси, <http://www.pravoslavie.ru/archiv/prorokizaprus.html>

¹⁹ Совјетско-Пољски рат 1920. године, који се завршио тешким поразом Црвене армије, довео је до поновне поделе Украјине. Лењин је Пољацима препустио не само Галицију него и Волинску. Највише среће имало је Закарпатје које је (под називом Подкарпатска Русија) добила аутономију у саставу Чехословачке Републике.

Током прве две деценије совјетске власти у Украјини догодила се насилна украјинизација, односно насилна ликвидација русофилских интелектуалаца и свештеника.²⁰ У школама је укинута руска, а уведен украјински језик, формиран у Љвову.²¹ Бољшевици, тадашњи украјински политички функционери, Скрипиника и Гунка, декретом, 1922. године забрањују реч «Малорусија» и званично је замењују речју «Украјина».²² После тога, као главни украјинизатор руских области у Украјини јавља се Никита Хрушчов.²³ Ове прве две деценије комунизма у СССР-у представљају темељ украјинског идентитета и златни век «галицијске идеологије». Унијати су развили мит о совјетском тоталитаризму као давитељу украјинског идентитета, а Бољшевици, због тога, 1923. године, заузимају став да је потребна обавезна украјинизација становништва. Тотална украјинизација била је и део Лењинове националне политике, пошто је тако разбијао руску нацију, културу, Цркву и конзервативну интелигенцију,

²⁰ А. Н. Кашеваров, Разработка на Соборе официальной позиции Церкви в отношении советской власти и ее религиозной политики, *Церковь и время*, № 4, Москва, 2003, стр. 132.

²¹ Становнике Поткарпатске Русије у Украјини који би приликом добијања пасоша у рубрику националост уписали «Руска», слали су у Гулаг где су похађали курс украјинизације. Истовремено, око 500 руских школа на овом подручју је затворено. Види, Кирилл Фролов, Духовный триумф карпатоссов, <http://www.pravoslavie.ru/put/sv/archimalexijkabalyk.html>

²² Зоран Милошевић, Нови покушаји Римокатоличке цркве да потчини православне, *Рим не мирује*, зборник радова. Приредили Протојереј Момир Васиљевић/др Зоран Милошевић, Бели анђеос, Шабац, 2003. стр. 145- 146.

²³ А. Фролов, Пророки и лжепророки западной Руси.

јер су биле «сметња» комунизму. Украјинизација је започета у Волоњешкој области и Полтави,²⁴ бившим средиштима православних и конзервативних снага. Волињ, на пример, уопште није био захваћен Револуцијом 1905. године и у њему је потпуно одсуствовало антируско расположење. Репресија је обухватила и Закарпатје где су живели православни Русини, који су, потом, преименовани у Украјинце.

Као резултат операције «Висла» депортовано је више од 230 000 Лиемка (карпаторуска народност), традиционално, општеруски настројених. Масовној репресији изложено је и становништво Западних Карпата, увек русофилски расположених. Године 1939. после операције «присаједињења Западној Украјини», када су бандеровци већ оштрили ножеве, а унијатски митрополит А. Шептички се припрема да благослови СС дивизију «Галичина», на локалном закарпатском референдуму 82 посто становништва исказало је подршку руском, а не украјинском језику... Њихови потомци су и гласали против Јушченка.

Украјинизацију је олакшало и то што је ову републику напустило између 1914-17. године око пола

²⁴ Полтава је дуго била духовни центар руског православља и изнедрила је низ великих руских интелектуалаца, између осталих и првог ректора Белоруског државног универзитета, Србина Владимира Пичету. Види: Зоран Милошевић, Наше горе – памет, *Глас српске*, 12 – 14. фебруар, Бања Лука, 2005, стр. 4

У полтавском крају својевремено је избио устанак под вођством Мартина Пушкарја против Вигтског, са циљем да се Малорусија врати у састав Пољске. Његове активисте (пуковника Искру и П. Чубинског, аутора химне «Још није Украјина умрла» преузете од «Још Пољска није умрла» претукли су сељаци због њихове агитације).

милиона Руса заједно са руском војском у повлачењу. Истовремено, порастао је утицај «Унијатске цркве» која је 1929. године покренула стварање «Организације украјинских националиста» (ОУН). Уочи Другог светског рата с обе стране совјетско-пољске границе већина становништва више се није осећала Русима, већ Украјинцима. Међутим, карактер те самосвести и самоидентификације се разликовао. Док су једни себе сматрали совјетским грађанима, нераскидиво повезаним с руским народом, други су укључивање 1939. године у Совјетски Савез сматрали «окупацијом од стране Русије». Зато је Западна Украјина постала снажно жариште антисовјетског оружаног отпора који је тамо беснео до 1952. године.²⁵

Рана совјетска историографија у персонификацији Покровског и Пионтковског, острашћено је поништавала руску исторјску науку и руску историју као историју «пуну фалсификата и ненасите завојевачке похоте». Ова историјска школа легализовала је термилошки и сазнајни апарат унијатске «аустро-украјинске партије», под видом потребе класне борбе у Украјини. Религиозно-историјска реторика «галицијске идеологије» виртуозно је замењена класном, уз истовремено очување и увећање русофобске садржине.

²⁵ В. Јермолович/ С. Жумар, *Необјављени рат*. Деловање римокатоличко-пољске илегалне у Белорусији 1939-1953. године, Бели анђео, Шабац, 2003. Пољаци су основали у Белорусији и Украјини, уз политичку и новчану помоћ Ватикана, од унијата и пољака тзв. Армију Крајове, која је сарађивала са Хитлеровим нацистима за време Другог светског рата у борби против Руса. Рат су водили све до 1953. година. Стрелјање пољских официра у Катинској шуми последица је овог деловања Пољака и унијата.

Може се, дакле, рећи да је основа поделе Украјине на Западну и преосталу, настала још у доба Пољске и Аустро-Угарске владавине и та подела не само да данас живи, него добија још оштрије обресе. Ново је само што се «галицијска идеологија» проширила изван три области Галиције, тј. на друге делове Украјине, пре свега захвљујући позицијама унијата у совјетској партијско-политичкој елити Украјине која после распада СССР-а брзо прихвата «галицијску идеологију» као идеологију новонастале независне државе Украјине.

У ово време «галицијска идеологија» захвата централну Украјину – Кијев, Полтаву и Чернијов. Особеност ове идеологије, до распада СССР-а, је идеја независности Украјине, али без мржње према Москви, тј. Русима. Међутим, савремена «галицијска идеологија» суверене и самосталне Украјине негује антимосковство, односно мржњу према Русима, а љубав према Пољској и САД.

Терор према Русима

Колико се далеко иде у антирусској мржњи говори податак да Украјинске власти не дозвољавају учење руског језика у Украјини, иако у овој држави има 11, 3 милиона Руса, затим 36,8 милиона Украјинаца од којих већина (преко 50%) говори руски и сматра га својим матерњим језиком.²⁶ Међутим, Рада (украјински Парламент) је 1996. године одбио да рус-

²⁶ Едуард Попов/Юрий Кокин, *Русский Крым – 1, Новая политика*, интернет-журнал, <http://www.novopol.ru/print2335.html>

ком језику да статус државног, чак и у Новорусији и Криму, територијама које нису имале никакве везе са Украјином, јер су се 1654. године ујединиле са Русијом.

У Украјини је, истовремено, ометан пренос руских радио и ТВ станица, као и штампе. Украјина не дозвољава Русији да достави уџбенике за руску децу, него их плени и спаљује.²⁷ Такође, у Украјини постоји и проблем са Кримом који је од стране Хрушчова, без сагласности Русије, припојен Украјини. Становници полуострва желе повратак у Русију, а слоган Јушченкових унијата, којим су наступали на изборима био је: «Боље да Крим буде татарски него руски!».²⁸ Истовремено, становници Карпатске Русије тражили су аутономију, септембра 1991. године, када је спроведен референдум. Власт је резултате овог референдума једноставно игнорисала. Поред ових, да тако кажемо глобалних проблема, Украјину је захватило и својеврсно безвлашће где заговорници «галицијске идеологије» потстичу насиље разних облика, од отмице имовине, људи, клеветање свештеника верних Руској цркви, организовање потписивања о преласку у расколничке цркве...²⁹

²⁷ Град Москва је 1994 – 1997. године издвојио 800 милиона рубаља за куповину руских уџбеника за децу из Севастопоља. **Украјина је те уџбенике запленила и запалила.** Види, *Российская община Севастополя*, № 1, 1997. Реакције невладиних организација и организација за заштиту људских права, овим поводом, није било.

²⁸ На Криму се већина становника сматра етничким Русима, има их 1,6 милиона.

²⁹ Види, Митрополит Луцкий и Волынский Нифонт, *Межконфессиональная ситуация на приходу волынского-*

Иако, дакле, већина становника Украјине данас себе сматра, у националном смислу, Украјинцима, та идентификација није потпуна, јер се већина служи руским језиком, као што је већина становника верна Украјинској православној цркви – Московског патријархата (35 милиона Украјинаца од око 49 колико укупно има становника Украјина је крштено и припада Руској цркви) тако да се може раћи да је у Украјини «национална већина – национална мањина».³⁰

То је разлог због чега се «галицијска идеологија» током «норанцасте револуције» одбила од истока Украјине, а револуционари који су покушали да продру на исток земље физички су спречени као «агресори на незаштићени исток Украјине».³¹

Унијатизација и поримокатоличавање Украјине

Други циљ «Галицијске идеологије» јесте унијатизација, односно поримокатоличавање Украјине. Унијатизам је у Украјини заживео Бретском унијом склопљеном од стране само четири православна епископа и Римокатоличке цркве у Бресту, 1596. године. У то време Украјина и Белорусија су се налазиле под окупацијом Пољске и Литваније у држави која је носила назив Речи Пасполита. Ова држава била је верни сарадник Римокатоличке цркве на по-

йепархији обострається, <http://www.pravoslavie.ru/cgi-bin/print.cgi?item=3r050418123218>

³⁰ Едуард Попов/Юрий Кокин, *Русский Крым – 1*

³¹ Исто.

римокатоличавану и унијатизацију православних Руса. Речи Пасполита трајала је до 1790. године када је подељене између Русије, Пруске и Аустро-Угарске. Галиција и Подкарпатска Русија припале су Аустро-Угарској. На територији које су припале Русији унијати су се вратили у православље.³² Тако се 1795. године око два милиона унијата враћа у православље, а процес је настављен и у каснијим годинама (на пример, 1839. и 1903. године).³³ Међутим, у области Галиције, која је била под Аустро-Угарском, као и у областима под пољском окупацијом, овај процес је текао супротним смером. На пример, 1920. године у Пољској је насилно на унију преведено 20.000 пољских грађана и отето 45 посто православних храмова.

Због сарадње са фашистима³⁴ Грко-католичка црква у Украјини (и Совјетском Савезу) се припаја Руској православној цркви 1945-46. године. Међутим, доласком М. Горбачова на власт, 1989. године долази до легализације Грко-католичке цркве Украјине, после чега започиње «рат за цркве» у коме су унијати

³² Николай Н. Воейков, *Церковь, Русь и Рим*, Лучи Софии, Минск, 2000, стр. 588.

³³ *Основы религиоведения*, под редакцие И. Н. Яблокова, «Высшая школа», Москва, 2001. стр. 183.

³⁴ Осим молебана за победу немачког оружја и здравље Хитлера, унијати су формирали полицијске батаљоне типа «Нахтигал» који су се прославили многобројним зверствима против мирног становништва окупираних територија Украјине, Белорусије и Русије. Године 1943. у Галицији од унијата и украјинских националиста формира се СС дивизија «Галичина», а духовници су били унијатски свештеници. Главни каплан у дивизији био је блиски сарадник Шептичког, свештеник В. Лаба, који је доводио унијате-есесовце на заклетву «верности фиреру и Великој Немачкој».

потпуно разбили три православне епархије одузевши им скоро све храмове. Наравно, овај рат је имао подршку локалних и републичких власти, на нивоу Украјине, али и светских центара моћи, пре свега САД, Европске уније и Ватикана. У садашње време унијата је у Украјини око **5% од свег становништва**.

Развојем Грко-католицизма у Украјини овај почиње своју даљу експанзију на Исток. Унијатство данас себе сматра јединственом ратујућом и «крстоносном» црквом «украјинског покрета» с циљем савладавања православља и проруске оријентације Украјинаца те **«забијања трозубца у срце руског медведа»** (из песме Д. Корчинског објављене 1992. године).

Бивајући свесни да у овој форми не може привући већину становника Украјине, унијатска струја подржава нове тенденције у «галицијској идеологији» - формирање организација тзв. украјинских националиста и раскола у Руској православној цркви. Такође, унијати иницирају и долазак папе у Украјину, што је остварено 2001. године. Поред тога, унијати подносе захтев за материјалном и моралном оштетом од Руске цркве због наводне штете претрпљене за време присаједињења (1946 – 1989), што је још више подигло тензије и натерало православне на размишљање о сличним потезима. Грко-католичка црква Украјине, будући да њени кадрови држе политичку власт у Украјини, 2002. године премешта седиште из Љвова у центар Кијева,³⁵ са циљем да овај град постане центар свег унијатства.

³⁵ Истовремено, Украјинска православна црква – Московски патријархат не може да добије дозволу за градњу цркава.

Појава раскола и расколничких група унутар Руске православне цркве у Украјини (тачније Украјинске православне цркве – Московски патријархат³⁶) започиње деловањем унијата 1989. године када је у Љвову, центру унијатства, парохија апостола Петра и Павла објавила себе аутокефалном. Циљ раскола је цепање Руске православне цркве и одвајање њених верника у верском и политичком смислу од православља и руске националне заједнице.

Раскол наставља «епископ» Јован (Боднарчук) који у Љвову образује «Украјинску аутокефалну апостолску цркву грко-католичког обреда», а 1990. године у Кијеву се образује тзв. Украјинска аутокефална православна црква, која од државних власти експресно бива регистрована и призната. Године 1992. формира се нова расколничка група тзв. Украјинска православна црква – Кијевски патријархат која се исте године ујединила са Украјинском аутокефалном православном црквом. Уједињење није дуго трајало, па се исте године, 17. октобра, УПЦ – КП поново издваја у засебну «цркву», а интервенцијом државних функционера ова расколничка група бива призната од државе 20. јуна 1993. године. Из ове цркве, 1994. године, пет епископа се издваја и тражи покајање од канонске православне цркве и враћа се у јединство са Руском црквом. Наравно, расколи су настављени и према подацима из часописа, расколничке цркве опслужују око девет милиона украјинаца, најчешће оних који су задојени украјинским шовинизмом, а који неће да буду унијати. Међутим, овде се, опет,

³⁶ 28. октобра 1990. године Украјинска православна црква добија од Патријарха Московског и све Русије Алексеја II Томос о независности и самосталности у управљању.

догађа велика манипулација, пошто расколнички епископи и свештенство литургијски опште са унијатама,³⁷ односно Грко-католичка црква их контролише и снабдева идеолошким арсеналом за борбу против Руске цркве.

Тренутно бесни прави рат између унијата и расколника на једној страни против Украјинске православне цркве – Московски патријархат. Само у Љвову тренутно се води 80 религиозних спорова, пре свега имовинских, од којих је 20 крајње проблематично.³⁸ Међутим, није само ово спорно. Споран је и број парохија, број школа и свештеника у појединим расколничким групама. Према прикупљеним подацима можемо са сигурношћу рећи да је најбројнија верска организација УПЦ – МП осим у три области Галиције (Љвовској, Ивано-Франковској и Тернопольској) са преко 10.000 парохија, 131 манастиром, 15 духовних школа (1805 студената и 2360 ученика), 3076 недељних школа и 74 периодична издања. УПЦ – МП има 7995 свештеника и 3727 монаха. Годишње се у УПЦ – МП рукоположи око 488 нових свештеника.

Друга по бројности је Украјинска грко-католичка црква са 3289 парохија. Међутим 95 посто ових

³⁷ Петрушко Владислав Игоревич, Проуниатске тенденциив деятельности украинских раскольников-автокефалистов, *Материалы научно-гословской конференции, посвященной памяти преподобномученика Афанасия, игумана Бретского и 400-летию Брестских церковных соборов, Православное Братство во имя Архистратига Божия Михаила, Минск, 1997, стр. 99.* даје тачне податке где и када је који епископ и свештеник расколника служио са унијатама.

³⁸ Власти Љвова заявляють о межконфессиональной напряженности в регионе, <http://www.pravoslavie.ru/cgi-bin/print.cgi?item=2r050429125518> (29. 4. 2005.)

парохија је у Галицији и Закарпатју, а само 5 посто на осталој територији Украјине.

Трећа по бројности је расколничка «Украјинска православна црква – Кијевски патријархат» која има 1052 парохије и годишњи раст од 44 парохије и 25 свештеника.³⁹

Четврта по бројности је Римокатоличка црква са 818 парохија и 450 свештеника од којих је 285 странаца. У 66 манастира има 436 монаха и монахиња, 31 мисија и 13 периодичних издања. Међутим, ова црква је у великој експанзији у Украјини и тренутно само у Кијеву гради 16 (пољских) римокатоличких цркви.

Држава према верским заједницама води политику двоструких стандарда. Наиме, држава званично прокламује принцип секуларности, али у пракси све ради да гуши УПЦ – МП, а све да подржи и подстакне развој расколничких група окупљених у «УПЦ – КП» и «УАПЦ». Тамара Рјабкова ово коментарише на следећи начин: «У свом односу према Цркви држава води политику двојних стандарда: Председник и Парламент Украјине уважавају канонско Православље, а упоредо са тим органи власти, често чак службено, изражавају симпатије према расколницима оличеним у Филарету.»⁴⁰ Често се власт меша у посао

³⁹ Према подацима прот. Г. Коваленка подаци Државног комитета када су у питању расколничке цркве нису тачне и преувеличавају број њихових парохија, свештеника, манастира и монаха, као и студената и ђака. Види, Прот. Георгий Коваленко, Парадоксы религиозной статистики, <http://orthodoxy.org.ua/page-590.html>

⁴⁰ Сдіорук Сергій Іванович, Сучасна суспільна і церковна ситуація в Україні, *Проект «Примирение в Европе – задача*

Цркве када високи државни службеници изјављују да је потребно изградити јединствену украјинску цркву, што подразумева да се канонска већина хришћана потчини нелегалној мањини. Разумевање црква одвија се по псеудонаци-онално-патриотском принципу: УПЦ – МП, то су туђини, Кијевски патријархат – то је Украјинска национална црква.»⁴¹

Многи православни богослови и публицисти указивали су да ће резултат украјинске аутокефалије и црквене аутономије бити унија, а квазирасколничке групе УПЦ – Кијевски патријархат» и «Украјинска аутокефална црква» су само филијале Украјинске грко-католичке цркве, **са циљем да Кијев постане центар унијатства**. На жалост, били су у праву. У мају 2005. године украјински медији пишу о договору уједињењу УПЦ – КП са унијатима у Украјинску цркву, а Руској православној цркви се, истовремено, из САД прети да ће бити изолована ако не прихвати верско напуштање Украјине.⁴²

Руски истраживачи сматрају да је победа «галицијске идеологије» у Украјини 1991. и 2004. године само привремена. Битка је изгубљена, али не и рат. Међутим, поставља се питање шта урадити да се овај

Церквей в Украине, Беларуси, Польше и Германии», Минск 2002, стр. 14 – 26.

⁴¹ Тамара Рјабова, Государство не имеет право игнорировать интересы Церкви (интервју), <http://orthodoxy.org.ua/page-1290.html>

⁴² Свящ. Димитрий Познанский, Еженедельный обзор украинской прессы, <http://www.pravaya.ru/news/3191>. Истовремено, Познански говори и о «религиозно-информативном рату» против Руске цркве који води римокатоличка религиозно-информативна служба Украјине (РИСУ).

пораз претвори у победу? Шта урадити да се Украјина врати у састав Русије?

Алексеј Арлов предлаже следеће:

- **Просветни рад.** У развоју украјинске идеје масовно се користи митологија, лингвистичке и религиозне заблуде. Тренутно оне су достигле свој зенит. Образовне институције су овде играле веома важну улогу. То треба да учини и Русија са своје стране и крене у разобличавање обмане и фалсификатора историје, религије, језика и нове «нације». Идеје, дакле, које ово разобличују морају наћи места у образовном систему Русије.
- **Мисионарско.** Да би се прва тачка реализовала неопходно је подстицање да се «украјинским проблемом» позабаве најбољи руски историчари, лингвисти и најауторитативнији религиозни делатници у Русији. Украјина мора постати место њиховог државног рада, а «украјинска тема» мобилизајска тачка све руске елите.
- **Активизација научног рада.** Да би се створила «украјинска» нација коришћена је лажна наука. Неопходна је потпуна научна активизација по «украјинском питању» и оцена свих дела на којима почива модерна лаж украјинства.
- **Култура.** Пошто «украјинска партија» новцем западних спонзора рекламира оне који су за идеју «украјинске нације», то и Русија мора поступити исто и рекламирати Богдана Хме-

љицког и низ других Малоруса који су волели Русију и били за уједњење с њом. Све ово мора имати форму културних манифестација, прослава и слично.

- **Формирање украјинског информационог специјалног одељења.** Познато је да се у Украјини годинама води медијска хајка против Руса истичући како империја жели да их поново пороби и сличне небулозе. Да би се реално одговорило на ове изазове потребно је формирати специјалну информативну групу која ће се искључиво бавити Украјином и сузбијати њену пропаганду.
- **Обезбедити грађанима Украјине да прате руске ТВ станице.** Украјинска власт руске ТВ канале сматра кугом и онемогућава да се емитују путем кабловске телевизије. Тренутно само око 10 посто становништва Украјине може да прати руске ТВ станице. Због тога је потребно да Русија омогући свима који то желе гледање првог канала државне телевизије, канали Русија и НТВ. За ово је могуће оформити пакет НТВ+«Украјина» и учинити га бесплатним за свакога од Харкова до Львова.
- **Приступ руских ТВ канала на Криму.** Према мишљењу специјалиста цео Крим се лагано може покирити ТВ и радио сигналом из Русије уколико се изгради ретрансла-

тор програма на брду Керченског залива. То кошта свега 300 000 долара.⁴³

*

* *

Без обзира на очигледне резултате «наранџастих» и њихово (прерано) славље: исток и југ државе остао је несаломив. Другим речима, у Украјини се догодила победа антируских и антиправославних снага, али је она непотпуна. Даљи покушај «галицинизације» истока и југа Украјине неминовно води ка распаду ове младе државе. За сада је Исток и Југ Украјине непремостива брана о коју се спотакла тзв. украјинска «револуција», чија је **суштина у тежњи да Љвов загосподари Украјином, а Вашингтон постсовјетским пространством.** Главни циљ Јушченковог блока, галицијанизација Украјине није остварен. Галицијски пројекат је потпуно супротан интересима Украјине.⁴⁴ Галиција – то није Украјина, као што Бандера не може претендовати на духовно преимућство над Тарасом Буљбом.

У Украјини још није ништа дефинитивно и она, као држава и друштво, мораће да одговори на низ питања да би опстала. Терор над православним и про-руским снагама неће моћи још дуго да се спроводи.

⁴³ Алексей Орлов, Украинская «Матрица». Переагрузка, стр. 53 – 54.

⁴⁴ Эдуард Попов, Украина – не Галиција, *Новая политика*, интернет-журнал, <http://www.novopol.ru/print1042html>

Свест православних о угрожености се распламсава, као и свест Руса у Руској федерацији шта желе САД, Ватикан и ЕУ. Само је извесно да је «утакмица» започета, али се још не може рећи какав ће јој крај бити.

ПОЛОЖАЈ РУСКОГ ЈЕЗИКА У УКРАЈИНИ

Руски језик је био и остао један од водећих светских језика. Наиме, према статистичким подацима, руски језик, према броју корисника, (500 милиона људи) заузима треће место у свету. Први је кинески (више од једне милијарде) а други енглески (750 милиона корисника). Руски се користи као службени језик у већини важних међународних организација (УН, УНЕСКО, ОЕБС итд.).¹ У Европској Уни-

¹ У свету има безброј примера бесконфликтног двојезичја. Списак држава у којима се користе два и више језика прилично је велики – око 40 (Канада, Индија, Авганистан, Белгија, Финска, Шри – Ланка, Папуа Нова Гвинеја...). Види: Свјетлана Рзјанова, О проблему међусобног односа културе,

ји наговештено је, због шест милиона Руса расејаних по државама-чланицама, да ће руски језик бити и службено признат као језик мањине.²

Међутим, крајем XX века јавиле су се одређене тенденције у области коришћења руског језика које су манифестовале крајњу нетрпељивост и мржњу према овом језику. Најсложенији положај руски језик је доживео на постсовјетском пространству, односно Заједници Независних Држава. Наиме, тамо је примењена «махнута пожртвованост у прогону руског језика».³ Већина постсовјетских држава није заузела политички курс ка потпуном прогону руског језика, већ његовом **постепеном истискивању** из јавне употребе.

Наравно, и поред тога, руски језик се и даље користи као језик међунационале комуникације, а настављено је и његово коришћење и привредним круговима, финансијским и банкарским институцијама, као и неким државним структурама. Истовремено, већина становника ЗНД (око 70 посто) још увек добро влада овим језиком.

Проблем са руским језиком се јавља када је у питању његово коришћење као државног. Руски језик се постепено истискује из сфере политике, привреде, културе и средстава масовних информација на простору ЗНД. Друго, све више држава

религије и језика, у Зборнику: *Срби губе своје писмо*, «Гилрилица», Нови Сад, 2005, стр. 29 – 35.

² “Язык твой – враг мой?”, *Думаем*, http://www.dumaem.ru/print.htm?st_id=174

³ Исто.

постсовјетског простора укида могућност образовања на руском језику.

На овај начин крше се права милиона Руса који су остали ван Руске Федерације, али, овим се наноси штета и становништву конкретне државе пошто им се на тај начин спречва приступ радним местима, посебно оним квалификованим који захтевају познавање језика те државе.⁴

Украјина – болно питање за руски језик

Болно питање за руски језик, али и словенство и православље уопште, јесте **Украјина**. У овој држави по питању језика постоји смишљени хаос срачунат да потпуно уништи руски језик.

Украјински језик је настао у аустријској Галицији, после 1890. године. «Творци» овог језика су, по жељи Беча и Варшаве, малобројни руски отпадници, унијати удружени са неколико пољских и аустријских римокатолика.⁸ Међу прве покушаје одвајања Малоруса (Украјинаца) од Великоруса спада покушај

⁴ И. Н. Панарин. О роли руского языка в мире, <http://www.panagin.com/doc/63/> Официальный сайт Игор Николаевича Панарина.

⁸ Михаил Смолин, Русский язык и украинизация, в сборнику: «Украинская» болезнь русской нации, Имперская традиция, Москва, 2004, стр. 16. Упор.: П. Е. Казанский, Русский язык в Австро-Венгрии, в сборнику: «Украинская» болезнь русской нации, Имперская традиция, Москва, 2004, стр. 310 - 363.

секретара Министарства вера Аустрије, **Иречека**, који је написао брошуру у којој је изнео тезу да у Малорусији, у циљу раздвајања од Великоруса, треба увести латиницу, односно убацити у руску ћирилицу неколико латиничних слова.⁹ Истовремено, до сличних закључака долази и **граф Агенор Голуховски**, који је написао: «Безусловно је неопходно раздвојити русински језик и писмо од великоруског». Резултати филолошке делатности органа аустријске Владе дали су плода. Градска власт Љвова (Лавова) спроводи формалну анкету о питању русинског језика и писма. После тога, градска власт је предложила да се за Малорусе уведе дијалекат Галиције као књижевни језик и латинично писмо,¹⁰ а истовремено, спречи употреба ћирилице. Пројекат је, међутим, пропао због масовног одбијања становништва да се користи овим језиком и писмом. Ипак, семе је бачено и оно ће представљати дугогодишњу основу за развој политичког украјинства, као антируске идеологије. Плод је сазрео, како видимо, на крају XX века, а његов отров се шири Украјином, политичким средствима, и данас.

Прва украјинизација руског становништва и, самим тим, наметање «украјинског језика» догодила се између 1890. и 1989. године. Друга насилна украјинизација Руса, овај пут много жешћа и дуготрајнија, догодила се за време Совјетског Савеза, а најупорнија је била у периоду 1920 – 1930. године. У овом времену Украјина је добила од централних власти СССР-а и значајно територијално проширење.

⁹ Д. А. Марков, Русская и украинская идея в Австрии, в сборнику: «Украинская» болезнь русской нации, Имперская традиция, Москва, 2004, стр. 195.

¹⁰ Исто.

Трећа украјинизација се десила за време окупације Украјине од стране нацистичке Немачке, а у самосталној Украјини догађа се четврти и свеобухватнији период украјинизације Руса.¹¹

Што се тиче језика ово питање је перманентно у украјинској Врховној ради, пошто се питање (језика) стално враћа у Раду.

Правно регулисање употребе језика у Украјини започиње Уставом, тачније члан 10, где пише: «Државни језик у Украјини је украјински језик. Држава обезбеђује свестрани развој и функционисање украјинског језика у свим сферама друштвеног живота на целој територији Украјине. У ставу два додаје се: «У Украјини се гарантује слободни развој, коришћење и заштита руског и других језика националних мањина Украјине!» Дакле, државна власт Украјине сматра руски језик језиком националне мањине. Статистика каже да је ово злонамерна и нетачна констатација. Наиме, од око 49 милиона становника у Украјини, **54 посто говори руски језик, а матерњим га сматра 39 посто.**¹² Истовремено, **22 милиона становника се**

изјашњава да припада руској нацији. Међутим, када је верска припадност у питању чак, **30 милиона припада Руској православној цркви.** Може ли се, онда, о руском језику говорити као о језику националне мањине? Овим подацима уводимо се у заиста велики проблем положаја руског језика у Украјини, односно правне и политичке дискриминације Руса и рускојезичког становништва Украјине.

Значајан део територије Украјине није историјски припадао овој словенској Републици. Наиме, тек са доласком комуниста на власт, Украјинска Врховна Рада (парламент) 1917. године тражи девет губернија бивше Руске империје. Крим, који је данас у саставу Украјине, није био укључен у овај списак. Привремена власт сагласила се да Украјини преда пет губернија. Тако су територије са већинским руским становништвом, некадашње Луганске, Доњецке, Дњепетровске, делови Херсонске и Николајевске, Одеске, Харковске и Закарпатске области и Република Крим предати Украјинској ССР, различитих година, без икаквог уважавања жеља становништва, а често и против његове воље.

Од тада се догађа насилна (денационализација) украјинизација Руса на целој територији Украјине, али и покушај да се и провери у унијатизам под доминацијом римокатолика, односно, као прелазно решење, да се «утерају у тор» тзв. Украјинске православне цркве.¹³ Тренутно у Украјини нема руског

¹¹ У Љвову (Лавову), центру унијатства, између низа тоталитарних и антицивизацијских одлука ваља забележити ову. Наиме, градска скупштина Љвова је донела Одлуку којом забрањује емитовање руских песама на јавним местима. «Одреди украјинизатора», плаћени, такође, из градског буџета увече и ноћу обилазе кафиће, ресторани и продавнице са циљем да се увере како се поштује ова Одлука. Нарушиоци се не кажњавају толико новчано, колико се подвргавају малтретирању. У Љвову су забрањене, такође, и приредбе и концерти на руском језику. Види: Сергей Родин, «Химера», стр. 27.

¹² Кирилл Фролов, Русский вопрос на Украине, <http://www.zaistinu.ru/articles/?aid=1099&print=1099>

¹³ Према попису становништва у Руској Федерацији има 4 379 690 Украјинаца (Украјински унијати тврде 10 000 000). Њихова права у Русији су евидентна, имају своје универзитете, средње и основне школе, културно-уметничка друштва, медије и сл. Све ово се забрањује Русима у Украјини.

универзитета, нема руске национално-културне аутономије.¹⁴ Међутим, утицај руског језика на украјинску градску културу је евидентан: више од 54 посто Украјинаца себе сматра руски говорећим људима, а 72 посто сматра да им је неопходно знање руског језика (због посла и других разлога). Новине на руском језику чита 83 посто Руса и 71 посто Украјинаца (тј. сви становници градова и део сељака), док штампу на Украјинском језику чита мање од 35 посто Украјинаца и само седам посто Руса.¹⁵

Руски језик се у свим законодавним актима Украјине, почевши од Устава, презире. Покушаји да му се да статус другог државног језика се блокирају. Међутим, према социолошким истраживањима јавног мњења, такав статус је неопходан за 40 посто становника Украјине (чему се противи само 18 посто). Истовремено, настоји се још више прогнати руски језик из јавне употребе, образовања, медија и сл.

Влада Украјине је 1. јула 1997. године у Врховну Раду (парламент) дала веома жесток предлог закона «О развоју и коришћењу језика у Украјини», према коме се **сфера коришћења руског језика максимално ограничава**. Према овом предлогу Закона, средства масовне комуникације која, на пример, не користе државни, тј. украјински језик, морају платити казну (члан 30.) и могу бити лишени и лиценце (до-

Поред тога, део украјинских друштава у Русији развија антируску пропаганду и унијатску мисионарску делатност.

¹⁴ Највише Руса живи на Криму (67 посто), Доњецку и Луганској области (више од 55 посто), У Харковској и Дњепетровској (такође више од 55 посто). **Око 30 посто свих становника градова Украјине су Руси.**

¹⁵ Кирилл Фролов, Русский вопрос на Украине, стр. 4.

зvole за рад). Законом су предвиђене и казне за грађане који не користе наметнути државни језик, и то 50 гривни за обичне људе, а 120 гривни за руководиоце предузећа. Закон тражи да се државни, украјински језик, обавезно користи у делатностима државне власти и органа локалне самоуправе, удружењима грађана, партијама и организацијама.

«Државна ТВ, радио, а такође и средства масовног информисања органа државне власти као и локалне самоуправе, морају да користе украјински језик... Обим украјинско-језичких емисија на недржавним телевизијама и радио станицама не сме бити мањи од 70 посто од општег времена добијеног приликом предаје лиценци» (члан 21). Закон је предвиђао и потпуну језичку асимилацију образовних установа, од вртића, предшколских, основних и средњих школа до универзитета.

Предлог Закона утврђен је од следбеника профаштистичке и унијатске «Рауховске» организације «Свеукрајинског друштва Просвета» (Просвіта). Ова организација је 22. новембра 1996. године, на иницијативу ондашњег председника Украјине, Л. Кучме¹⁶, организовала округли сто с необичном називом «Државни језик – информативни простор Украјине». За-

¹⁶ Овај украјински председник је 5. децембра 1996. године издао препоруку државним институцијама да финансијски и административно подрже «Свеукрајинско друштво Просвета». Од тада је «Просвіта» и монополиста у издавању уџбеника у Украјини. Оно што је занимљиво, јесте да су уџбеници историје потпуно писани са анти-руских позиција, а са унијатских, проримокатоличких и прозападних. У њима се развијају идеје како је у Украјини вековима трајала русификација и православизација Украјинаца. Ови уџбеници су обавезни и у малобројним руским школама.

кључци овог «Округлог стола» пренети су на горе цитрани и спомињани Закон.

Иако овај предлог Закона није прошао у Ради, Влада је, потом, издала Решење № 99, од 8. сепембра 1997. године «О утврђивању комплекса пожељних мера за свеобухватно функционисање и развој украјинског језика», где, између осталог, стоји: «Осмислити серију пожељних мера за пропаганду објашњења пројекта Закона о језику (део 2)».

Током 1999 – 2000. године донето је у Украјини низ законодавних аката осмишљених да се потпуно истисне руски језик из свих сфера живота у Украјини.

Наравно, све ово није довело до коначне хармоније и реда на језичком пољу Украјине.

Политичке игре и смицалице око Европског документа о регионалним језицима и језицима мањина у Украјини

Руско-језичко становништво је много очекивало од ратификације у украјинској Ради «Европског документа о регионалним језицима и језицима националних мањина» Савета Европе.¹⁷ Наиме, руско-језичко становништво, трпећи насилну језичку и националну украјинизацију, гајило је наду да ће ратификација овог документа донети толико жељена права на коришћење матерњег језика у Украјини. Рада је овај документ ратификовала 24. децембра 1999. године, а

¹⁷ Види: Языковое меню, *Зеркало Недели*, 21. 6. 2005.

он је ступао на снагу када Украјина, тачније Министарство иностраних послова, Савету Европе преда документ о ратификацији. Међутим, иако је Рада ратификовала овај документ, Министарство иностраних послова до данас није предало Савету Европе документ о његовој ратификацији, иако је било дужно да то уради у року од три месеца од дана ратификације.¹⁸ Индикативно је и то што овај документ уопште није представљен у украјинским медијима, заправо потпуно је прећутан!¹⁹

Права истина о овом документу је следећа: после тзв. «парламентарне револуције» и стварања «нове парламентарне већине» процес предавања Закона у Савет Европе обуставио је Уставни суд Украјине. Наиме, група депутата (посланика-унијата) из Галиције обратила се овом Суду са питањем да ли је Документ Савета Европе о регионалним језицима и језицима националних мањина у складу са чланом 10. Устава Украјине и Закона о језицима Украјине. Иако, дакле, Украјина нема права да мења Документ Савета Европе, нити га било који државни орган или институција може разматрати, Уставни суд је то учинио и донео решење да «документ Савета Европе о регионалним језицима и језицима националних мањина, није у складу са Уставом Украјине». То је разлог због

¹⁸ У борби против овог документа Савета Европе његови противници су наводили да Украјина нема новца за његову примену, те да он може довести до «апсурдних» ситуација. На пример у војсци се може десити следећа: руски војник каже: «Есть, товарищ полковник», украјински: «Слухаюсь, пане полковнику»! При чему треба знати да је «пан» пољска реч, а значи господин.

¹⁹ Кирилл Фролов, *Русский вопрос на Украине*, стр. 5.

чега Министарство иностраних послова није предало документ о његовој ратификацији Савету Европе.

Уставни суд је чак дао и **ново тумачње члана 10**, Устава Украјине о језику («Држава помаже страни развој и функционисање украјинског језика...») и закључио да то значи «Украјински језик, као државни, јесте **обавезно** средство комуникације». Наравно, између ове две формулације је огромна разлика. Уставни суд фактички на један тоталитарни начин намеће украјински језик становништву државе.

Влада је овај став Суда схватила као обавезан и почела да га примењује у пракси, чиме је започета нова фаза у дискриминацији руски говорећег становништва Украјине. Посебно су се у тешком положају нашли државни чиновници којима је на основу овог мишљења Уставног суда наметнута обавеза да полажу и стекну диплому о познавању украјинског језика. Поједини државни функционери су, чак, на основу овог мишљења тражили да и појединци у приватном животу престану говорити руским језиком.²⁰

На основу овог мишљења Уставног суда долази до новог удара на образовање на руском језику.

Међутим, уколико би се у пракси применио Документ Савета Европе о језицима, онда би, на пример, у Љвову (центру унијата и «галицијске идеологије») уместо садашњих пет руских школа морало отворити, према етничком саставу, 20, а у Кијеву, број руских школа би се са садашњих 10 попео на 60.

²⁰ Кирилл Фролов, Русский вопрос на Украине, стр. 6.

Посебан проблем представљају медији у Украјини. Ако се полази од принципа пропорционалности, емисије вести на руском језику би заузимале око 50 посто. Међутим, овде се потпуно истискује руски језик, а спортске вести, које су до сада емитоване око 95 посто на руском језику (пошто је већина спортиста руско говорећих људи) долази под удар власти које захтевају тоталну «дерусификацију спорта и туризма».

Наравно, аутор заштите «информативног простора» опет је «Свеукрајинско друштво Просвета» (Просвіта). «Просвіта» је иницирала доношење десетак закона из области информисања са циљем борбе против руских медија и руског језика. Репресија против руских медија има систематски и плански карактер, већ од 1992. године када је забрањена руска радио-станица «Радио 1». Године 1994. забрањено је емитовање на територији Украјине радио-станици «Мајак», да би потом дошла на удар телевизија (1994. и 1995. забрањене су две телевизије, друга, **ТВ ОРТ**, додуше, само на територији Љвова, али већ следеће 1996. године забрана се односи на емитовање на целој територији Украјине). Сви покушаји да се у Криму и Закавказју региструје руско-језичка ТВ компанија наишла је на жестоко противљење украјинских чиновника. Поред тога, украјинска средства масовне комуникације од 1991. до 1995. године етнички су (пр)очишћена од Руса и руско-говорећих људи.²¹

²¹ Штампана на руском језику која се продаје у Украјини официјелно се сматра «информативном агесијом Источне државе» (Русије). У сагласности са тиме, још је 1996. године Министарство информација издало Упуство за државне органе у којима се препоручује «смањивање пореза на новине

Од 1991. до 1997. године смањен је и број руско-језичких позоришта у Украјини са 43 на 13.

Према извештају Министарства статистике Украјине у школској 1996/97. години на подручју Западне Украјине²² (где доминирају унијати) било је украјинских и руских школа, по областима: у Љвовској области: украјинских 1375 и 5 руских (било их до ове године 24); Хмељницкој области 1021 : 0; Тернопольској 900 : 0; Ровенској 762 : 0; Волинској 824 : 1; Ивано-Франковској 727 : 1; Виницкој 1032 : 3; Житомирској 885 : 3; Кијевској 752 : 1; Черкаској 658 : 1.

које се штампају на украјинском језику, тј. мови, за 100 пута, а за недржавне, тј. новине које се штампају на руском језику да се повећају порези за 100 пута већи. При томе, штампана издања на руском језику се сматрају «појавом која по својим негативним последицама за националну безбедност државе (Украјине) представља ништа мање него пропаганду насиља, разврата, а такође и разне облике анти-украјинске пропаганде».

У Закону донетом од Врховне раде, августа 2000. године, издања на руском језику су сврстана у издања «рекламног и еротског (!) карактера» и због тога подлежу допунским порезима. Председник државног комитета за информациону политику, ТВ и радио, Иван Драч, ову дискриминацију је овако објаснио: «Свака руска књига мора да плати акцизу – једну гривну за украјинску културу. Свака руска новина мора да плати десет копејки за украјинску штампу». Види: Сергей Родин, «Химера», стр. 27.

²² На Западу Украјине процес укидања руског језика и насилне украјинизације протиче уз позамашно насиље. На пример, просветни кадар који се бори за руски језик, бива брутално претучен, а школе на руском се ноћу каменују или пале. Из приватне комуникације са студентима Белорусије који су путовали у Србију преко Љвова (Лавова) сазнали смо да у овом граду, ако вас чују да говорите руски одмах се појаве батинаши који пребијају људе који говоре овим језиком.

Оправдања за овакво укидање руских школа нема, пошто тамо, према попису становништва живи 300 000 Руса. Истовремено, у Кијеву живи 600 000 Руса, а 90 посто становништва овог града говори руски језик, а број школа се умањио за седам пута?

Почетком нове школске године 1997/98. године у Кијеву су затворили 47 руских одељења, а после протеста руског становништва отворена су само два.

У Украјини није остао ни један државни Универзитет на руском језику. Сви су морали прећи на украјински језик. У Украјини је школовање у државним основним и средњим школама, као и на универзитету, ако су државни, још увек бесплатно. На приватним се све плаћа, а факултети који користе у настави руски су, данас, искључиво приватни.

Обданишта на руском језику се такође укидају. За последњих седам година у Украјини се број руских вртића смањио за седам пута, од 70 посто на 1 посто.²³ Ово је посебно опасно, јер је жеља украјинизатора да децу од малих ногу лише националног језика и осећања.²⁴

Године 1995/96. Државно министарство за нације и миграције **развијало је циљеве програма украјинизације Закарпатја, Крима, Новорусије и града Кијева.** У овим програмима је предложен низ мера,

²³ Кирилл Фролов, Русский вопрос на Украине, стр. 7.

²⁴ Хуманистичке дисциплине (историја, философија, итд.) у украјинским државним школама и Универзитетима се предају искључиво са антируских позиција. Свему овоме велики допринос је дао Фонд СОРОШ, који је финансирао око 90 посто учбеника, а сви они су били припремљени у Канади од потомака бивших унијата и сарадника фашиста.

од постепеног укидања наставе на руском језику, до санкција за његову употребу, затим и финансијско гушење руске културе, до административне репресије и кадровске политике.

Унијати, односно, како их Руси у Украјини називају «Галицијски лоби» води и жестоку борбу против Руске православне цркве. Уз помоћ бојовника из шовинистичких организација унијата (и званичне Римокатоличке цркве) **отели су 400 цркава**, а још 300 цркава представља камен раздора. Посебан проблем представља и предаја дела Кијевско-Печерске лавре тзв. Украјинској православној цркви (расколницима). Све ово пролази без реаговања државних власти, односно уз њену помоћ, где се посебно истичу људи из окружења актуелног председника Украјине **В. Јушћенка**.

Камен спотицања државних власти и Руса представља и успех руског бизниса у Галицији као и формирање Међунационалног форума Украјине где се око Руса окупљују и припадници осталих националних мањина у Украјини (Русини, Мађари, Румуни...).

Године 2005. антируска активност украјинске Владе добија нове садржаје. Уместо дотадашњег наметања украјинског језика и насилне украјинизације, започиње нова, **репресивна фаза обрачуна са руским народом Украјине**. Наиме, 2005. године **ухапшен је председник Доњецке скупштине**, а министар унутрашњих дела **најавио је нова хапшења руских политичара и пословних људи**.²⁵ Руси и руско-

²⁵ Кирилл Фролов, Оранжевая власть готовит новый Талергоф?, <http://www.zaistinu.ru/articles/?aid=326&print=326>

језичко становништво ова хапшења сматрају «**новим Талергофом**».²⁶

Председник Украјине, В. Јушћенко, је према новинарској агенцији «ЛІГА АбізнесІнформ», 12. маја 2005. усмено гарантовао руско-језички говорећим становницима Украјине право на коришћење матерњег језика. Међутим, ни Влада Јушћенка није предала папир о ратификацији Документа Савета Европе о регионалним језицима и језицима националних мањина.²⁷ Када је на ово упозорио депутат (посланик) у украјинској Врховној Ради, **Јуриј Солوماتин**, дбио је одговор од Министарства иностраних послова Украјине, датиран са 29. април 2005, № 07/1/-12588-05 у коме се каже да Украјина из два разлога не предаје документ о ратификацији Савету Европе. Прво, **нема новца за његову примену**, те је то разлог због чега се Савету Европе не предаје документ о ратификацији документа и регионалним језицима и језицима националних мањина. Друго, **Документ Савета Европе о регионалним језицима и језицима нацио-**

²⁶ У Талергофу је био логор у организацији Аустро-Угарске државе. Пред Први светски рат био је специјално **намењен за русофиле из Украјине**. У њему је убијено више од **60000** људи. Творац овог геноцида је био лидер украјинских гркокатолика (унијата) **Андреј Шептички** и «Аустро-украјинска партија». Види: В. И. Петрушко, Размишљање поводом беатификације унијатског митрополита Андреја Шептичког, у Зборнику: *Унија*. Политика Римокатоличке цркве према православним Словенима, приредио Зоран Милошевић, Институт за политичке студије, Београд, 2005, стр. 265 – 278.

²⁷ Юрий Солوماتин, Ющенко бессовестно лжет об отсутствии ущемлений русского языка в Украине, <http://www.zaistinu.ru/articles/?aid=357&print=357>

налних мањина, Украјини, у овом тренутку, није потребан.

Коментар депутата Соломатина је следећи: «На овај начин и стара и нова власт демонстрира неуважавање највишег законодавног органа – Врховне Раде Украјине, али пре свега не уважава милионе грађана Украјине разних националности».²⁸

Власт Јушћенка дала је свој допринос у протеривању руског језика из Украјине, посебно у медијима. Наиме, **Национални савет Украјине** је донео закључак да се у области медија, посебно националних ТВ и радио станица мора поштовати државни језик, тј. украјински језик и наредила његову примену у медијима. Као дан преласка на украјински одређен је 13. октобар 2005. године, али је, потом, рок померен на 26. октобар, 2005. године,²⁹ што је био и коначан датум.

Примена овог наређења **Националног савета Украјине** довела је до отпуштања запослених који не знају украјински (таква је већина новинара), а тада је, последично, дошло и до пада гледаности и слушаности националних ТВ и радио станица. На пример, према речима директора радио-телевизије «Украјина», **Г. Кондаурова**, емисије које су рађене на руском, а сада на украјинском се мање гледају за два пута.³⁰

²⁸ Исто.

²⁹ На Украине лишают лицензий русскоязычные телеканалы, <http://www.zaistinu.ru/articles/?aid=1098&print=1098>

³⁰ Перевод телевидения на украинский язык является нарушением прав граждан, считает директор телерадиокомпании «Украина» Г. Кондауров, <http://www.zaistinu.ru/articles/>

Отпор насилној украјинизацији

Године 1997. започело се са организовањем отпора руског становништва насилној украјинизацији. Наиме, све стручне организације као и угледнији појединци сагласни су да се у Украјини ради о «културно-језичком рату државе против већег дела сопственог становништва». Отпор је почео да се ствара прво на подручју Крима, а затим се ширио по целој територији Украјине. Између осталих, активности, створене су руске политичке партије, културна друштва, савези и организације. Финале овог процеса одвијао се 1999. године када је 22 - 23. маја одржан Први сабор Руса Украјине, на коме је изабран и Руски савет Украјине као орган свих руских организација. Савет је иницирао формирање Руског покрета Украјине као политичке, а не културне организације. Огранци ове организације током 1999-2000. године формиран су у свим местима Украјине.

Треба споменути и формирање организације под именом «Руске општине Украјине», организације која је најугицајнија у Кијеву, као и «Конгрес руских

aid=1009&print=1009. **Подршку украјинизацији и протеривању руског језика даје Пољска.** Њена читана новина «Tygodnik Powszechny» од 29. децембра 2005. године преноси нетачне статистичке податке, нетачна тумачења историјских збивања. Посебно **ликује** због чињенице да В. Јанукович, проруски кандидат, на предстојећим мартовским изборима мора да води медијску кампању на украјинском, а не руском, као и због чињенице да Доњецки ТВ канали као што су ТВ ТРК морају да пређу на украјински. О кршењу људских права ни речи! Наравно, уз све то се додаје да је руски језик – језик колонизатора, а украјински, језик слободе.

општина Западне Украјине». На крају, треба поменути и Руску православну цркву (тачније Украјинску православну цркву – Московски патријархат) која има око 8000 парохија у Украјини и више од 30 000 000 људи. Вернике УПЦ – МП чине Руси и проруски настројени руско-језички Украјинци. По својој суштини УПЦ – МП представља важну препреку антируској политици. Црква је формирала и своју политичку партију «Православни пут», која, до сада, није ушла у Парламент. Истовремено, државне власти Украјине су, као **приоритет** свог политичког рада, навеле борбу против ове православне цркве.

Руска Федерација је регистровала ову борбу неких држава против руског језика и на иницијативу руског председника В. Путина, 2002. године, започела активнији рад на одбрани и промоцији руског језика у Заједници Независних Држава и прибалтичким републикама. Формиран је **Савет за руски језик при Влади Руске Федерације**. Савет има **Комисије** за «руски језик у државама ЗНД и ближег иностранства», «Комисију за руски језик у свету» и «Комисију за руски језик у даљем иностранству» (председник Савета је академик **В. Г. Костомаров**). Овај владин орган објединио је и рад и делатност различитих организација (на пример, Међународну асоцијацију предавача руског језика и литературе, међународне конференције и семинаре посвећене руском језику и литератури, међународне олимпијаде ученика руског језика итд). Савет је иницирао федерални програм «Руски језик 2002 – 2005. године» који се бавио ширењем руског језика у иностранству.³¹ Про-

³¹ Треба напоменути да је у Европи, посебно неким бившим државама чланицама Совјетског Савеза, на пример у Пољс-

грам је у потпуности реализован, а оно што је посебно важно сва средства предвиђена буџетом су и дата Савету.

Наравно, поменути Савет није једини који се бави ширењем руског језика. Важну улогу у томе има Руски «Центар за међународну научну и културну сарадњу» при Министарству иностраних послова Руске федерације, затим је ту и «Државни институт руског језика и литературе А. С. Пушкина», «Центар развоја руског језика» и «Руско друштво предавача руског језика и литературе».

Веома важну улогу у ширењу руског језика, посебно у државама ЗНД и Прибалтику, има и сам град Москва који је осмислио низ програма образовања на руском језику. У државама Прибалтика реализује се програм «Стипендија града Москве» уз чију је помоћ од његовог почетка 1997. године, до данас, више од 500 људи научило руски. Москва је организатор и међународних олимпијада у познавању руског језика међу средњошколцима ЗНД и Балтика...

кој, клима према руском језику радикално другачије од оне која се ствара у медијима. Према подацима **Панарина** који је недавно боравио у Пољској, број заинтересоване омладине за учење руског језика убрзано расте. Наиме до скоро се руски језик налазио на 12. месту жеља младих као језик који желе да уче, сада је **на другом месту**. Број студената на Универзитетима где се учи руски језик је шест пута већи него на оним где се руски не учи. Овоме свакако доприноси и боља економска ситуација у Русији него у Пољској. Наравно, 20 посто незапослених и 200000 Пољака на раду у Великој Британији, свакако, доприносе да се Пољаци радо сећају СССР-а и благодати које су имали у њему. Види, Пољша: взгляд со стороны, <http://www.panarin.com/comment/204>

Међутим, и поред ових евидентних помака у заштити и промоцији руског језика, остаје да се у овој и следећим годинама Руска Федерација заједно са својим народом избори да и у Украјини, коначно, победи правда и право.³² Наравно, ово није могуће без смањења утицаја САД и «наранцастих», односно унијата у Украјини. Опет, дакле, нема напретка без политичке борбе.

ДОДАТАК

Речник пољских речи у Украјинском језику

Украјински научници често истичу да «украјинска терминологија мора имати своје лице». Тако се, између осталог залажу да се из области науке исти-

³² Други дан Божића, 8. јануара 2006. године, у Доњецку, Словенска партија организовала је митинг за референдум. Наиме, ова партија изражава мишљење већине становника овог региона да му је потребан другачији политички статус у Украјини, а то је статус републике, сличан оном који има Крим («Доњецка аутономна Република»). Словенска партија је преузела на себе посао око прикупљања потписа. Види: Славянская партия провела на Донетчине митинг, *Резонанс*, http://rezonans.info/index.php?p=print_n&nID=7939. Истовремено, активисти Народног фронта «Севастопол-Крим-Русија» указали су председнику РФ како је могуће повратити Крим у састав Русије. Разлог за ову акцију Народног фронта је насилна асимилација, насилна интеграција, лишавање руског становништва свих грађанских права и слобода, у том смислу и бирачког права». Види: Путину рассказали, как вернуть Крым России, <http://www.cprf.ru/news/lenta/38475.html>.

сну руски («москаљски») термини, а уведу украјински. Тако извесни Вјачеслав Панфилоф тражи да се у електротехници уведу чисто украјински називи: звій, мутра, витворець, цівка, перелучник, опірниця, стояк, притичка... Шта су ове речи, окуда су узете? Све је очигледно једноставно: отвори се пољски речник и налазимо: zwoj, mutra, wytworknica, sewka, przelucznik, opornik, stojan, wtuczka. И такав, украјински језик није ништа друго до наречје руског језика. Колики је продор пољског језика у «украјински» сведочи списак речи узетих из пољског језика.

Аутор овог речника, Анатолиј Жељени, каже: «Желим да још једном укажем читаоцима на потпуно ненаучност савремене теорије украјинских филолога о појави украјинског језика». Као кључни аргумент Жељени наводи да нема историјских документа писаних на овом језику, нити је он забележен на било који начин. Да је украјински језик продукт империјалне жеље Пољака и Ватикана да Украјину полонизују и поримокатоличке доказ је овај огромни списак пољских речи у «украјинском језику». Истовремено, пољски језик је настао на основу говора словенског племена Љаха, који је претрпео утицај немачког и латинског језика. Тај језик је данас пољски. Полонизми у «украјинском језику», како то бележи наука, јављају се упоредо са владавином Пољака Украјином. Управо ти полонизми у руском језику сачинили су данашњи «украјински језик», а они су се посебно примили код поунијаћених Руса у Галицији, одакле су пренети на целу Украјину. Другим речима, да није било пољске окупације Малорусије (Украјине), не би било ни украјинског језика.

Но, да не дужимо, ако лаже коза не лаже рог. Погледајмо, дакле, речник.

№	На украинском	На польском	На русском
1	аби	aby	лишь бы
2.	агенція	agencia	агентство
3.	але	ale	но
4.	але ж	ale ż	однако
5.	альтанка	altanka	беседка
6.	аматор	amator	любитель
7.	амбасада	ambasada	посольство
8.	аркуш	arkusz	лист (бумаги)
9.	багнет	bagnet	штык
10.	багно	bagno	болото
11.	байка	bajka	сказка
12.	баламут	bałamut	волокита, повеса
13.	балія	balia	лохань (для стирки)
14.	барва	barwa	краска
15.	батог	batog	кну́т
16.	башта	baszta	башня
17.	безлад	bezład	беспорядок
18.	белькотання	belkotanie	бормотание
19.	білизна	biełizna	белье
20.	блазень	blązen	шут
21.	блакитний	blękitny	голубой
22.	блискавка	blyskawica	молния
23.	бляшанка	blaszanka	жестянка
24.	бо	bo	так как, потому что
25.	боївка	bojowka	дружина
26.	борг	borg	долг
27.	брак	brak	нехватка
28.	брама	brama	ворота
29.	братерство	braterstwo	братство
30.	бриля	bryła	глыба

31.	бруд	brud	грязь
32.	брутальний	brutalny	грубый
33.	будинок	budynek	дом
34.	бурштин	bursztyn	янтарь
35.	вага	waga	вес
36.	вада	wada	недостаток
37.	вапно	wapno	известь
38.	варта	warta	стража
39.	вартість	wartość	стоимость
40.	великий	wielki	большой
41.	вельмишановни й	wielceszanown y	многоуважаем ый
42.	верства	warstwa	пласт, слой
43.	веслування	wiosłowanie	гребля
44.	вечорниця	wieczornica	посиделки
45.	вибачати	wybaczać	извинять
46.	виборчий	wyborczy	избирательны й
47.	вибух	wybuch	взрыв
48.	видатний	wydatny	выдающийся
49.	виднокруг	widnokrag	горизонт
50.	видовисько	widowisko	зрелище
51.	виконати	wykonać	выполнить
52.	викреслити	wykreślić	вычеркнуть
53.	викрити	wykryć	разоблачить
54.	вимагати	wymagać	требовать
55.	вимір	wymiar	измерение
56.	вiniщувати	wyniszcząć	истреблять
57.	винний	winny	должен (напр. деньги)
58.	виняток	wyjątek	исключение
59.	випадок	wypadek	случай
60.	випробування	wyprobowanie	испытание
61.	вир	wir	водоворот, вихрь
62.	вирушати	wyruszać	выступать,

			отправляться
63.	вистава	wystawa	постановка
64.	витримати	wytrwać	выдержать
65.	витагнути	wyciągnąć	вытянуть
66.	виховання	wychowanie	воспитание
67.	Відень	Wiedeń	Вена
68.	відомо	wiadomo	известно
69.	відшкодувати	odszkodować	возместить
70.	вік	wiek	возраст
71.	влада	włada	власть
72.	влох	włoch	итальянец
73.	вовкулак	wilkołak	оборотень
74.	водоспад	wodospad	водопад
75.	войовничий	wojowniczy	воинственный
76.	вплив	wpływ	влияние
77.	вправний	wprawny	ловкий, умелый
78.	впровадити	wprowadzić	ввести
79.	вразливість	wrażliwość	впечатлительн ость
80.	врешті	wreszcie	в конце концов
81.	втручатися	wtrącać się	вмешиваться
82.	в'язень	więzien	узник
83.	гай	gaj	роща
84.	гайворон	gawron	ворона
85.	гак	hak	крюк
86.	галас	hałas	галдеж
87.	галузь	gałąz	отрасль
88.	ганок	ganek	крыльцо
89.	ганьба	ganba	позор
90.	гармата	armata	пушка
91.	гарт	hart	закалка
92.	гасло	hasło	лозунг
93.	гатунок	gatunek	сорт
94.	гвалт	gwalt	насилие

95.	генерація	generacja	поколение
96.	гинути	ginać	погибать
97.	гідність	godność	достоинство
98.	глод	glod	боярышник
99.	гнобити	gnębić	угнетать
100.	гной	gnój	навоз
101.	гоїти	goić	заживлять
102.	голити	golić	брить
103.	голосно	głośno	громко
104.	голота	hołota	беднота
105.	господарство	gospodarka	хозяйство
106.	готівка	gotówka	наличность (денег)
107.	гребля	grobla	плотина
108.	гречкосій	hreczkociej	провинциал
109.	громада	gromada	общество, коллектив
110.	гроно	grono	кисть, гроздь
111.	грудень	grudzien	декабрь
112.	губити	gubić	терять
113.	гудзик	guzik	пуговица
114.	гума	guma	резина
115.	гуркіт	hurkot	грохот
116.	даремно	nadaremnie	бесполезно
117.	дарма	darmo	напрасно
118.	дзвін	dzwon	колокол
119.	дзьоб	dziób	клюв
120.	дівчина	dziewczyna	девушка
121.	діжка	dzieża	квашня
122.	добробут	dobrobyt	Благосо- стояние
123.	довести	dowieść	доказать
124.	довколо	dokola	вокруг
125.	догана	pagana	выговор
126.	догори	do góry	вверх
127.	додавати	dodawać	прибавлять

128.	додому	do domu	домой
129.	дорадник	doradza	советник
130.	досить	dosyć	довольно, хватит
131.	другорядний	drugorzędny	второстепенн ый
132.	єдність	jedność	единство
133.	жадати	pozadać	желать
134.	жалоба	zaloba	траур
135.	жарт	zart	шутка
136.	жваво	zwawo	живо, проворно
137.	жебрак	zebrak	нищий
138.	живиця	zywica	смола
139.	живлення	zywienie	питание
140.	живцем	zywcem	живьем
141.	жито	zyto	рожь
142.	життя	zycie	жизнь
143.	жнива	zniwa	жатва
144.	жоден	zoden	ни один
145.	жужіль	zuzel	шлак
146.	жуйка	zujka	жвачка
147.	з	z	из, с
148.	з-за	zza	из-за
149.	забити	zabić	убить
150.	забобон	zabobon	суеверие
151.	забов'язати	zobowiązać	обязать
152.	забороняти	zabraniać	запрещать
153.	забудова	zabudowa	застройка
154.	забуток	zabutek	памятник старини
155.	завада	zawada	помеха
156.	завжди	zawsze	всегда
157.	завзятий	zawziety	упорный
158.	завчасно	zawczasu	заранее
159.	завітати	zawitać	наведаться

160.	загарбати	zagarnac	присвоить
161.	загартований	zahartowany	закаленный
162.	загинути	zaginać	погибнуть
163.	загоїти	zagoić	залечить
164.	загубити	zgubic	потерять
165.	зажадати	zazadać	потребовать
166.	заздрість	zazdrość	зависть
167.	зазнати	zaznać	испытать
168.	зазначити	zaznaczyć	подчеркнуть
169.	займенник	zaimek	местоимение
170.	заклад	zakład	предприятие
171.	заклопотаний	zakłopotany	озабоченный
172.	закоханий	zakochany	влюбленный
173.	закрутка	zakrętka	отвертка
174.	закутий	zakuty	закованный
175.	залезати	zależeć	зависеть
176.	залицятися	zalecać się	ухаживать
177.	залога	załoga	экипаж
178.	залюдняти	zaludniać	заселять
179.	замах	zamach	покушение
180.	замкнути	zamknąć	запереть
181.	замовити	zamówić	заказать
182.	заможний	zamożny	зажиточный
183.	замордувати	Zamordować	убить
184.	замулити	zamulić	заилить
185.	замість	zamiast	вместо
186.	занадто	zanadto	слишком
187.	занедбаний	zaniedbany	запущенный
188.	занотувати	zannotować	записать
189.	зануряти	zanurzać	погружать
190.	заохотити	zachećić	побудить
191.	запал	zapał	задор
192.	запалення	zapałenie	воспаление
193.	запалити	zapałic	закурить
194.	запальничка	zapałniczka	зажигалка

195.	запaska	zapaska	передник
196.	запевнити	zapewnic	убедить
197.	запеклий	zaciekly	ожесточенный
198.	запитання	zapytanie	вопрос
199.	заплав	zapław	разлив, половодье
200.	запобігливий	zapobiegliwy	предусмотрит ельный
201.	запропонувати	zaproponować	предложить
202.	запхати	zapchać	засунуть
203.	зап'ятий	zapiaty	застегнутый
204.	зарадити	zaradzić	посоветовать
205.	зараз	zaraz	сейчас
206.	заробити	zarobić	заработать
207.	засада	zasada	принцип, основа
208.	заспівати	zaspiewać	запеть
209.	застосувати	zastosować	применить
210.	заступник	zastępca	заместитель
211.	зателефонувати	zatelefonować	позвонить
212.	затока	zatoka	залив
213.	затримати	zatrzymać	задержать
214.	затулити	zatulić	закрыть, заслонить
215.	затятість	zaciętość	упрямство
216.	зауважити	zauwazyć	заметить
217.	захват	zachwył	восторг
218.	захід	zachod	запад
219.	зацікавити	zaciekawiać	Заинтересо- вать
220.	зашкодити	zaszkodzić	навредить
221.	збанкрутувати	zbankrutować	обанкротиться
222.	збочити	zboczyć	сойти с верного пути
223.	зброя	zbroja	оружие
224.	збудити	zbudzić	разбудить

225.	збудувати	zbudować	построить
226.	збіг	zbieg	стечение, совпадение
227.	збіжжя	zboze	хлеб, зерновые
228.	зважати	zwazać	принимать во внимание
229.	зверхність	zwierchność	власть, управление
230.	звиклий	zwykly	привычный
231.	звироднілий	zwyrodniały	Выроди- вшийся
232.	звичай	zwyczaj	обычай
233.	зволікання	zwłoczenie	промедление
234.	згаслий	sgasły	потухший
235.	згвалтування	zgwałcenie	изнасилование
236.	згода	zgoda	согласие
237.	згори	z góry	сверху
238.	згряя	zgraja	стая, сброд
239.	здатність	zdatność	способность
240.	здається	zdaje sie	кажется
241.	здобич	zdobycz	добыча
242.	здолати	zdołać	справиться
243.	здряпати	zdrapać	соскоблить
244.	здрібнілий	zdrobniały	измельчавший
245.	зиск	zysc	прибыль, барыш
246.	зле	złe	плохо, скверно
247.	злодій	złodziej	вор
248.	злочинець	złoczyńca	преступник
249.	змова	zmowa	заговор
250.	зморшка	zmarszczka	морщина
251.	змусити	zmusić	заставить
252.	змiна	zmiana	смена
253.	змінний	zmienny	переменный,

			изменчивый
254.	знайда	znajda	найденыйш
255.	знаний	znany	известный
256.	зневага	zniewaga	оскорбление, обида
257.	зненавидити	znenawidzić	возненавидеть
258.	зенацька	znenacka	внезапно
259.	зникати	znikać	исчезать
260.	знову	znow	опять, вновь
261.	знуцатися	znęcać sie	издеваться
262.	зобов'язати	zobowiązać	обязать
263.	зовнішний	zewnetszny	внешний
264.	зодовільняти	zadowalniać	удовлетворять
265.	зошит	zeszyt	тетрадь
266.	зрада	zdrada	измена
267.	зранку	z ranu	утром, с утра
268.	зрештою	żreszta	впрочем
269.	зробити	zrobić	сделать
270.	зрозумілий	zrozumiały	понятный
271.	зруйнувати	zrujnować	разрушить
272.	зсувати	zsuwać	сдвигать
273.	зубожіння	zubozenie	обнищание
274.	зухвало	zuchwale	дерзко, нагло
275.	індик	indyk	индюк
276.	інший	inny	другой
277.	кава	kawa	кофе
278.	кав'ярня	kawiarnia	кафе
279.	кайдани	kajdany	кандалы
280.	канапа	kanapa	диван
281.	кашкет	kaszkiet	картуз
282.	квітень	kwiecien	апрель
283.	келих	kielich	бокал
284.	керувати	kierować	управлять
285.	кишеня	kieszen	карман
286.	кнур	knur	боров

287.	колисанка	kołysanka	колыбель
288.	коло	koło	круг
289.	коло	koło	около
290.	комора	komora	кладовая
291.	кошик	koszyk	корзина
292.	коштовність	kosztowność	драгоценность
293.	краватка	krawat	галстук
294.	кравець	krawiec	портной
295.	крадіжка	kradzież	кража
296.	крапля	kropla	капля
297.	кресало	krzesiwo	огниво
298.	крок	krok	шаг
299.	кроква	krokiew	стропило
300.	крук	kruk	ворон
301.	кудлатий	kudłaty	косматый
302.	кулька	kulka	шарик
303.	куля	kula	пуля
304.	купа	kupa	ворох, груды
305.	курча	kurczę	цыпленок
306.	кут	kał	угол
307.	кухоль	kufol	кружка
308.	лагідний	łagodny	нежный, мягкий
309.	лазня	łaznia	баня
310.	лан	łan	поле, нива
311.	ласка	łaska	милость
312.	лаяти	łajać	ругать
313.	ледве	ledwie	едва
314.	лемент	lament	вой
315.	липень	lipiec	июль
316.	лихо	lichy	беда, зло
317.	ліжко	łozko	кровать
318.	лобода	łoboda	лебеда
319.	лужний	ługowy	щелочной
320.	луска	łuska	шелуха

321.	лупати	lupać	раскалывать
322.	масток	majątek	имение
323.	макуха	makuchy	жмыхи
324.	малярство	malarstwo	живопись
325.	мапа	mapa	карта
326.	мешканець	mieszkaniec	житель
327.	місто	miasto	город
328.	мовити	mówić	говорить
329.	можливо	możliwie	возможно
330.	мружитися	mrużyć	жмуриться
331.	мул	mul	ил
332.	мурований	murowany	каменный
333.	мусить	musieć	должен
334.	муслін	muslin	кисея
335.	набой	naboj	заряд
336.	навколо	naokolo	вокруг
337.	надзвичайно	nadzwyczajne	крайне
338.	надмір	nadmiar	избыток
339.	найближчий	najbliższy	ближайший
340.	наймит	najmity	батрак
341.	наклад	nakład	тираж
342.	належне	nalezne	должное
343.	напій	napój	напиток
344.	наречений	narzeczony	жених
345.	натхнення	natchnienie	вдохновение
346.	недоречний	niedorzeczny	нелепый, вздорный
347.	неділя	niedzieiła	воскресенье
348.	незлічений	niezliczony	бесчисленный
349.	нелюдський	nieludzki	Бесчело- вечный
350.	несвідомість	nieswiadomość	Несозна- тельность
351.	нескінчений	nieskonczony	бесконечный
352.	несподівано	Niespodzi- ewany	вдруг, неожиданно

353.	нотатка	notatka	заметка
354.	ноші	nosze	носилки
355.	обуритися	oburzyć się	возмутится
356.	огидний	ohydny	противный
357.	ознака	oznaka	признак
358.	око	oko	глаз
359.	оксамит	aksamit	бархат
360.	опір	opor	сопротивление
361.	опріч	oproc	кроме
362.	ослін	osłona	ограждение
363.	остаточно	ostatecznie	окончательно
364.	пагорб	pagorek	бугор
365.	пазур	pazur	коготь
366.	палац	pałac	дворец
367.	паливо	paliwo	топливо, горючее
368.	палити	palić	курить
369.	пан	pan	господин
370.	панич	panicz	барчук
371.	панна	panna	барышня
372.	панувати	panowac	властвовать
373.	панщина	pansczyzna	барщина
374.	папір	papier	бумага
375.	парасолька	parasolka	зонтик
376.	паркан	parkan	забор
377.	па`ша	pasza	корм
378.	пекло	piekło	ад
379.	пензель	pędzel	кисть (для рисования)
380.	перешкодити	przeszkodzić	воспрепятство- вать
381.	перли	perły	жемчуг
382.	печеня	pieczen	жаркое
383.	питання	pytanie	вопрос
384.	пиха	pycha	гонор, высокомерие

385.	підмет	podmiot	подлежащие
386.	підступний	podstępny	коварный
387.	підсумовувати	podsumowywać	подводит итоги
388.	піхва	pochwa	ножны
389.	пляма	plama	пятно
390.	поблизу	po blizu	вблизи
391.	повинен	powinien	должен
392.	повідомити	powiadomić	известить
393.	повідомляти	powiadamiać	извещать, сообщать
394.	повітря	powietrze	воздух
395.	повстання	powstanie	восстание
396.	погляд	pogląd	взгляд, воззрение
397.	подарунок	podarunek	подарок
398.	по-друге	po drugie	во-вторых
399.	подряпати	podrapać	поцарапать
400.	поза	poza	вне
401.	позичати	pozyczać	одалживать
402.	покладати	pokładać	возлагать
403.	покотем	pokotem	вповалку
404.	пологовий	połogowy	родильный
405.	полювати	polować	охотиться
406.	попит	popyt	спрос
407.	порада	porada	совет
408.	поразка	porażka	поражение
409.	поратися	porać się	возиться
410.	порцеляна	porcelana	фарфор
411.	посада	posada	должность
412.	посуха	posucha	засуха
413.	потилиця	potylica	затылок
414.	потуга	potęga	мощность
415.	правдоподібно	Prawdopodobnie	вероятно
416.	прагнення	pragnienie	жажда

417.	прапор	proporzec	знамя, флаг
418.	прасувати	prasować	гладить (белье)
419.	призба	pryzba	завалинка
420.	прикрость	przykrość	досада
421.	примус	przymus	принуждение
422.	принаймі	przynajmniej	по крайней мере
423.	пухлина	puchlina	опухоль
424.	разом	razem	вместе
425.	раптом	raptem	вдруг
426.	регот	rzegot	хохот
427.	решта	reszta	остаток, сдача
428.	риса	rys	черта
429.	рідкий	rzadki	жидкий
430.	рік	rok	год
431.	робити	robić	делать
432.	розвага	rozważa	Рассудите- льность
433.	розмова	rozmowa	беседа, разговор
434.	розпач	rozpacz	отчаяние
435.	розпуста	rozpusta	разврат
436.	російський	rosyjski	русский
437.	рудий	rudy	рыжий
438.	рух	ruch	движение
439.	смажити	smazać	жарить
440.	скарб	skarby	казна, клад
441.	скарга	skarga	жалоба
442.	скористатися	skorzystać	воспользовать ся
443.	скроня	skron	висок
444.	скубати	skubać	щипать
445.	смак	smak	вкус
446.	смарагд	smaragd	изумруд
447.	смерека	smereka	елка

448.	смуток	smutek	печаль, кручина
449.	сніданок	snidanie	завтрак
450.	спис	spisa	копье
451.	сповідь	spowiedz	исповедь
452.	сподіватися	spodziewć się	надеяться
453.	спритний	sprytny	бойкий
454.	сприяти	spizyjać	Способство- вать
455.	спростувати	sprostować	опровергнуть
456.	спротив	sprzeciw	сопротивление
457.	спіж	spiz	бронза
458.	стайня	stajnia	конюшня
459.	стискати	scieskać	сжимать
460.	стілець	stolec	стул
461.	страва	strawa	еда, пища, блюдо
462.	страйк	strajk	забастовка
463.	сумління	sumienie	совесть
464.	сурма	surma	труба (сигнальная)
465.	сходинка	shodek	ступенька
466.	так	tak	да
467.	тесля	cieśla	плотник
468.	торба	torba	сума, котомка
469.	тортури	tortury	пытки, истязания
470.	тримати	trzymać	держать
471.	труна	trumna	гроб
472.	тутешній	tutejszy	местный, здешний
473.	увага	uwaga	внимание
474.	ув'язнення	uwięzenie	заключение (в тюрьму)
475.	угода	ugoda	соглашение
476.	угорі	ugóry	вверху

477.	умова	umowa	договор
478.	уникати	unikać	избегать
479.	урода	uroda	красота
480.	фарба	farba	краска
481.	фіранка	fieranka	занавеска
482.	фортеця	forteca	крепость
483.	фурман	furman	возница
484.	хвилина	chwila	минута
485.	хвіртка	furtka	калитка
486.	хвороба	choroba	болезнь
487.	хилити	chylić	наклонять
488.	хіба	chyba	разве
489.	хорт	chart	борзая
490.	цвинтар	cwentarz	кладбище
491.	цегла	cegla	кирпич
492.	цибуля	cebula	лук (овощ)
493.	цілковито	całkowicie	всецело
494.	цукерка	cukierek	конфета
495.	чапля	czapla	цапля
496.	чарівник	czarownik	колдун
497.	час	czas	время
498.	частка	czastka	доля
499.	чекати	czekac	ждать
500.	червень	czerwiec	июнь
501.	червоний	czerwony	красный
502.	черевик	trzewik	башмак
503.	чи	czy	или
504.	чинний	czynny	действующий (напр. закон)
505.	чому	czemu	почему
506.	чуприна	czupryna	шевелюра
507.	шаль	szal	бешенство, безумие
508.	шибениця	szubienica	виселица
509.	шибка	szyba	оконное стекло

510.	шинок	szynk	кабак
511.	шкапа	szkapa	кляча
512.	шкіра	szkora	кожа
513.	шкода	szkoda	вред
514.	шлюб	ślub	брак (женитьба)
515.	шляхетний	szlachetny	благородный
516.	шмагати	smagać	хлестать
517.	щохвилини	co chwyla	ежеминутно
518.	шпиталь	szpital	больница
519.	штука	sztuka	искусство
520.	штучний	sztuczny	Искусствен- ный
521.	шукати	szukać	искать
522.	щупак	szczupak	щука
523.	щур	szczur	крыса
524.	як	jak	как
525.	який	jaki	какой
526.	якийсь	jakiś	какой-то
527.	якість	jakość	качество
528.	якось	jakoś	как-то (однажды) ¹

¹ Анатолий Железный: «Происхождение русско-украинского двуязычия на Украине», Электронско издање:
http://russian.kiev.ua/books/zheleznyj/pdu2/pdu2_8.shtml

РАСПАД УКРАЈИНЕ?

Украјина после распуштања Врховне раде (парламента)

Указом председника Виктора Јушћенка од 2. априла 2007. године распуштен је парламент (Врховна рада) Украјине.¹ Ова необична одлука је уследила иако су редовни избори за Врховну раду

¹ Међу Украјинским политичарима било је и оних са веома екстремним визијама решавања «проблема» са парламентом. Наиме, Јулија Тимошенко, лидер Блока Јулије Тимошенко (БЮТ) је предлагала тзв. московски сценарио из 1993. године, тј. напад војних специјалаца и тенкова на парламент (Врховну раду) и убијање свих депутата који су припадали парламентарној већини. Види: Едуард Попов, Украина и президентские выборы в России, <http://stoletie.ru/cgi-bin/>

одржани недавно, тачније марта 2006. године, а нови избори коштају ни мање ни више него 340 милиона гривни (64 милиона долара).

Све ово се догађа у време када Украјина има транзициону и пијачну економију уз велики одлив становништва (за последњих 15 година из ове државе се иселило седам милиона становника), што сведочи одсуство политичке стабилности у земљи и присуство велике неодговорности политичких представника, пре свега председника државе. Распуштање Раде народу Украјине је донело и нове главобоље у виду пада вредности националне валуте – гривне, раст цена, ослабљен међународни и кредитни рејтинг државе, пад акција предузећа, увећану задуженост становништва за комуналне услуге итд. Истовремено умањују се уплате из региона у државни буџет. Само за две последње недеље маја месеца 2007. године, прилив новца у државни буџет се смањило за 500 милиона гривни.²

Наравно, не чуди што социолошка истраживања показују да је 61 посто становника Украјине незадовољно животом (док 35 посто сматра да им живот доноси радост). Ради поређења наводимо податак да је у Казахстану 73 посто људи задовољно животом, а 24 незадовољно.³

Осим тога Украјина има и директне политичке штете оличене «у дискредитовању демократије», те јој распуштање парламента међу истинским демокра-

² Дмитрий Баклин, Украинский футбол на большой шахматной доске, <http://ukraine.fondsk.ru/print/php?id=681>

³ Социологи: Украинцы – самые несчастные в СНГ, <http://www.podrobnosti.ua/society/2007/06/11/431354.html>

тским државама не доноси поене.⁴ Између осталих је и председник Русије, Владимир Путин, изразио своје разочарање, што питање распуштања парламента и превремених избора није решено уз помоћ Устава, већ путем закулисних ноћних договора иза леђа друштва.

Оно што се, заправо, догодило у Украјини када је распуштен парламент и када је цео правни и политички систем онемогућен да реагује на овај антиуставни чин, сведочи да се догодио слом правног система и тотална дискредитација органа власти – председника, парламента, Уставног суда, Јавног тужилаштва, МУП-а, практично свих органа власти.

Позадина сукоба

Формални повод за распуштање парламента председник Јушћенко је нашао у чињеници да је 11 депутата (посланика), на челу са Анатолијем Кинахом, 23. марта 2007. године, напустило опозициону (пропредседничку) партију «Наша Украјина» и прешло у редове владине Коалиције – која се назвала Коалиција националног јединства. Овај прелазак није био крај увећања редова Коалиције, пошто су још неки депутати имали сличне намере, те би Коалиција врло брзо окупила 300 депутата. По Уставу Украјине за промене најважнијег правног акта земље треба 300 гласова депутата (од 450). Аналитичари сматрају да је управо **страх САД** и Јушћенка да ће ово донети

⁴ Сергей Толстов, Выборы – не панацея, *Независимая газета*, Москва, 28. 5. 2007.

смањење овлашћења председника државе (где је на делу председничко-парламентарни систем), а што је најављивано из владине Коалиције, изазвало ову реакцију у виду распуштања Раде. Осим тога, умањење овлашћења председника значио би и губитак позиција САД и Пољске у Украјини и приближавање ове источно-словенске државе Русији.⁵

Доношење Указа о распуштању Раде аналитичари су, дакле, довели у везу са интересима САД, Пољске и Ватикана, а не Украјине, и у том смислу га оценили као авантуристички и анти-уставни корак. У медијима су се одавно износиле тврдње да је Јушћенко амерички човек, а веза је «цементирана» његовим (другим) браком са америчком држављанком **Јекате-рином Чумаченко**, која је, уједно, и високи службеник Владе САД.⁶ Узгред речено, у њеној биографији су пронађени детаљи који упућују на њене младалачке везе са унијатским и профашистичким украјинским организацијама у САД и Канади.⁷ Осим ове везе, аналитичари истичу и да је, од доласка на чело Украјине, Јушћенко предано радио на томе да традиционално значајне политичке и економске партнере, Русију и Немачку, истисне и повеже се политички и

⁵ Едуард Попов, Новий Майдан: кризис в преддверии кризиса, Фонд стратегической культуры, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=654>

⁶ Данас је познато да је тзв. «Наранцасту револуцију» у Украјини финансирана од стране САД са 65 милиона долара.

⁷ Едуард Попов, Ющенко, женатый на Америке, - это распад Украины, Фонд стратегической культуры, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=675>

економски са САД и Пољском.⁸ Данас су САД пети економски партнер Украјине, а у политичком смислу представљају, по речима Јушћенка, стратешког партнера, док Пољска има статус адвоката Украјине у Европској унији (ЕУ).⁹

Јушћенковом Указу о распуштању Раде претходило је доношење, од стране Сената и Конгреса САД, Закона¹⁰ о проширеној «зони демократије» унутар НАТО-а и издвајање финансијских средстава за ступање у Алијансу, Украјине и још неких држава из

⁸ Према мишљењу лидера комуниста Крима, Л. Грача, «анти-државни преврат је договор олигархијских структура које се налазе под контролом Американаца. «Русофобна пета колона» ће учинити за Американце све што је потребно «за даље уништење нашег словенско-православног идентитета, источно-словенске цивилизације и историје».

Види: Путин разочаровался в Партии регионов, http://www.jerelo.com.ua/ru/news/show_print_version/28545

⁹ Русе и проруско становништво све ово асоцира на Речи Пасполиту, Пољско-Литванску државу која је терорисала православце и Русе и била заштитник интереса Римокатоличке цркве на Истоку. Види: В. И. Јермолович/ С. В. Жумар, *Необјављени рат*, деловање римокатоличко-пољске илгале у Белорусији 1939-1953. године, Бели анђеол, 2003.

¹⁰ Наравно, овај Закон није први, а ни последњи којим се уређује рад САД на постсовјетском пространству. Још за време трајања СССР-а постојао је Комитет, као државни орган, по питањима «поробљених нација» који је водио човек, унијата, пореклом из Галиције, Лав Е. Добрјански. Добрјански је и аутор књиге посвећене «заборављеној устаничкој Украјинској армији». Види: Н. А. Нарочницкая, *За что и с кем мы воевали*, «Мину-вшее», 2005, стр. 61. Добрјански и у својој другој књизи открива своју русофобију користећи термине из пољске и галицијске анти-руске публицистике пред Други светски рат. Lev E. Dobryansky, *The Vulnerable Russians*. New York. 1967.

бившег социјалистичког блока. Истовремено, велики «грех» Раде је био што се успротивила размештању ракета за против ракетну одбрану у Пољској и Чешкој.¹¹

Посебну улогу у распуштању Раде као и последњој ескалацији сукоба играо је Секретаријат председника В. Јушћенка, где је по сведочењима очевидаца главна фигура био амбасадор САД у Украјини, као и амбасадори низа других држава из ЕУ, заинтересованих да Кијев води анти-руску политику. И потоњи преговори о датуму одржавања ванредних парламентарних избора водили су се уз директно учешће представника државног министарства САД, **Дејвида Крамера** тако да се стицао утисак да преговарају САД и Јанукович, односно Русија, а не представници украјинске државе. Истовремено, експерти који су анализирали стилистику Јушћенковог анти-уставног Указа о распуштању Раде, указали су на још једну чињеницу, која иде у прилог сазнању да иза свега стоје САД. Наиме, експерти су тврдили да текст Указа представља лош превод енглеског оригинала,¹² што је потврђивало већ искристализовано мишљење да је распуштање Раде дело САД, а не интереса Украјине.

У околностима када је украјинску владу водио Виктор Јанукович, умерени проруски политичар, Јушћенко је, дакле, кренуо у авантуру звану распуштање парламента да би дестабилизовао државу, због

¹¹ Путин разочарован в Партии регионов,
http://www.jerelo.com.ua/ru/news/show_print_version/28545

¹² Андрей Арешев, Украина: двойная безответственность кукловодов и марионеток, Фонд стратегической культуры,
<http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=754>

интереса САД, којој више одговара подељена Украјина, него Украјина под растућим руским утицајем.¹³ Према мишљењу Виктора Федорова стратешки циљ САД, главног виновника кризе у Украјини, је да подели Украјину у случају да не добије целокупну политичку контролу над њом. Други задатак је још важнији. Наиме, југо-исток Украјине неће трпети, у измењеним условима, диктатуру «норанцастих» и «Галичана».¹⁴ Према томе, Американцима и њиховим сателитима лакше је добити контролу над делом Украјине, а обавезно и над Кримом. Истовремено, велику главобољу ће имати Русија, не толико због

¹³ Эдуард Попов, Ющенко, женатый на Америке, - это распад Украины,...

¹⁴ Научно посматрано Украјинци нису никаква посебна нација, већ део руске нације. Историјски су Украјинци били самоспознати као Малоруси, а Украјина као Мала Русија (Малорусија). Украјински сепаратизам почео је да се развија у Галицији, а подстакли су га Пољска и Римокатоличка црква преко Грко-католичке цркве (унијата). «Галицијски украјинофили од почетка 1899. године почињу да употребљавају име 'Украјина' и 'украјински', уместо 'Мала Русија' и 'Малорусија'. Циљ употребе ових термина је био жеља да се у самом имену одвоје од заједнице са Русијом, односно руским народом». Иначе, сам термин «Украјина», «украјински» уместо Малоруски није био у Галицији присутан до 1863. године. Тада је у Галицију дошао пољски устаник Павлин Стахурски-Свенцички (Павло Свиј). Овог устаника је управник Галиције, гроф Агенора Галуховски, поставио за предавача малоруског језика у Гимназији у Љвову. Овај Пољак је усрдно међу децом ширио украјински сепаратизам и фонетски правопис, те покушавао да истисне ћирилицу и уведе латиницу. На тај начин Павлин Стахурски-Свенцички је постао *духовни отац* галицијских «Украјинаца». Види: О. А. Мончаловский, О названиях «Украина», украинский, в сборнике: *Украинская болезнь русской нации*, Издательство Иперская традиция, Москва, 2004, стр. 188.

нестабилног суседа на југо-заадној граници, колико због губитка контроле над гасоводом и нафтофодом (то аутоматски значи њихову контролу од стране САД, не толико над Русијом колико над ЕУ). Није случајно, сматрају украјински аналитичари, што су се са распуштањем Раде «поклопиле» и две велике хаварије гасовода «Урјено-Памара-Ужгород».¹⁵ У том смислу и закључак Р. Ј. Јевзерова да САД у оквиру своје анти-руске политике користе опробану стратегију «завади па владај», при чему се у Украјини ослањају на осведочене непријатеље Руса, гркокатолике (унијате) и њихове профашистичке организације Бандетеровце које усмеравају против својих политичких опонената у Украјини, што у крајњем има велики значај за САД, али никакав за Украјину. Другим речима, ослонац Украјине на геополитичке интересе САД овој држави буквално ништа (добро) не доноси.¹⁶ Ни економски развој (што је и доказано Јушћенковом влашћу), ни социо-културни прогрес, већ голу милитаризацију друштва са циљем да у оквиру НАТО-а Украјинци буду «топовско месо» у борби против Русије.

Оно што додатно драматизује ситуацију јесте и исказивање разочарања политиком Виктора Јануковича од стране његовог бирачког тела. «Проруска већина се у Украјини у нову Владу В. Јануковича брзо разочарала. Он (до фебруара 2007. године – З. М.) ни

¹⁵ Виктор Федоров, Зачем Вашингтон раскалывает Украину?, *Новая политика*, <http://novopol.ru/print21582.html>

¹⁶ Р. Я. Евзеров, *Украина: с Россией вместе или врозь?*, Весь мир, 2000, стр. 71. Упор.: С. В. Пронин: Украина и Россия: фундаментальные предпосылки сотрудничества, *Полис – Политические Исследования*, № 3, Москва, 2001. стр. 168.

једно предизборно обећање није испунио».¹⁷ И Владимир Путин, председник Руске федерације исказао је своје разочарање у Партију региона и Социјалистичку партију Украјине, али и у В. Јануковича.¹⁸

Јанукович није решио најважније питање, а то је питање уласка у НАТО, а медији истовремено раде на популаризацији ове војне организације у Украјини. Пре две године само је 5 посто становника желело да Украјина уђе у НАТО, а сада то жели 20 посто. То наговештава да ће (про)руски део изборног тела трагати за новим политичаром који ће представљати њихове интересе. Међутим, ово тражење се догађа у најгорем моменту за Русе, а савети експерата (про)руском телу су да иако Јанукович није проруски политичар, он, ипак, изражава њихове интересе и представља пожељног политичара по питању односа са Русијом, те га и даље треба гласати, сматра директор Института за политичка истраживања, Сергеј Марков.¹⁹

Да ли је спас у административно-територијалној реформи (федерализацији Украјине)?

Очигледно унутрашња супротстављеност Украјинаца на два национална и идеолошка табора није

¹⁷ Эдуард Попов, Лакмусова бумажка НАТО, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=583>

¹⁸ Путин разочаровался в Партии регионов, http://www.jerelo.com.ua/ru/news/show_print_version/28545

¹⁹ Наталия Антипова/ Янина Соколовская, Янукович приехал в Москву с «путеводителем», *Известия*, <http://www.izvestia.ru/world/article/3105401/?print>

тренутна појава. Запад Украјине је под утицајем тзв. галицијске идеологије коју продукује унијатска Гркокатоличка црква.²⁰ Ова идеологија је увек била на страни противника Руса (Литванаца, Пољака, Аустро-Угара, Турака, Немаца и сада САД).²¹ На другој страни је југо-исток Украјине у коме живи (про)руско становништво које је увек било уз Русију и у борбама са Литванцима, и са Пољацима и са Турцима и са немачким фашистима, па и сада када се Русија противи уласку Украјине у НАТО и ЕУ.²² Истовремено,

²⁰ Види: Зоран Милошевић, Галицијска идеологија и религиозно-политички процеси у Украјини, *Политичка ревија*, бр. 2, Београд, 2005, стр. 431-448.

²¹ Председник Јушћенко планира рехабилитацију украјинских Бандериних колаборациониста из Другог светског рата, иако је на суђењу у Нирнбергу доказано да су помагали нацисте у борби против Совјетског Савеза. Јушћенко о њима говори као о ослободиоцима. Ове ставове Јушћенка многи доводе у везу са његовом (другом) женом, Јекатерином Чумаченко, која је била члан украјинских фашистичких омладинских организација у САД. Види: Григорий Кузнецов, Рука Екатерини Чумаченко, Фонд стратегической культуры, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=725>

²² Априла 2007. године знаменити украјински политиколог, идеолог галицијског клана, у једном интервјуу је рекао: «На крају крајева, Запад Украјине је био, јесте и биће ослонац украјинске културе и традиције, у том смислу и политике. Украјина као држава постоји благодарећи само томе што се украјински дух није угасио на Западу државе... Да нема Истока, Западна Украјина би давно ступила у ЕУ и у друге међународне структуре, као што је то учинила Словачка, Чешка, Мађарска и сасвим недавно Бугарска и Румунија. (...)

Ако председник Јушћенко не буде могао да одржи ситуацију под својом контролом треба размишљати о томе да западни део државе, који се по својој суштини и јавља матицом историјске Украјине, иницира процес отцепљења

Устав Украјине из 1996. године је унитаран, иако ова држава има једну Аутономну Републику – Крим. То је правни нонсенс, пошто проглашава унитарном државу која има у свом саставу аутономну републику.²³

Пошто избори неће решити кризу у Украјину, јер ће однос снага у парламенту остати исти, а то значи да ни једна страна неће остварити своје циљеве и да ће се сукоби наставити, поставља се питање може ли «раздвајање непријатеља», федерализацијом државе, спасти Украјину од нестанка са политичке карте света?

Федерализација Украјине је, дакле, тема која мора избити на светло дана, пошто је, очигледно, да се овим путем може решити криза настала у Украјини. Федерализација Украјине може, према мишљењу Руса у Украјини, да поколеба насиље галицијског (по духу, не по рођењу) клана који је буквално окупирао Украјину.²⁴ Због тога се за (про)руско становништво административно-територијална реформа јавља као *спасоносна идеја*. Не само због политичког насиља над њима, већ и због економске експлоатације. Наиме, 80 посто пореза и 55 посто национа-

од источног дела државе и формира нову самосталну државу чиме би се окончала реализација давно одабраног курса ка евроинтеграцијам». Дмитрий Баклин, Три положения пана Игнатовича, или о нацистском взгляде на Украину, Фонд стратегической культуры, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=708>

²³ Луиза Бобовникова, канет ли Украина в лету?, Фонд стратегической культуры, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=552>

²⁴ Виктор Пирпженко, Украинский кризис близится к развязке, Фонд стратегической культуры, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=703>

лног доходка државе у Украјински буџет даје Исток државе, тј. Руси, а тај новац троши галицијски клан, између осталог, и на анти-руску делатност.²⁵ Због тога Јушћенко и његови саветници никако да крену овим путем већ нуде референдум о подели пуномоћја међу гранама власти, како би сачували унитарну државу.

Међутим и на овом пољу су «Галичани» били бржи. Наиме, пројекат Закона о административно-територијалној реформи бр. 32007-1 је већ био у Ради и није усвојен. Предлог Закона предложио је галицијски клан, а урађен је, што посебно смета (про)руском становништву, у Пољској. По овом предлогу Закона предвиђено је укидање аутономне републике Крим, а уводи се децентрализација по обрасцу самоуправних општина. Пројекат реформи предвиђа три нивоа административно-територијалних јединица: општина, рејон и регион.

Ова реформа носи у себи низ замки, као и штетних и неприхватљивих решења.

Прво, одсуство социјално-економске самоодрживости, што је видљиво из трансформације буџета и фискалног система. Предлог Закона се нада брзој активизацији малог и средњег бизниса при условима великих пореза. Према томе, реформа би довела до осиромашења ионако сиромашних села на Истоку Украјине (дакле Руса), пошто на Западу Украјине радно-способно становништво се не бави пољопривредом, већ ради (илегално) у иностранству (Пољска, Словачка, Словенија итд.).

²⁵ Едуард Попов, «Янукович – НАТОвский снотворный порошаок», <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=422>

Друго, промене сеоских (општинских) граница и граница реона захтевају одређену инфраструктуру (путеве, канализацију, водовод, електро-мрежу, телефонску мрежу итд.) Пошто ове административно-територијалне јединице немају свој новац за ово, предвиђено је да се задуже (зајмови), а то би омогућило кредиторима политички утицај. Није тајна да су задужења предвиђена код западних банака и централне државне касе. Ово је усмерено пре свега на Аутоному републику Крим, која би постала талац режима. Истовремено, економска сарадња страних држава у Украјини ишла би овим правцем: АР Крим – ка Турској, Запад Украјине према Пољској и Немачкој, што би значио и повећан увоз роба из тих страних држава, а то би довело до снижења бруто националног дохотка у целини и великог политичког утицаја ових држава у Украјини.

Треће, цена ове административно-територијалне реформе се мери милијардама долара, а **коначна сума не може да се израчуна**. Украјинска држава ову реформу не може да плати. Тренутно Украјина има 21,3 милијарди грива унутрашњег дуга (око 4,26 милијарди долара), те око 31 милијарди евра спољашњег дуга (према америчким подацима, а 2 милијарде долара према украјинским подацима). То значи да се Украјина мора задужити и ући у дужничко ропство, пошто би кредит отплаћивала деценијама, што би додатно отерало стотине хиљада људи. Очигледно је да је Јушћенко или неко њему близак узео велики мито од западно-еврпских банака и влада да «гура» административно-територијалну реформу.

Четврто, предложена административно-територијална реформа довела би у држави до повећаног

утицаја Римокатоличке и протестантске цркве, ислама и верских секти.

Пето, предложена реформа не доноси више политичке самосталности (општинама) већ несамосталности. Реформа предвиђа да се за месне савете (општине, рејона, области) избори спроводе по вишемандатном систему, а избори за народне депутате (посланике) по партијским листама. Месни савети би бирали структуру извршних органа савета, функционере, руководства контролних органа и оцењивали би рад извршних органа. Предивно, али ево замке. По предлогу Закона председнике локалне администрације именује и разрешава дужности (наравно) председник Украјине, на предлог Владе. Председници локалне самоуправе потчињени су председнику државе. То значи да ће они аутоматски постати спроводници политике шефа државе.

Све ово значи да новопредложени образац административно-територијалног устројства Украјине издиже председника државе у најмоћнију политичку фигуру, што је једном парламентарном и демократском систему страна. Ако се овоме дода да председник Украјине опредељује спољно-политички курс државе, да предлаже министра иностраних послова и министра одбране, то значи да се драстично ограничавају пуномоћја председника Владе и слаби позиција министара. Другим речима, овај предлог Закона о административно-територијалном устројству Украјине не доноси Украјини ни демократију, ни економско спокојство.

Дошло је, дакле, време за реалну административно-територијалну реформу Украјине која не би ограничавала права локалне самоуправе. Украјина као

савез самоуправних територија – то је власт блиска народу.²⁶ Ње међутим неће бити, ако се питају украјинске политичке странке, посебно шовинисти-фашисти блиски председнику Јушћенку. Они истичу да федерализација Украјине, уз дванестомилионско присуство Руса представља сигуран пут у геополитичку оријентацију на Русију, а то је оно што они не желе. Осим тога, главни политички циљ Јушћенка је даља унутаризација државе и враћање овлашћења. Окончање компромитације Јулије Тимошенко и узимање трећег председничког мандата, наравно оживљава и максималистичке циљеве, као што су:

- наставак кампање за смену културно-језичког идентитета становника централних и југоисточних крајева Украјине на основама стереотипа галицијске идеологије чија је суштина национални екстремизам и антируска позиција,²⁷ и

²⁶ Ако се 2005. године сваки разговор о промени унитарног украјинског политичког система одбацивао под изговором да је то сепаратизам, сада се о овом питању говори на «сваком углу», што сведочи да дискусија о променама државног устројства и распада Украјине неће скоро утихнути. Види: Тамара Гузенкова, Разъедающая украинского кризиса, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=771>

²⁷ Види: С. Ю. Бендасюк, Историческое развитие украинского сепаратизма, в сборнике: *Украинская болезнь русской нации*, Издательство Имперская традиция, Москва, 2004, стр. 232 – 248.

- уништавање Партије региона (изазивањем расцепа, деморализацијом чланства, па и забраном рада...)²⁸

Због тога има експерата који саветују да се то договори на нивоу Русије, САД и ЕУ. То, међутим, отвара друго, ништа мање болно питање – отворено мешање страних сила у унутрашње питање Украјине, али, изгледа, другог решења нема.

II

ЛИДЕРИ УКРАЈИНЕ: ПОЛИТИЧКИ ПОРТРЕТИ И БИОГРАФИЈЕ

²⁸ Виктор Пироженко, Первый этап политического кризиса на Украине завершен. Итоги, уроки, прогнозы, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=765>

ВИКТОР АНДРЕЈЕВИЧ ЈУШЋЕНКО

Виктор Андрејевич Јушћенко рођен је 23. фебруара 1954. године у селу Хоружевка у Сумској области у породици сеоских наставника. По националности је Украјинац, мада је рођен у руско-језичкој породици на граници са Русијом и има фактички руско порекло. Јушћенко је Бандетеровац, жестоки Украјински националиста.¹

Мајка Јушћенка, Варвара Тимофејева Јушћенко је рођена (1918 – 2005) и раније је живела у селу Хоружевка. Радила је као наставница математике и фи-

¹ Янина Соколовская, Виктор Ющенко – «человек-кредит»,
<http://12-04.olo.ru/news/politic/50576.html>

зике, а отац Андреј Андрејевич (1919-1992) предавао је енглески језик.²

Јушћенка у сеоској школи памте као доброг и марљивог дечака, романтичарског карактера и без амбиције да буде вођа. Јушћенко је 1975. године завршио Тернопольски финансијско-економски факултет, а 1984. године аспирантуру Украјинског НИИ економије и организације пољопривреде. Кандидат је економских наука.³ Кандидатска дисертација гласила је: «Развој понуде и потражње новца у Украјини».⁴ Научни радови Јушћенка нису изазвали пажњу јавности, можда и зато што су аполитични.

Као студент Јушћенко се бавио алпинизмом, цртањем и пчеларством, а касније и аутомобилизмом.

Професионални пут Јушћенко је почео као економиста у колхозу (на Карпатима⁵), а после одслужења војног рока у совјетској војци⁶, 1976. године,

² Ющенко Виктор, <http://www.yuschenki.com.ua>

³ Кандидат је нешто између магистратуре и доктората. У руском образовно-културном простору кандидат стиче звање доцента и укључује се у образовно-научни живот. Када заштити докторску дисертацију (докторира по нашем) стиче даље услове за добијање звања професора (при чему нема два степена као код нас – ванредни и редовни професор, већ само професор).

⁴ Биографија Виктора Ющенко, <http://www.ukraine.ru/elections2004/candidates/225009.html>

⁵ Виктор Ющенко, Биографија, <http://pomorancha.info/ushenko/index.php>

⁶ Служио је као граничар на совјетско-турској граници недалеко од Ленинакана. У совјетско време граничари су обавезно радили за КГБ, тако да је «зарадио» имиџ сарадника ове службе. Овај имиџ му дуго није дозвољавао да направи

почео је да ради у банкарском систему. Исте године учланио се у Комунистичку партију Совјетског савеза.⁷ Од 1976. до 1985. године ради као економиста, затим као начелник Уљановског одељења државне банке Сумске области. Године 1985. прелази у Кијев и од тада до 1991. године је заменик начелника, а потом и начелник Украјинске републичке државне банке СССР-а у Кијеву. Од 1991. до 1993. године је први заменик Акционарско-комерцијалне агро-банке «Украјина» и заменик председника управног одбора Националне банке «Украјина» (НБУ). Од 26. јануара 1993. до децембра 1999. године је председник Управног одбора НБУ. Од 26. новембра 1993. године је члан Координационог комитета за борбу против корупције и организованог криминала, а од 30. децембра 1994. године члан је Савета председника Украјине по питањима економских реформи. Године 1995. постаје члан Валутно-кредитног савета премијера Украјине.

Политичка каријера

У фебруару 1996. године Јушћенко се учланио у Народно-демократску партију (НДП) и био је изабран у политички савет партије. Партија је представљала

политички договор са украјинским ултра-десничарима. Тек када је у свој блок примио фашистичку партију национал-социјалиста добио је њихово поверење. Види: Некаторые факты из биографији Виктора Андрејевича Ющенко. http://www.otechestvo.org.ua/politinfo/2004_12/p_17_02.htm

⁷ День Победы. Постскрипtum, <http://ura-inform.com.ru/print/society/2007/05/10/oskvernenie>

државну бирократију, а учлањење људи често је вршено и под притиском.⁸

Од августа до септембра 1996. године руководи новчаном реформом у Украјини, када су рубље-купони, замењене за гривне.

Дана 5. фебруара 1997. године по други пут је у Врховној ради и изабран је за председника Управног

**ВИКТОР И ЈЕКАТЕРИНА
ЈУШЋЕНКО**

одбора Националне банке Украјине (обављено је тајно гласање и за њега је било 257 депутата, а 87 против). Из тог периода забележена је велика афера у којој је учествовао (и) Јушћенко. Наиме, парламентарна комисија је истраживала како је незаконито из НБУ на Кипар пренето 580 милиона долара које је

⁸ Ющенко, Виктор, <http://lenta.ru/lib/1415987/full.htm>

Украјини позајмио Међународни монетарни фонд. Нестанак овог новца је довео до банкрота банке. Међутим, ни једна оптужба против њега није доказана.⁹

Крајем 1998. и почетком 1999. године национал-либерална партија «Реформе и поредак» (ПРП), Виктора Пинијенка отворено је Јушћенка предлагала за

**ПРЕСЕДНИК УКРАЈИНЕ ВИКТОР ЈУШЋЕНКО
У ШТАБУ НАТО-а У БРИСЕЛУ**

председника државе. Ово су поред НДП и ПРП подржале и партије Народни Рух Украјине (НРУ) Вјачеслава Черновила-Генадија Удовенка. Сваки пут ове

⁹ Янина Соколовская, Виктор Ющенко – «человек-кредит», <http://12-04.olo.ru/news/politic/50576.html>; Упор.: Биография Виктора Ющенко: секс-символ или виртуальный проект, <http://www.temadnya.ru/spravka/01apr2002/1196.html>

предлоге Јушћенко је одбијао. После доношења новог закона о НБУ, сагласно коме је председник Управног одбора морао бити нестраничка личност, изашао је из НДП.

После реизбора, у октобру 1999. године, Леонида Кучме за председника Украјине и неприхватања предлога за новог мандатара од стране Врховне раде В. Пустовојтенка, Кучма је предложио парламенту кандидатуру Јушћенка. Постоји убедљива верзија да за овај избор Јушћенко треба да захвали лобирању потпреседника САД, Алберта Гора, који је Кучми, у замену за именовање Јушћенка премијером, обећао Украјини велике кредите. Одлазећи са места председника НБУ, Јушћенко је сам одредио име свог наследника – Владимира Стељмаха.

Дана 22. децембра 1999. године кандидатура Јушћенка на место премијера била је подржана од 10 парламентарних фракција од укупно 15, те је и изабран за премијера.

У пролеће 2000. године Јушћенко је представио програм «Реформе ради благостања» - избалансирани пројекат радикалне реформе за 1000 дана (програм су израдили експерти из Немачке). Ова кампања дала је могућност Влади да покрене пожељне тенденције у економији. Први пут после проглашења независности Украјине, држава је имала раст БНП. Поред тога измењен је механизам плаћања у централне и локалне буџете, престао је са позајмицама, оздравио је ситуацију на тржиштима енергентима (ово се касније показало као лаж), знатно увећао буџетске приходе и давања за социјалне програме. Истовремено, темпо раста БНД за време Јушћенковог вођења Владе Украјине био је веома скроман у односу на онај који

је постигла влада Јануковича. Инфлација у првој години његовог вођења украјинске владе износила је 1100 процената.¹⁰

Као премијер подржао је курс своје заменице Јулије Тимошенко који је доносио остварење интереса људи блиских председнику, интереса државне бирократије, као и ново-украјинских кланова и група. Истовремено, Јулија Тимошенко је почела да монополизује трговину са руским гасом. У марту 2000. године председник Националне акционарске корпорације «Њефтегаз Украјине», И. Бакаја, оптужио је Јулију Тимошенко за крађу руског гаса и скривање реалне задужености пред Русијом. Бакаја је био принуђен да да оставку. У мају 2000. године по жељи Ј. Тимошенко, одстрањен је и министар горива и енергетике, С. Тулуб, а у јуну исте године по истом основу одстрањен је и министар економије, С. Тигипко. После тога је усвојен нови Закон о делатности енерго-предузећа, опет наравно, по диктату Јулије Тимошенко.

У јулу 2000. године константовано је да је од електро-предузећа стигло у буџет шест пута више средстава него у априлу. Ово је дозволило Влади да плати дугове пензионерима, студентима, и запосленима у буџетским институцијама и установама.

Настојањима вице-премијера, академика Николаја Жулиновског, председника Државног комитета информационе политике, Ивана Драча и министра културе Богдана Ступки, а уз подршку премијера Јушћенка, почела се спроводити политика дерусифи-

¹⁰ Янина Соколовская, Виктор Ющенко – «человек-кредит», <http://12-04.olo.ru/news/politic/50576.html>

кације у области културе и језика. Одмах је дерусификована ортографија у складу са галицијским и емигрантским («укро-канадским») нормама. Почела је борба са називима на руском језику, а у руско-језичком Криму сви називи су украјинизовани, од насеља до залива и имена поља. Забрањено је писање путоказа на руском језику, а уместо њих појавили су двојезични – украјинско-енглески.

Октобра 2000. године избија скандал са фалсификатима о пословању енергетских предузећа. Наиме, Комисија савета националне безбедности и одбране (СНБО) после провере рада електро-предузећа оптужила је В. Јушћенка да је Влада Врховој ради доставила фалсификоване извештаје о пословањима електро-предузећа, о њиховим буџетским и ванбуџетским фондовима. После тога појавиле су се прве вести да ће Јушћенко ускоро дати оставку. Пошто је политички живот зависио од украјинских кланова, одмах су се појавиле и кандидатуре за његовог наследника. Заправо сваки клан је предлагао свог човека.

Крајем новембра 2000. године појавила се информација о ултиматуму Јушћенка председнику Кучми, у коме је он наговестио да ће дати оставку, ако му се не испуни 12 захтева, између осталог и:

- промена политике Владе,
- оставка низа државних службеника (у том смислу и министра финансија Игора Митњук, министра економије Василија Роговога, министра енергетике Сергеја Јермилова, председника државна пореске администрације Н. Азарова),

- премештање пореских власти из руку председника у руке Владе.

У вези са развојем скандала у земљи и кампање «Украјина без Кучме», В. Јушћенко је почео да разматра могућност да на превременим председничким изборима буде кандидат десно-националистичког крила анти-кучминог лагера.

Истовремено, избили су скандали са корупцијом повезаном са Јулијом Тимошенко, а када је ухапшена, Јушћенко је то осудио и активно радио на њеном ослобођењу, што је и успео. Међутим, није се дуго чекало да избије скандал где се помиње и име Јушћенка. Наиме, 19. марта 2001. године Јавно тужилаштво Кијева је задржало шефа компаније «Оранта», Владимира Бандара, који је био на дужности заменика председника НБУ, кога је поставио Јушћенко. Бандар је био оптужен за махинације са златним резервама, а по договору са Јушћенком. Банка «Украјина» је банкротирала, 2001. године,¹¹ а потом су престале и прозивке главних актера.

У марту 2001. године Џорџ Сорош писмено је доставио Л. Кучми писмо у којем захтева да поднесе оставку и своја овлашћења пренесе на В. Јушћенка.

Средином априла 2001. године противници Јушћенка скупили су 238 потписа депутата Врховне раде (левих, центристичких, бирократских и «новоукрајинских» фракција) за оставку премијера. Јушћенко је за 18. април 2001. године заказао седницу Раде на којој је подносио извештај о раду, а депутати су то

¹¹ Биографија Виктора Јуценко,
<http://www.ukraine.ru/elections2004/candidates/225009.html>

искористили да гласају о неповерењу Влади. Међутим, због инцидента са депутатом из Народни Рух Украјине ГенADIЈА Удовјенка, Лидија Григорович, је покушала самоспаливање, те је седница о одговорности премијера и Владе одложена до 26. априла. Тог дана Рада је донела Резолуцију о неповерењу Влади Јушћенка, а 27 априла 2001, године председник државе је прихватио оставку Владе.

Дана 31. августа 2001. године Кучма је поставио Јушћенка за директора украјинско-руског Института менаџмента и бизниса (који је носио име Бориса Јелцина).

За парламентарне изборе 2002. десно-националистичке снаге формирале су коалицију «Наша Украјина», а на листи су добили број један. На изборима су добили 23,57 посто гласова.¹² Када је биран председник парламента, 29. маја 2002. године, депутат «Наше Украјине» Јушћенко је гласао за кандидата друге опције, Владимира Литвина, због чека је искључен из коалиције.

У марту 2003. године фракција Јушћенка, заједно са фракцијом већине у Ради, гласала је за решење Кучме да се формира украјински батаљон хемијске заштите који ће се упутити под америчку команду у Кувјату (против су гласали комунисти, социјалисти и фракција Ј. Тимошенко).

¹² Види: Официальная биография Виктора Ющенко, Официальное интернет-представительство президента Украины, <http://www.president.gov.ua>

Предизборни програм

Предизборни програм Јушћенка садржавао је обећања о уништењу корупције и «бандитског система власти» који је радио искључиво у интересу великих привредних предузетника, на челу са олигарсима Виктором Пинчуком и Ринатом Ахметовим. Кључни део свог програма Јушћенко је посветио економији и томе да ће обезбедити пет милиона радних места (!?). Он је обећао повратак у државно власништво низа великих предузећа, а посебно металрушког комбината «Криворожстаљ». Критиковао је социјалну политику власти и у том смислу ниске плате и пензије. Што се тиче статуса руског језика у Украјини, Јушћенко је истицао да он не може имати статус државног, већ то мора да има украјински. Јушћенко је негирао да његову кампању и њега лично финансирају САД и ЕУ, али је признавао да ће ако победи државу увести у Европску унију и НАТО. При томе је Јушћенко критиковао све оне структуре и људе на постсовјетском пространству које су одговарале Москви. И више од тога, он је говорио о редефиницији односа са Русијом, истакавши да Украјина мора да води самосталну политику. Није крио да мрзи Русе и Русију.¹³

Током септембра 2004. године, фактички месец дана пре првог круга гласања, Јушћенко је хоспитализован у једној аустријској клиници. Касније, шеф његовог изборног штаба, Александар Зинчјенко, изјавио је да је Јушћенко отрован. Страни стручњаци су у крви Јушћенка нашли диоксин 2,3,7,8 – ТХДД у ко-

¹³ Предвыборная программа Виктора Ющенко 10 шагов навстречу людям, <http://www.yuschenko.com.ua>

лични од шест пута већој од дозвољене. Сарадници Јушћенка су изјавили да је он отрован од стране политичких противника, а уз помоћ руских специјалних служби.

Председнички избори у Украјини, 2004. године, учинили су ову државу на неколико месеци предметом сталног интересовања светских медија. После другог круга гласања председник Украјине постао је В. Јанукович, али је десетине хиљада људи изашло на кијевске тргове да протестују против «крађе гласова» (Јушћенку). Централна изборна комисија није могла да утврди да ли је крађа постојала. Пошто је било одређених неправилности, те под притиском демонстраната, светских медија и САД и ЕУ Комисија је донела несвакидашњу одлуку да се одржи и трећи круг гласања. Испоставило се да су избори искоришћени за извођење («наранцасте») револуције и довођење на власт у Украјину прозападног председника В. Јушћенка. Касније се сазнало да су револуцију финансирали САД, ЕУ и одбегли руски олигарх Борис Березовски, те да су «демонстранти» у већини страни држављани (Пољаци, Литванци, Естонци...), али тада је Јушћенко већ чврсто био у седлу власти.

Инаугурација новог «председника» заказана је за 23. јануар 2005. године, а већ следећег дана Јушћенко је отпутовао у Москву да умирије Русију.

Економска ситуација од доласка Јушћенка на чело Украјине знатно се погоршала. За првих девет месеци његове владавине темпо раста БНД пао је за три пута (са 12,1 на 3,5), појавила се задуженост због неисплаћивања плата... У истраживањима јавног мњења показало се да већина становништва Јушћенку

замера две ствари и то: погоршање услова живота и поделу државе на два дела.¹⁴

Све ово је утицало да В. Јанукович и његова Партија региона на парламентарним изборима 26. марта 2006. године добије већину, али недовољну да сама формира владу, те су јој нужни били коалициони партнери. Јанукович је успео да обезбеди већину у парламенту, а председник је изјавио да је сматра «нелегитимном» (!?), наговештавајући могућност распуштања парламента и нове изборе. Ипак, Јушћенко није успео да спречи формирање нове, анти-наранцасте коалиције у парламенту.

Нови «пораз» Јушћенко је доживео 12. јануара 2007. године када је Врховна рада усвојила «Закон о Влади Украјине», без обзира што је на њега раније ставио вето. Вето је преброђен захваљујући подршци Блока Јулије Тимошенко. Закон је сужавао пуномоћја председника државе и значајно ширио права извршне власти.

Дана 2. априла 2007. године Јушћенко је на антиуставни начин, Указом, распустио парламент, Врховну раду. Према мишљењу неких експерата Јушћенко је извео блиц-криг, по жељи САД,¹⁵ али са непредвидљивим резултатима. Према резултатима истраживања јавног мњења у Украјини 80 посто испитаника је изјавило да Устав земље најчешће крше државне институције, и то председник (34 посто), затим Врховна рада (28,4 посто) и Влада (11

¹⁴ Народ против. Проамериканские Ющенко и Качинский теряют популярность среди своего населения, <http://www.otchestvo.org.ua/phprint.php>

¹⁵ Ющенко успокоил США: все идет по плану, <http://www.otchestvo.org.ua/main20077/622.htm>

посто). Истовремено, Указ председника Јушћенка о распуштању парламента не подржава 44,5 посто грађана,¹⁶ док две трећине сматра да Јушћенко треба да поднесе оставку.¹⁷

Данашња политичка позиција Јушћенка се опредељује као крајње националистичка.¹⁸

Расколник, убица...

Јушћенко се јавно изјаснио против ратификације, од стране Украјине Европске хартије о националним језицима и давања руском језику статуса другог државног језика. Залаже се за увођење пропорционалног изборног система у Украјини.

Бахато се односи према новинарима, али на жестока и провокативна питања воли да одговора увијено и опширно.

Јушћенко је «православни» верник, али неканонске, тзв. Украјинске православне цркве – Кијевски патријархат «митрополита Филарета коју финансира и контролише унијатска Грко-католичка црква, односно Ватикан. Јушћенка, иначе, по овом питању украјински истраживачи сматрају великим лицимером. «Лицимерје Јушћенка по светим питањима је коло-

¹⁶ <http://www.otchestvo.org.ua/main20077/2421.htm>

¹⁷ Народ против. Проамериканские Ющенко и Качинский теряют популярность среди своего населения, <http://www.otchestvo.org.ua/phprint.php>

¹⁸ Янина Соколовская, Виктор Ющенко – «человек-кредит», <http://12-04.olo.ru/news/politic/50576.html>

сално».¹⁹ Иако, «православац», Јушћенко жели да се Украјински народ уједини око Ватикана, тј. римокаатоличке вере, уважава Грко-католичку цркву и проглашава њеног верника и штурмбанфирера СС Романа Шухевича јунаком који се празнује на националном нивоу. Истовремено, тврди да је потомак Козака, а ови су се управо борили против свега што он ради.²⁰ Припадници разних секти и паганских религија такође изузетно поштују Јушћенка. Председник Украјине је Леонида Черновјецког, прво, узео за саветника, а потом поставио за градоначелника Кијева, иако је овај човек припадник тоталитарне секте «Амбасада благословеног Царства Божјег за све народе». Такође, припадници различитих секти у Украјини су саопштили да су они на протесте током «наранцасте револуције» извели између 15 и 20 хиљада људи и да је Јушћенко њихов миљеник.²¹

Године 1997. новине «Global Finance» сврстале су Јушћенка међу десет најбољих банкара света. Академик је Академије економских наука Украјине и Академије економске кибернетике. Почасни је доктор националног универзитета «Кијево-магиљевске академије» и почасни доктор Астројске академије. Носилац је државне награде из области економије и технике, и има одликовање «Заслужни економиста Украјине» (1997).

Јушћенко се женио два пута. Његова прва жена Свјетлана Михајловна Дудченко – кума је Вадима Ге-

¹⁹ Александр Волков, Виктор Ющенко – католик, сектант, язычник, или...?, <http://www.kompra.com.ua/index/?action=show&id=1135>

²⁰ Исто.

²¹ Исто.

тмана, човека који га је у Кијеву увео у свет банкарства и високе политике, уздигавши га на место председника Националне банке Украјине. Крајем 1994. године Јушћенко се развео од Свјетлане.

Према сведочењима њихових пријатеља када је Свјетлана Михајловна Дудченко сазнала за везу Јушћенка са мис Катрин Клер Чумаченко (Јекатерина Катрусја Чумаченко), она се обратила куму Вадиму Хетману. Овај је позвао на мушки разговор Виктора Јушћенка и дао му избор – или прекид са Чумаченко или потпуну разлаз са породицом Хетман-Дудчјенко. После овог разговора, 22. априла 1998. године Вадим Гетман је убијен у лифту у свом сопственом дому. У то време многи су за смрт Хетмана оптуживали Јушћенка. Годину дана после смрти Хетмана, Јушћенку се родила кћерка из везе са Катрин Чумаченко.²²

Катрин Клер Чумаченко била је веза Јушћенка са Владом САД и благодарећи њој стекао је статус «младог реформатора и «америчког зета». Реформатором су га назвале САД и давале су му кредите за Украјину, а стекао је и симпатије Мадлен Олбрајт, као и потчињених политичара из Беле куће.

Јушћенко има из првог брака двоје деце (Андреј и Тарас) и троје из другог (Виталина, Софија и Кристина) и двоје унучади (Јарина и Виктор). Јушћенко је под снажним утицајем своје друге жене, Американке, тако да га у јавности зову «амерички зет». Старија ћерка Виталина стекла је високо образовање у Енглеској на рачун средстава банке «Украјина», а супруга Катрин Клер Чумаченко – грађанин је САД

²² Некоторые факты из биографије Виктора Андреевича Ющенко.
http://www.otevhestvo.org.ua/politinfo/2004_12/p_17_02.htm

украјинског порекла. Завршила је Чикашки универзитет, а докторирала на Џорџтаунском универзитету. Активиста је профашистичких, бандетерсовских фракција у САД и Канади. Осим тога, многи медији су је повезивали са ЦИА.²³

Јушћенко, између осталог, жели да покаже да има давнашње и племенито порекло, па је предузео истраживање свог генеалогичког стабла, како би доказао да је он потомак последњег вође Козака Запорожске Сјечи²⁴, Петра Калнишевског. «У мом генеалогичком дрвету недостају два поколења. Дошао сам до 1737. године. Нужна су ми два поколења да би дошао до Петра Ивановича Калнишевског», казао је председник Украјине, В. Јушћенко.²⁵ Овде, наравно, постоји велики проблем: како објаснити то што су Козаци били православни војници, а Јушћенко се бори против званичног православља?

*
* *

Виктор Јушћенко је занимљива политичка фигура. У свом политичком раду је испољио три правила: бригу да се лично обогати, да угоди САД и НАТО-у, те да појача мржњу према Русима и Русији. Као премијер Украјине мало је шта учинио за становнике

²³ Исто.

²⁴ Територија на реци Дњепар, где су живели Козаци.

²⁵ Ющенко ищет два поколения своих предков, чтобы доказать, что он – потомок последнего кошевского Запорожской Сечи, <http://www.otechestvo.org.ua/main/20077/907.htm>

ове велике словенске државе, осим што је изазвао хаос и немаштину. Све је то у функцији «сламања воље» народа и његовог културног превођења из руске у украјинску културу, осмишљену од Грко-католичке цркве из Галиције, а подржане од стране Ватикана, Пољске, САД и ЕУ. Суштина Јушћенкове политике је, дакле, одвајање Украјинаца (Малоруса) од Руса и руске културе и вредности (тзв. дерусификација) и преобликовање у посебну социјалну и националну заједницу чија су главна обележја унијатска (грко-католичка) вера, тзв. украјински језик (руски језик искварен пољским речима и ослањање на икавски дијалекат), љубав према Пољацима и мржња према Русима. Због тога и ужива подршку свих противника Русије, посебно САД и Европске уније.²⁶

²⁶ Зоран Милошевич, "Веймарская метафора" в России. К вопросу об отношениях России и США // Традиции в контексте русской культуры: Межвузовский сборник научных работ. Выпуск XIII.- Череповец, ЧГУ, 2006.- С.122-141.

Виктор Јанукович је светској јавности постао познат 2004. године, када су САД и Европска унија (ЕУ) организовале и извеле «наранцасту револуцију» којом су отеле председничку победу на изборима овом политичару, а устоличиле (унијату-Галичанина по духу) Виктора Јушћенка. Од тада се два Виктора политички сукобљавају нудећи Украјини две различите перспективе: Јанукович нуди самосталну и суверену државу, стабилну и економски просперитетну, али која је блиска Русији (ту је све

сличнији бившем, председнику државе, Л. Кучми, који је желео да седи на две столице). На пример, када је Јанукович други пут ступио на дужност премијера боравио је септембра 2006. године у Бриселу где је, између осталог, рекао да његова

ИЗБОРНИ ПЛАХАТ
ЯНУКОВИЧА

земља није спремна да уђе у НАТО-пакт, али да има «намеру да ступи у Европску унију».¹ У источним и јужним, (про)руским регионима Украјине, Јануко-

вича сматрају «својим председником», што, наравно, није баш прихватљиво за Русију.

Друга перспектива Украјине је она коју нуди Јушћенко. То је Украјина интегрисана у евро-атлантске структуре, али милитаризована, где су анти-руска и анти-православна идеолошка одређеност основне идеолошке вредности. Ова политика своје политичке вредности црпи из и унијатске, милитантне и клерикалне Грко-католичке цркве.

Детињство, школовање и «покровитељи»

Виктор Јанукович се, током година, профилисао као **успешан** директор ауто-транспортног предузећа, губернатор и премијер који је у два наврата опоравао Украјину, у политичком и привредном смислу, од авантуристичких визија Кучме и Јушћенкових «наранџастих револуционара». За време првог председниковања Владом Украјине Јанукович је обезбедио стопу привредног раста од 14 посто, што није забележено у окружењу. У родном месту Јануковича, Јенакијеву, о њему се препричавају легенде, као да је митско биће и изузетно је поштован и популаран.² Човек који се као Дон Кихот бори против неправди (ветрењача) доносићи народу благостање и наду у боље сутра.³ Ипак, «наранџаста револуција» га је свргла са власти и довела авануристе који су земљу (поново) увели у политичку и економску кризу.

¹ Јанукович, Виктор Фёдорович, Материал из Википедии – свободной энциклопедии.

² Янина Соколовская, Виктор Янукович, *Известия*, Москва, 4. 12. 2004.

³ Исто.

Јанукович је ожењен, а његова супруга Људмила рођена је 1949. године, по занимању је машински инжењер, али није никада радила, већ се бавила домаћинством. Људмила и Виктор имају два сина, Александра (1973) који је по занимању стоматолог, мирног карактера и љубитеља пловидбе (власник је јахте «Центурион»). Млађи син, Виктор (1981) је завршио Економски факултет Доњецког универзитета и запослен је у «БК – инжењеринг». Млађи син је пошао очевим стопама, како у хобију (бави се ауто-спортом), тако и у послу – ушао је у политику, а калио се у омладини Партије региона и у последњем сазиву Врховне раде био је депутат очеве партије. Медији нису пронашли, па тако ни објављивали, афере повезане са синовима В. Јануковича, али зато јесу за оца.

Ипак, пођимо редом.

Виктор Фјодорович Јанукович рођен је 9. јуна 1950. године у радничком насељу код града Јенакијева. Насеље у коме је рођен имало је само две улице. Националност Јануковича у биографијама је представљена увек као Украјинска⁴, међутим, многи га сматрају чистим Русом, док опоненти говоре да је **Урка**, те да му је матерњи језик фенја.⁵ Урка се не може превести, пошто припада жаргонској лексици, али је изузетно **увредљивог значења** (комбинација

⁴ Автобиографија Виктора Јануковича, <http://files.korrespondent.net/politics/yanukovich/113>

⁵ Виктор Јанукович, Биографија кандидата в президенты Украины, <http://www.grani.kiev.ua>; Упор.: Драган Петровић, *Демографска обележја савремене Русије*, Српско географско друштво, 2007, стр. 96.

«Урки», «Јуди-Јевреји», «Придурки»⁶. Отац, Фјодор Владимирович Јанукович, био је машиниста у Јенакијевском металрушском комбинату, мајка – медицинска сестра. Године 1952. године Виктору је мајка умрла. Отац се убрзо поново оженио, а Виктор се није слагао са маћехом, те је отишао од куће и наставио се код бабе. Од 1957 – 1965. године Јанукович је похађао основну школу, а потом је уписао Јенакијевску металрушко-техничку школу, одељење «метарлушке електро-механике». Као средњошколац Виктор Јанукович је два пута «осуђиван». Децембра 1967. године осуђен је да због «пљачке повезане са насиљем» проведе девет месеци у Заводу за малолетнике.⁷ Јанукович је овде био шест месеци, три месеца су му опроштена због доброг владања. Када је изашао из поправне установе за малолетнике (имао је само 50 килограма) и запослио се, 1970. године, у гасном погону Јенакијевског металрушког комбината. Поново је, исте године, осуђен због наношења телесне повреде средње тежине. Јанукович је висок 192 cm и тежак 110 килограма. Воли да једе јаја, сладолед, котлете, слатко од вишања и мака, воли народне песме, аутомобиле и мотоцикле.

Први новац Јанукович је зарадио у Русији, Ростову на Дону, где је чувао (напасао) коње преко лета. За једну сезону зарађивао би преко 250 рубаља, а на посао је одлазио камионом, као и назад. Тада је, према властитом признању, заволео Русију и схватио

⁶ Надия Стэпула, «Урки», «Иуди», «Придурки»: апофИГОЗ украинской политкорректности, <http://www.otherside.com.ua/news/print.php?id=9889>

⁷ Види: Виктор Јанукович, <http://homopoliticus.com/jan/index.php>

колико је она блиска Украјини, али да је са њом веома тешко градити односе.⁸

Августа 1972. године, Јанукович почиње да ради као електричар Јенакијевског ауто-транспортног предузећа, а априла 1973. године премештен је на дужност механичара. Исте године Јанукович је завршио уписану средњу школу и доживео поништење судских пресуда које су му биле изречене. Потом, уписује факултет (Доњецки политехнички институт – смер «аутомобили и аутомобилска привреда»).

Неки мас-медији су писали о томе да је Јанукович 1974. године путовао у Кнежевину Монако ради учешћа у релији Монте-Карло. У изворима се овај пут Јануковича (као и његови сви успеси и ослобађајуће пресуде) тумаче сарадњом са КГБ (Комитетом државне безбедности).

Године 1976. Јанукович је постављен на своју прву руководећу функцију – шеф ауто-базе производног комбината «Арцоникидзјеугаљ», од стране директора Николаја Сјемчјенка. Ово поверење директора, Јанукович је одлично искористио и стару ауто-базу трансформисао у модерно ауто-транспортно предузеће.

Децембра 1978. године пресуде изречене Јануковичу од стране Доњецког обласног суда, проглашене су неоснованим. Ово се догодило захваљујући интервенцији космонаута Гергија Берјеговога, депутата Врховног совјета СССР-а. Међутим, остала је тајна како се Јанукович упознао са Берјегововим. Према једнима десило се то случајно, према другима,

⁸ Янина Соколовская, Виктор Янукович, *Известия*, Москва, 4. 12. 2004.

упознао их је Јануковичев директор Н. Сечјенко. Углавном, после тога, космонаут Г. Берјеговог, преузео је «покровитељство» над младим Виктором Јануковичем и помогао му да се учлани у Комунистичку партију СССР-а, чиме му је отворио пут ка вишим руководећим и политичким функцијама. Осим тога, Берјеговог га је, као народни депутат (посланик) узео за свог помоћника и поверљиво лице.

Истовремено, лидер Партије региона има и занимљиве хобије, бави се голубарством, одгојем паса, игра тенис...⁹ Говори енглески (преводи уз помоћ речника) и руски, а због бављења политиком, неки биографи истичу да је научио и украјински језик.¹⁰

Регионални лидер

Нема тачног податка када је Јанукович ступио у Комунистичку партију СССР-а. Према једнима то је било 1979. године, а према другим изворима 1981. године. Исте те, 1981. године, Јанукович је прошао **проверу подобности**, коју је водио партијски контролор, Михаила Љуњкова, која је, у том смислу, разматрала и законитост поништавања судских пресуда. Већ следеће, 1982. године, Јанукович је изабран за депутата Карл-Марксовог сеоског совјета града Јенакијева.

⁹ Виктор Янукович, Персональный информационный сервер/ Биография, http://www.ya2006.com.ua/rus/meet/biography/view_print/

¹⁰ Види: <http://www.ukraine.ru/electrons2004/candidates/225333.html>

Фебруара 1984. године Јанукович је поново постављен за директора ауто-базе «Донбастраспорта», а у септембру 1987. године, постављен је за заменика директора за материјално-техничко обезбеђење и транспорт Доњецког државног производног савеза произвођача угља. Године 1989., Јанукович је постављен за вршиоца дужности директора «Донбастраспорта», а јула месеца исте године победио је на конкурс у и постао директор предузећа. Међутим, овде се није дуго задржао, већ је, 1991. године, после победе на конкурс (било је више кандидата) постао генерални директор уједињених предузећа «Донбастраспорта».¹¹

Јанукович, дакле, постаје регионални лидер средином деведесетих година (XX века). У то време у Доњецкој области се већ формирао један од моћнијих олигархијских кланова Украјине. Сматра се да је сам Јанукович дао велики допринос његовом формирању. Тачније, Јануковича сматрају једним од аутора схеме «угаљ-кокс-метал». Наиме, рудари у Украјини су добијали значајне државне дотације, а кокс се производио из дотираног угља, што је омогућавало велико снижење цене метала (касније су добили и пореске олакшице). Уједињена производња у једним рукама, од производње угља до извоза готових производа од метала, омогућавала је извоз у иностранство и добијање државних дотација (као подстицај извозу). Ово је доњецком клану, али и народу, донело значајну социјалну сигурност (благостање) и лидерство у сиромашној Украјини (по стандарду становника). Од тада

¹¹ Депутати получили автобиографију Виктора Јануковича, <http://www.peoples.ru/state/minister/ukraine/yanukovich>

датира и тандем Јануковича и Рината Ахметова, иначе, лидера доњецког клана.

Августа 1996. године Јанукович је постављен за заменика губернатора Доњецке обласне државне администрације задуженог за привреду, а почетком 1997. године постављен је за првог заменика губернатора. У мају исте године, Јанукович је Указом председника Украјине, Л. Кучме, постављен за губернатора Доњецке обласне државне администрације, сменивши тиме, Сергеја Пољакова, који је сматран непријатељем Доњецког клана. У марту, 1998. године, Јанукович је изабран за народног депутата Доњецке обласне раде (парламента).¹²

Губернатор Јанукович је успео да стекне симпатије председника Украјине, Леонида Кучме, који је 1998. године изјавио да ће Јанукович бити на својој дужности (губернатора) докле он сам (Кучма) буде на својој. Према сведочењима људи из Кучминог окружења, председник државе се упознао са Јануковичем још у време изборне кампање 1994. године, а у јесен 1999. године, у другом кругу председничких избора, Виктору Јануковичу је пошло за руком да обезбеди победу Кучме у доњецкој области са 52,9 посто гласова, која се до тада сматрала «црвеном», јер је подржавала комунисту Пјотра Симоњенка, рођеног у Доњецку.

Године 2000. Јанукович учествује у стварању Партије региона.

¹² У биографијама Јануковича спомиње се и податак да је он мајор безбедности, али нема података о томе где је служио војску.

Јануковичу је пошло за руком да обнови тешку индустрију у региону добијањем специјалних пореских олакшица. Од 2000. године Доњецка област постаје водећа по темпу раста БНД у Украјини, пошто је само за једну годину увећала свој доходак за 1,5 пута, уз истовремено показивање знакова даљег раста. Дана 4. јуна 2000. године, премијер Украјине Виктор Јушћенко је потписао Решење № 1046 «О награђивању Јануковича В. Ф.». Према резултатима програма «човек године», Јануковичу је додељено признање «Регионални лидер године». То међутим није било ни прво, а ни једино друштвено признање Јануковичу. Наиме он је носилац, како државних, тако и друштвених и црквених одликовања и признања. Марта исте године Јанукович је дао оставку на место председника обласне Раде, после разјашњења Уставног суда Украјине о недопустивости истовременог вршења дужности губернатора и председника обласне Раде.

Године 2001. Јанукович је одбранио докторску дисертацију на Факултету међународног права украјинске академије спољне трговине. Међутим, у неким биографијама се спомиње да је он одбранио два доктората. Његова прва дисертација је: «Реформа великих привредних ауто-транспортних предузећа», а друга: «Управљање развојем инфраструктуре великог регионалног предузећа». Јанукович је објавио и више од 50 монографија и научних радова.¹³ Редовни је професор Универзитета и члан је председништва Националне академије наука Украјине.

Противници Јануковича су оспоравали докторате лидера Партије региона наводећи да је своје вла-

¹³ Виктор Јанукович, <http://homopoliticus.com/jan/index.php>

стито универзитетско звање професора написао са два ф (професор), као и то да није знао да је Атонска гора у Грчкој, већ је мислио да је у Палестини, а чувену песникињу Ану Ахматову назвао је Аној Ахметовој, итд.¹⁴ Ови детаљи су масовно коришћени у кампањи против Јануковича од стране његових политичких опонената, тако да су аналитичари ово назвали «црним новинарством».¹⁵

На парламентарним изборима, 2002. године, Јанукович је пружио Кучми очигледну услугу. У Доњецкој области провадин блок «За јединствену Украјину», у који је улазила и Партија региона, добила је 37 посто гласова. И поред тога, на територији области био је изабран само један депутат, а и он није био из Партије региона.

Премијер Украјине

Године 2002, 16. новембра, Кучма је сменио премијера Анатолија Кинаха и на његово место предложио Виктора Јануковича, а 21. новембра Врховна рада га је изабрала на ту дужност. За ово решење гласало је 234 депутата, а било је неопходно 226, три депутата су била против, а остали једноставно нису учествовали у гласању. Према неким сведочењима,

¹⁴ Јанукович, Виктор Фёдорович, Материал из Викикпедии – свободной энциклопедии.

¹⁵ Уобичајно је да се оваква писања називају «жутом штампом», али претеривање у нечему, очигледно, може довести и до црне штампе. Види: Зоран Милошевић, *Социологија масовних комуникација*, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2007, стр. 155.

отприлике пола године пре постављења Јануковича за премијера, његов блиски друг из Доњецка и сарадник, Ринат Ахметов, који доминира Фудбалским клубом «Шахтер» почео је да организује слање у Кијев хиљаде доњецких болесника. У Кијеву су се озбиљно забринули да ће се ова мирна снага искористити и за друга питања, те је Леонид Кучма замолио у парламенту депутате да не раздражују доњецку елиту и гласају за Јануковича као премијера.

У то време мас-медији су се први пут дотакли питања судских пресуда и суђења Јануковичу. Информације о томе су биле злонамерне и крајње двосмислене: Јануковичу су почели приписивати и силовање и непријатељско деловање против социјалистичких вредности.

Исте, 2002. године, децембра месеца, премијер Јанукович, председник Врховне раде, Владимир Литвин и представници девет парламентарних политичких партија, иначе парламентарне већине, потписали су «Политички уговор о сарадњи и солидарности». Документ је урађен уз учешће председника државе, Леонида Кучме.

У марту 2003. године, Јанукович је подржао од стране председника државе Л. Кучме, објављени пројекат реформе: стварање Дома региона, Врховног дома парламента, прелазак на чист пропорционални изборни систем за Врховну раду, остављања парламентарној већини права да изабере премијера и формира Владу, да се губернатори бирају на изборима, те да се спроведу избори на свим нивоима у току једне године.

Јанукович је 20. априла 2003. године изабран за председника Партије региона, која је под његовим ру-

ководством израсла у масовну и кадровску партију од милион чланова и која је на последњим изборима имала 186 депутата, чак и из Љвова – центра галицијске идеологије.¹⁶

Године 2004., 17. априла, Врховна рада одобрила је програм рада Владе до председничких избора у новембру 2004. године, што је значило одбацавање могућности да парламент у том року покрене питање неповерења Влади, док за председника ово није важило.

За време трајања мандата Владе премијера Јануковича, који је са собом донео стил рада испробан у Доњецком басену, украјинска економија је достигла раст од рекордних 14 посто, а иностране инвестиције порасле су на неколико милијарди долара. Јанукович је започео и реформу пореске политике, пензионог система, активирао је процес приватизације предузећа, значајно је увећан социјални минимум за угрожено становништво... Једном речју, Јанукович и његова влада деловали су крајње позитивно доносећи не само економски опоравак земљи, већ и наду у боље сутра. Исте године, што је и очекивано, премијер Јанукович постаје кандидат власти на председничким изборима. Међутим, Јанукович је доносио и ослонац на Русију и раскид са НАТО-пактом и политиком САД и Европске уније у Украјини.

¹⁶ Виктор Јанукович, Премјер-министр Украјине, <http://files.korrespondent.net/politics/yanukovich/>

Кандидат за председника државе

Јануковичева председничка кампања, 2004. године, је лоше започела и све време су је обележавали инциденти. Наиме, Јануковичеви пријатељи, пословни људи, дали су да се изради племићки грб (Јануковича), што је дошло до медија који су то надугачко и нашироко разглабали и сумњичили кандидата за председника Украјине да жели повратак феудализма. Врло често су сумњичили Јануковича да је он сам дао налог за израду грба, а не да је то дело његових (неопрезних) пријатеља. Грб је имао две палмине гране (симбол победе) и знак «мерцедеса» (потврда лидерских способности), све то на златној подлози која је украшена рубинима и на којој пише I SUPERABO («Ја све побеђујем»). Грб Јануковича носи број 612 у матрикули сверуског хералдичког друштва. И грб председника Кучме је регистрован у истом друштву.¹⁷

Међутим, ово се релативно «брзо» заборавило и медији су дали пажњу криминалној младалачкој прошлости Јануковича. Прес-секретар Јануковича, Ана Херман, издала је саопштење да је Јанукович био невин (1978. године). Инсистирала је на верзији самог Јануковича: први пут он је осуђен не за пљачку, већ за тучу коју је посматрао са стране, други пут заштитио је девојку од хулигана. Изборни штаб Јануковича је организовао одлазак новинара у Доњецк, али то је отворило нову серију текстова о кримина-

¹⁷ Янина Соколовская, Виктор Янукович, *Известия*, Москва, 4. 12. 2004.

лној прошлости Јануковича против које се Изборни штаб премијера није могао успешно (из)борити.¹⁸

Јанукович је 6. јула 2004. године, добио Решење од Централне изборне комисије Украјине да је кандидат за место председника Украјине. После тога, Украјина се поделила на два тора – **западни**, који је био представљен штабом Виктора Јушћенка, који је *користио наранџасту боју* и који се оријентисао на зближавање са ЕУ и САД, те **источни**, на челу са Јануковичем који је *користио плаву боју* и заговарао традиционално ослањање на Русију.¹⁹

У првом кругу председничких избора, који су одржани 31. октобра 2004. године, премијер Украјине, В. Јанукович, је заузео друго место, добивши 39,26 посто гласова, а В. Јушћенко је добио 39,90 посто гласова, дакле изгубио је изборе за мање од једног процента.

¹⁸ О овом, за новинаре и његове политичке неистомишљенике, «вечном» питању изјаснио се и (бивши) председник Украјине, Л. Кучма, који је на конференцији за штампу у Кијеву изјавио да му је смешно када новинари користе ову чињеницу. Према његовом мишљењу да је Јанукович нешто опасно згрешио у совјетско време, њега не би примили у Комунистичку партију Совјетског Савеза, односно не би могао бити директор великог предузећа. Јасно је, дакле, да су се пресуде Јануковичу (зло)употребљавале када би постајао претендент на високе државне функције. Види: Виктор Јанукович, <http://pomorancha.info/jan/kuch.php>

¹⁹ 12. новембра 2004. године, Јанукович је присуствовао сусрету председника Украјине и Русије, поводом потписивања Уговора о бродском превозу између две државе. Мас-медији су ову посету Путина Кјерчу, протумачили као подшку Кремља кандидату за председника В. Јануковичу.

У другом кругу избора, 21. новембра 2004. године, према службеним подацима Централне изборне комисије Украјине, В. Јанукович је победио на изборима, освојивши подршку 49,46 посто гласова бирача, док је В. Јушћенко добио 46, 61 посто гласова. Руководство опозиције није признало резултате гласања истакавши да су они фалсификовани. Ово је изазвало политичку кризу, што је довело до тзв. наранџасте револуције по обрасцу који је провераван деценијама раније у Јужној Америци и Србији 2000. године, када је оборен режим Слободана Милошевића.²⁰

Под притиском «наранџастих револуционара», Централна изборна комисија доноси несвакидашње решење да се спроведе трећи круг гласања који је одржан 26. децембра 2004. године. На трећим изборима Јанукович је освојио 44, 20 процента гласова, а В. Јушћенко 51,90. После одбацавања приговора од стране Јануковича, Централна изборна комисија Украјине је објавила службене резултате председничких избора, а Врховна рада је заказала датум инаугурације «победника» за 23. јануар 2005. године.

Ово је, дакле, био први судар Јануковича са политиком САД, пошто се касније доказало да је «наранџасту револуцију» финансирала ова држава, да демонстранти у Кијеви нису били Украјинци већ Пољаци, Литванци, итд. који су спавали у шаторима за дневнице, а само су руководиоци одељења били

²⁰ На постсовјетском пространству изведене су три успешне обојене револуције, и то: у Грузији, Украјини и Киргизији, а у свету још у: Југославији (Србији), Филипинима, Ираку и Либану. Неуспешне обојене револуције догодиле су се у Узбекистану, Азербејџану и Белорусији.

Украјинци. Наравно, ово је отварало и питање реалности Јушћенкове победе, али је он у међувремену чврсто засео у председничку фотељу доносећи Украјине нове поделе, нову економску кризу и сукоб са властитим (про)руским становништвом, као и самом Русијом. О недемократичности «наранџасте револуције» светски медији су ћутали, односно супротно, проглашавали су је врхунском демократијом!

Дана 31. децембра 2004. године премијер Јанукович је дао оставку коју је, 3. јануара, председник Кучма и усвојио.

Од опозиције до власти и новог сукоба са Јушћенком

«Изгубивши» председничке изборе Јанукович је постао главни опозиционар власти. Априла 2005. године, лидери 19 политичких партија и 12 друштвених организација договорили су се о стварању опозиционе коалиције на челу са В. Јануковичем. Међутим, ова коалиција никада није профункционисала.

После свега, Јанукович започиње реорганизаацију своје Партије региона, са циљем да на следећим парламентарним изборима заузме место премијера, односно да «узме» значајан део власти. У пролеће 2005. године директор Национално-демократског института САД, Д. Детман, изјавио је да је решен да подржи Јануковича и да ће пружити финансијску помоћ Партији региона Украјине.

У лето 2005. године на Јануковича је обратио пажњу јавни тужилац Украјине, чиме је власт поку-

шала да главног опозиционара криминализује, односно прикаже у јавности као обичног криминалца, али то јој није успело. Афере које је сама власт продуковала, као и све лошија економска ситуација и пад животног стандарда, заправо су помагали Јануковичу. Јавни тужилац је бившег премијера, поред осталог, оптужио за незакониту доделу награда учесницима Олимпијских игара у Атини из средстава државног буџета, као и доделу средстава Доњецком аеродрому за закуп уређаја за безбедно узлетање авиона. Такође, јавни тужилац се заинтересовао колики је удео Јануковича у добијеној земљи од стране гувернатора Ивано-Франковске области, Михаила Вишивањука, 2000. године. Поново је потегнуто и питање пресуда изречених и Јануковичевој младости и зашто су те пресуде укинуте.

Децембра 2005. године Јанукович је саставио списак кандидата за депутате Партије региона. Избори за Врховну раду били су предвиђени за 26. март 2006. године. На овим изборима Партија региона је добила 32,14 посто гласова изашлих бирача и према саопштењу Централне изборне комисије Украјине заузела прво место. После избора исказано је мишљење да Јанукович може бити сасвим прихватљив као премијер, али је и један од лидера «наранцасте револуције», Јулија Тимошенко, такође, желела то место.

Покушај стварња парламентарне коалиције ради стварања Владе дуго нису давале резултате, при чему је Партија региона била у мањини, с обзиром на почетну спремност партија да се окупе око Блока Јулије Тимошенко («Наша Украјина и Социјалистичка партија»), али и слушања жеље САД и ЕУ да се бивши «револуционари» поново окупе и зграбе власт. Ме-

ђутим, противуречности између «наранцастих» лидера довеле су до тога, да лидер Социјалистичке партије, Александар Мороз, због места председника Раде, уђе у савез са Јануковичем, чиме се ситуација у парламенту изменила, већину министарстава у Влади преузела је коалиција Партије региона, Социјалистичке и Комунистичке партије. Председник Јушћенко је изјавио да ову коалицију сматра нелегитимном и почело се говорити о могућем распуштању Раде и новим, ванредним парламентарним изборима. Међутим, излаз је пронађен у августу 2006. године. Наиме, у току преговора између председника и вођа парламентарних фракција урађен је документ тзв. *Универзал националног јединства*, који су потписали представници свих партија у Врховној ради, осим Јулије Тимошенко и секретара ЦК Комунистичке партије, Пјотра Симонјенка (није подржавао неколико тачака Универзала). У документу се, поред осталог, разматрало коришћење украјинског језика као државног, гарантовање грађанима Украјине да слободно користе руски или друге језике, итд. Поред тога, била је укључена и ставка око питања сарадње Украјине са НАТО-пактом. На основу Универзала Партија региона и «Наша Украјина» створили су коалицију националног јединства која је омогућила спровођење процедуре избора Владе. Тако је 4. августа 2006. године Јанукович постао премијер украјинске Владе. Политиколози су ово оценили као неформални крај «наранцасте револуције» и «еволуционим успехом» који је постигла «демократизована Партија региона».

Децембра 2006. године, мас-медији су писали о томе да постоји очигледни сукоб између Јушћенка, са једне стране, и Владе Јануковича и парламента, са друге стране, те да је овај сукоб прешао у стање

перманентног рата. Један од узрока сукоба била је оставка Јануковичу неприхватљивих људи, министра иностраних послова, **Бориса Тарасјука** и министра унутрашњих послова **Јурија Луцјенка**. Оба ова министра били су изразити русофоби и својим делима и изјавама стално су провоцирали (про)руску јавност у Украјини, али и јавност Русије. Количина њихове мржње према Русима је била немерљива, те су били огроман терет за Владу Јануковича, која је желела да успостави нормалну ситуацију у држави и удаљи све екстремисте из Владе.

Влада Јануковича објавила је 13. децембра 2006. године специјалну Изјаву, а у којој је оптужила председника Јушћенка за сталну и упорну дестабилизацију као и за преваре. Споменута је и решеност Јушћенка да стави вето на владин предлог Закона о буџету за 2007. годину и провоцирање распуштања Врховне раде и спровођење ванредних парламентарних избора. Јушћенко је одговорио оптужбама да Влада Виктора Јануковича не поштује Устав, уколико не предвиди снижавање плата и пензија. Ипак, 22. децембра 2006. године, Јушћенко је потписао спорни «Закон о државном буџету Украјине за 2007. годину».

Врховна рада је 12. јануара 2007. године усвојила «Закон о Влади Украјине», који је припремила Јануковичева Влада. Раније је председник на њега ставио вето, али благодарећи подршци Блока Јулије Тимошенко у парламенту, овај Закон је успешно дорађен и усвојен. О неопходности скорашњег доношења споменутог закона Јанукович је говорио још у октобру 2006. године. Тада је он предлагао да се паралелно донесе и Закон о председнику државе – како би се успоставио равномеран однос власти, али то није ура-

ђено. Јанукович је истицао да су у раду на Закону о Влади учествовали министри из «Наше Украјине», као и представници правног одељења секретаријата председника. После доношења овог Закона, аналитичари су приметили да он значајно ограничава пуномоћи председника државе и проширује права извршне власти. Дана 18. јануара 2007. године Јушћенко је предложио парламенту да измени оне делове документа који, према његовом мишљењу, нису сагласни са Уставом Украјине. Председник парламента, Александар Мороз, 23. јануара, изјављује да ће он као председник Врховне раде «закон прогласити важећим». После покушаја Јушћенка да преко Уставног суда заустави ступање на снагу Закона о Влади Украјине, исти је, 2. фебруара 2007. године, после објављивања у парламентарним новинама «Глас Украјине» и новинама централних државних органа «Владин курир», ступио на снагу.²¹

Ова победа није била дугог века, пошто је председник, иако већ крајње непопуларан, чак омражен међу становништвом Украјине, 2. априла 2007. распустио Врховну раду, а тиме и Владу, уводећи државу у нову кризу. Лидер «Наше Украјине» Роман Безсмертни, иступајући у Врховној ради, жестоко је критиковао политику премијера Јануковича «У последња два месеца постали смо сведоци слома спољашње политике Украјине, који је био подржан од украинског народа избором председника Јушћенка на ту функцију... Разрушен је процес интеграције у СТО, фактички су суспендовани програми сарадње Украјине и Европске уније... Ступање Украјине у НАТО доживело је коренити застој... У таквим условима

²¹ Јанукович, Виктор, <http://lenta.ru/lib/14159876/full.htm>

«Наша Украјина» није имала другог пута до да иступи из коалиције са партијом региона».²² Владајућа коалиција на челу са Јануковичем успешно је оборила Одлуку Јушћенка о распуштању Врховне раде на Уставном суду. После тога је Јушћенко сменио јавног тужиоца и двојицу судија Уставног суда, чиме је онемогућио Суд да ради. Тада је донео другу одлуку о распуштању Врховне раде (25. априла, а ванредне изборе одредио за крај јуна), а Одлуку Уставни суд због блокираности више није могао да одбаци. Избила је криза у којој су припадници владине Коалиције (Партија региона, Социјалистичка партија Украјине и Комунистичке партија Украјине) успеле да на улице Кијева изведу више људи од наранџастих за време «револуције».

Наравно, смутно време Јушћенко је изазвао да добије на времену и разбије Партију региона, као и да ојача галицијску идеологију и њену антируску позицију. За сада је успео да договором, који су постигли Јушћенко и Јанукович о уважавању Јушћенкове Одлуке о распуштању Раде, али уз померање избора за септембар, «разбије» владајућу коалицију, пошто су Социјалисти и Комунисти Јануковичево попуштање Јушћенку окарактерисали као издају њихових интереса.

*

* *

Виктор Јанукович је крајње занимљива личност, а његова биографија обилује крајње интригантним

²² Јанукович, Виктор Фёдорович, Материал из Википедии – свободной энциклопедии.

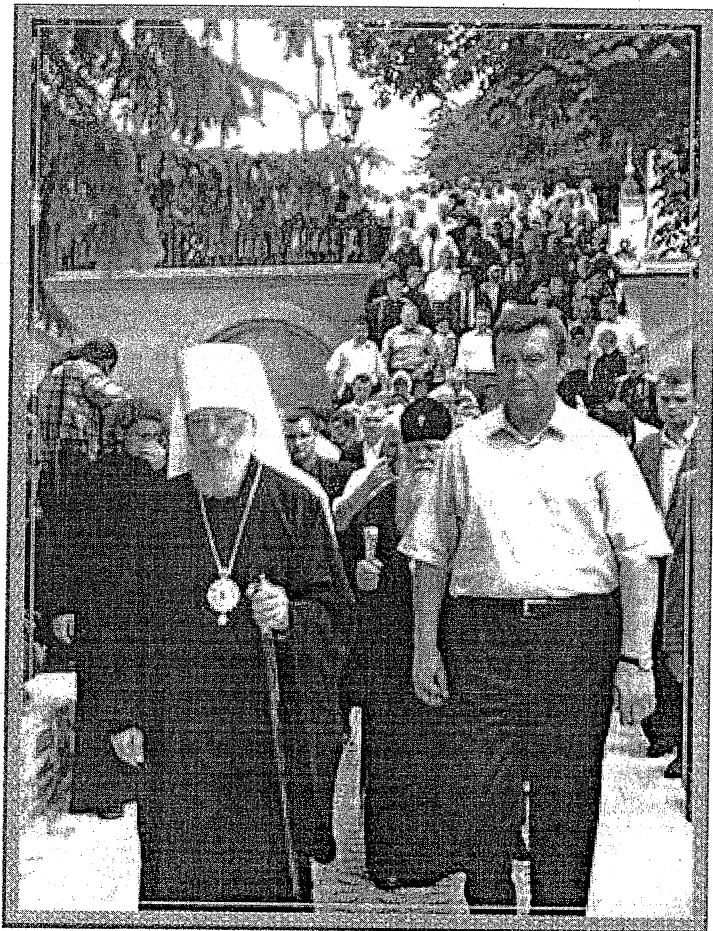
детаљима и збивањима. Анализирајући све то дошли смо до закључка да Јанукович представља личност која је веома продуктивна и чија је делатност благотворна, како у сфери економије, тако и у сфери политике. Као директор предузећа истакао се успешним руковођењем, при чему је економски добитак и задовољство радника представљало основу ка којој је тежио. Као украјински премијер постигао је невероватан развој државе (око 14 посто на годишњем нивоу), а на политичком пољу хармонизовао је односе у друштву и са моћним и великим братским народом – Русима.

На личном плану није правио посебне екцесе, осим оних прилично неразјашњених у младости. Такође, његови синови нису правили скандале и економску и политичку моћ коју је имао њихов отац нису злоупотребљавали, као што су то радила деца Јушћенка. У том смислу се може рећи да је породица значајна вредност у схватањима Јануковича, као и да је добро васпитао децу и поред великог богатства (које у неким случајевима квари омладину).

Када је политика према Русији у питању запажа се да је он ближи овој великој држави од Јушћенка, али да не иде путем радикалног приближавања већ постепеног. У овом делу Јанукович је још непознаица и могуће је очекивати изненађујуће политичке потезе. Овде посебно збуњује његова неактивност, готово равнодушност, када је у питању статус руског језика у Украјини, иако је очигледни противник «галицијске идеологије».

У сваком случају ради се о занимљивој личности која се не може анализирати само једним радом. Ми смо овде дали тежиште на његову политичку дела-

тност, док смо економску и научну запоставили. Међутим, све ово говори да је личност и дело Јануковича свеобухватнија, те да захтева нова истраживања.

**МИТРОПОЛИТ ВЛАДИМИР
И ВИКТОР ЈАНУКОВИЧ**

ЈУЛИЈА ТИМОШЕНКО

Јулија Тимошенко (девојачко Телегина или Григјан) се родила 27. новембра 1960. године у Дњепропетровску. Јулија је дуго крила своје девојачко презиме, а и када се развела задржала је мужевљево. Девојачко презиме (било које од два која се помињу) сведоче да Јулија нема украјинско порекло, што је за политичара у овој држави велики «грех». Наиме, У Кијеву људи воле «национално чистокрвне» политичаре.¹ Истраживачи живота Јулије Тимошенко наводе да ју је одгајила мајка – отац их је на-

¹ Янина Соколовская, «Газовая принцесса», <http://12-04.olo.ru/news/politic/51103.html>

пустио док је још била мала. Мајка је радила више послова како би подигла малу Јулију. Оскудевале су, али је у совјетско време сиромаштво лакше подношено, те је могла да упише и факултет. Године 1984. са одличним успехом завршила је Економски факултет Дњепропетровског универзитета, смер економиста – кибернетичар. Кандидат је економских наука, а дисертацију «Државно регулисање пореског система» одбранила је 1999. године на Кијевском националном универзитету.² Написала је око 40 научних радова, говори енглески језик. Године 1979. удала се за Александра Тимошенка, сина познатог обласног комунистичког функционера ГенADIЈА Тимошенка, а већ следеће је родила ћерку Јевгенију. Украјинска православна црква – Московски патријархат (званична и каноснка црква у Украјини) наградила је Јулију, 1997. године орденом свете Вараваре Великомученице.

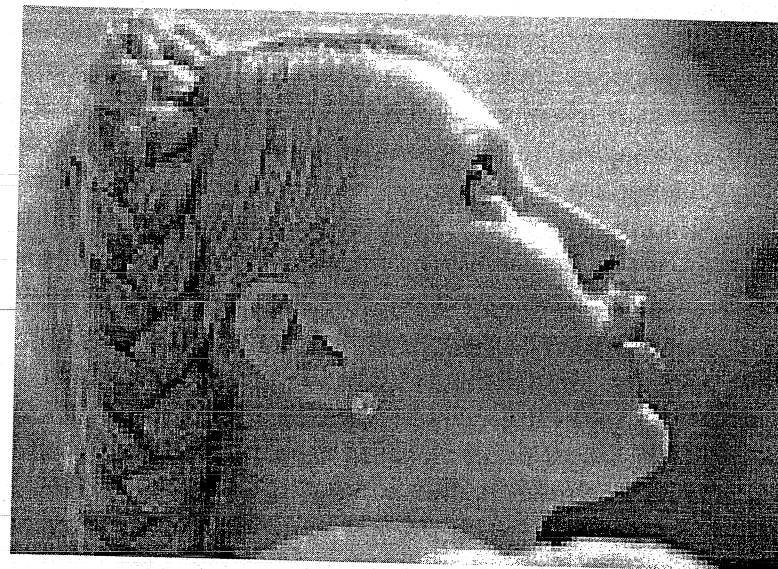
Последњих десет година не живи са мужем. Ћерка Јевгенија је завршила факултет у Великој Британији, а 2002. године је докторирала на Лондонској школи економије одбранивши дисертацију «Приватизација украјинске енергетике».³

Почетком деведесетих (XX века) Јулија Тимошенко оснива «Корпорацију украјински бензин» (КУБ), која већ 1992. године прераста у великог снабдевача агро-комплекса Украјине нафтом и нафти-

² Людмила Шангина, Политический портрет вице-премьера министра Юлии Тимошенко, <http://www-companion.ua/Articles/Content/Forprint/id=5372&Callback=0>

³ Неофициальная биография Юлии Тимошенко, <http://www.ua.pravda.com/old/articles/lib/1017.php?mode=printable>

ним дериватима, регресираном од стране државе. Овде је имала велику помоћ председника Дњепропетровске области, Павела Лазаренка, кога ће се касније одрећи. Лазаренко је помагао Јулији да дође до новца, али јој није веровао. Према сведочењима људи

ЈУЛИЈА ТИМОШЕНКО
(РОЂ. ТЕЛЕГИНА ИЛИ ГРИГЈАН)

који су сарађивали са Павлом Ивановичем, он је, према њиховим речима, одредио њен карактер као «хијенски». И више од тога, Лазаренко се бојао Јулије. Знао је да могу бити савезници, али никада и пријатељи.

Образац «гориво за зрно», омогућио је Јулији Тимошенко да по регресираним ценама снабдева село, што јој је донело огромну зараду. На овом по-

слу Ј. Тимошенко је зарадила свој први милион долара.⁴

Средином деведесетих уместо КУБ-а Јулија Тимошенко формира компанију «Јединствени енергетски систем Украјине» (ЈЕСУ) и почиње да «ради» са руским гасом. У то време руски «Гаспром» се жалио украјинским властима на сталне крађе из гасовода које су достигле вредност милијарду долара, а баш тада је посао ЈЕСУ цветао. Истовремено, крадени гас, који је Украјина добијала по регресираним ценама од Руске федерације, Јулија је почела да извози у Источну Европу, иако није имала у власништву ни једно једино налазиште гаса. Временом ЈЕСУ постаје монополиста на тржишту гаса у Украјини и ускоро се у рукама «челичне даме» нашла $\frac{1}{4}$ економије Украјине.⁵ Компанија је имала годишњи обрт средстава у износу од 10 милијарди долара,⁶ а америчка новина «The Wall Street Journal Europe» у то време процњивала је вредност њене корпорације на 11 милијарди долара. ЈЕСУ је по моћи и капиталу пета на простору Заједнице независних држава.⁷

Делатност ЈЕСУ није могла проћи незапажено украјинским властима. Према налазима Украјинског државног тужилаштва (из времена Л. Кучме) инспектори су пронашли незакониту делатност корпора-

⁴ Юлија Тимошенко: демон, сеющий ветар, Информационное издание «Эхо», http://eho-ua.com/2007/05/10/print:page,1,julija-timoshenko_demon...

⁵ Исто.

⁶ *Корресподент*, № 13 (102), Москва, 9. 4. 2004.

⁷ Биографија Юлија Тимошенко, <http://www.persona.myfind.ru/people/35031.html>

ције која је у иностранство изнела милијарду и сто милиона долара. Документација потврђује да је од ове суме 100 милиона долара завршило на личном рачуну Павла Лазаренка. Ова операција изведена је 1996-7. године када је на челу корпорације била управо Јулија Тимошенко.⁸

Јула 1997. године Лазаренко је смењен, а Јулија организује опозициону политичку партију и тражи помоћ на Западу⁹. Лазаренка, бившег председника области, су прво ухапсили у Швајцарској, а затим и у САД, где је избегао. Јула 2004. године суд Сан Франциска прогласио је Лазаренка кривим по 29 тачака оптужнице, између осталог, и због крађе новца, варања и транспорта крадених ствари.¹⁰ Тада се Јулија дистанцирала од свог покровитеља, закључивши договор са Л. Кучмом пред председничке изборе, 1999. године. Тада је добила да води Комитет за буџет парламента, а потом је постала и заменица председника

⁸ Юлија Тимошенко: демон, сеющий ветар, Информационное издание «Эхо», http://eho-ua.com/2007/05/10/print:page,1,julija-timoshenko_demon...

⁹ Сматра се да од овог периода датирају њене блиске везе са Владом САД и ЦИА када је добила «мандат» да буде «заступник интереса САД у Украјини». Види: Аркадий Инченко, Основной агент – ЮБТ, <http://www.rk.org.ua/rk/352/13.html>

¹⁰ Према информацијама са сајтова ([http://www.news2000comua/print\(nedelyaukrainy/1374583754.html\)](http://www.news2000comua/print(nedelyaukrainy/1374583754.html))) прес-биро «2000» и информацијама објављеним на форуму новине (<http://2000.net.ua/print/forum693314282.html>) сагласно пресуди суда САД № 1:04-cv-00798<-plf, Вашингтон, округ Колумбија од 30. јула 2005. године (поступак против Павла Лазаренка), Јулија Тимошенко је за услуге Лазаренку по схеми енергетике (ЈЕСУ) и ИТЕРА платила суму од 162 милиона долара.

Владе, Виктора Јушћенка (2000. године). У оквиру Владе била је задужена за приватизацију енергетске сфере. Истовремено, сукоб са Кучмом натерао је Јулију у опозицију.

Дана 5. јануара 2001. године, јавни тужилац Украјине је оптужио Јулију за спровођење реформи тако што је концентрисала сва финансијска средства из

**ЈУЛИЈА ТИМОШЕНКО
НА ПОКЛОЊЕЊУ ХРИСТУ
У ЈЕРУСАЛИМУ**

енергетике у своје руке, незакониту прерасподелу власништва и утицаја у овој области, а оптужена је и за кријумчарење, уништавање докумената и неплаћање пореза. Исти јавни тужилац је утврдио да је Јулија Тимошенко као председник корпорације ЈЕСУ спекулисала и крада руски гас који је продавала страним фирмама, затим за незаконито изношење огромних сума новца у иностранство. Такође, остала

је дужна за уплату пореза 148 хиљада долара, а сумњичена је и за утају прихода. За ово јој је према законима Украјине следовала казна од 10 година затвора и пет година забране обављања дужности у државној администрацији.

Јулија је све ово негирала и одбила сваки контакт са истражитељима. Недуго после тога Јулија је ухапшена, 13. фебруара 2001. године, и ослобођена је дужности заменика председника Владе Украјине. У најгорем затвору у Украјини је провела 42 дана. Документација о криминалним радња Јулије, 29. септембра исте године, по захтеву Јавног тужиоца Украјине, предата је Интеропу, а 7. децембра на официјелном сајту ове међународне полицијске асоцијације појавила се потерница за Јулијом која је имала ранг црвене, односно означавала је да се ради о веома опасном преступнику. Исте вечери Интерпол је затражио додатне информације о Тимошенковој, а потерница је скинута са сајта и више се није појавила.¹¹

Некако истовремено са стицањем великих количина новца почиње да се гради и медијска слава Јулије Тимошенко. Ово је искористила и 1996. године је изабрана за депутата Врховне раде. Већ, следеће, 1997. године Јулија заједно са Александром Турчиновим, бившим саветником премијера Л. Кучме, и давнашњим пријатељем Генадија Тимошенка, води политичку партију «Громада». Међутим, већ 1999. године, опет са Турчиновим, формира нову полити-

¹¹ Има аутора који Јулији приписују и везе за украјинским подземљем, односно различитим бандама које су извршавале и убиства по наручбени Тимошенкове. Види: Александр Волков, У Юлии Тимошенко – бандитская «Морда»... в дополнении к политическому лицу, <http://www.kompra.com.ua/index/?action=show&id=238>

чку коалицију «Батјкившћина» - потпуно наклоњену председнику Кучми. Односи Јулије и председника Кучме су били далеко од идеалних, међутим, њихови интереси су се «поклопили». Јулија је демонстрирала лојалност «режиму», а «режим» је престао да «дави» њен посао. ЈЕСУ је, у то време, био дужан на стотине милиона долара и више није обнављан.¹² Центар свог бизниса Јулија је пренела у «Словенску банку», која је 1999. године постала водећа у сфери меница и кредита, различитих схема ликвидације предузећа и контроле њихове делатности. Истовремено, списак њених махинација које је утврдио суд у САД је велики и увек је био у питању новац који је незаконито пљачкала од грађана Украјине, његово изношење из земље, итд. На захтев Раде САД да јој доставе материјале о улози Тимошенкове у случају Лазаренка ова држава је то одбила, односно њен амбасадор у Украјини, Тејлор је негирао њену умешаност.

Дана 31. марта 2002. године на изборима за Врховну раду «Блок Јулије Тимошенко добио је 7,26 посто гласова. Исте године, септембра месеца, је заједно са Александром Морозом и Пјотром Симоњенком повела акцију «Устај, Украјино!» против режима Л. Кучме.

Године 2004. главни војни тужилац Руске федерације оптужио је Тимошенкову за поткупљивање

¹² Интересантно је да је суд САД установио да је Павел Лазаренко као премијер Украјине иницирао да Влада Украјине изда гаранције на суму од 200 милиона долара «Гаспрому» за доставу гаса ЈЕСУ – Ј. Тимошенко. После «банкрота» држава није добила свој новац. Види: <http://www.news2000.com.ua>

високо-ранжираних чиновника Министарства одбране у циљу закључивања уговора на штету руске војске.

Када је Јулија окренула леђа Кучми и определила се за сарадњу и подршку «Нашој Украјини» и њеном председничком кандидату, Виктору Јушћенку, они су је са великим одобравањем прихватили. Ово, међутим, није дочекано са одобравањем на југо-истоку земље међу (про)руским становништвом, где је Јулија била омражена особа. Истовремено, то је допринело да бирачи из овог дела Украјине, који су имали намеру да гласају за Јушћенка, после сазнања да га подржава Јулија, одустали од тога. Иначе, Јушћенко и «Наша Украјина» су сакрили од јавности да је ова подршка Јулије «плаћена» премијерским местом у будућој Влади Украјине.

Потоња збивања, су, мање више позната. Догодила се «наранџаста револуција» у којој је Јулија Тимошенко имала једну од кључних улога. Са ТВ канала 5, позвала је грађане Украјине да изађу на тргове Кијева и дају подршку Јушћенку, док је сам кандидат за председника стајао поред Јулије и ћутао. Међутим, да није обуздавана од стране Јушћенкових саветника Јулија је могла да изазове и крвопролиће. Наиме, у једном моменту је позвала демонстранте да на јуриш заузму председничку администрацију (зграду) коју су чували специјалци. Сада је јасно да је њена тактика била превише милитанта и опасна, а Јушћенкова да преко Уставног суда и Централне изборне комисије оствари своје циљеве, била боља. Истовремено, да није било њене подршке десетине хиљада људи не би данима стајало на тргу и протестовало против наводне крађе гласова од стране Јануковича.

Јулија Тимошенко – премијер Украјине

После избора Јулије Тимошенко за председника Владе (премијера) Украјине, многи су процењивали да ће она фактички постати главна фигура у држави. Било је, наиме, познато да Јушћенко не воли рутину државних послова, а друго, крајем 2006. године ступале су на снагу и уставне промене којима је велики део надлежности председника државе предат у руке премијера кога је бирао парламент.

Јулија Тимошенко је постала премијер Украјине 24. јануара 2005. године. Њен програм садржавао је више тачака, а најважније су две: жељу да Влада изврши масовну реприватизацију предузећа како би држава поново успоставила контролу над њима, и, друго, да формира снажну контролу тржишта нафте и производа од нафте. Међутим, обе тачке Прогама су обеснажене њеним потписима. Године 2005, 16. јуна, заједно са председником Украјине, В. Јушћенком и председником парламента, Владимиром Литвином, потписала је Меморандум о законитости приватизације у Украјини, тако да реприватизације није било.

Као премијер Јулија је ушла у авантуру решавања постреволуционарних криза са несташицом бензина, шећера, меса..., а које су довеле до вишестратних девалвација гривне и крађе из џепова грађана Украјине на стотине милиона долара, чиме је нанела огроман ударац економији Украјине.

Влада Тимошенкове није имала конкретан стратешки програм рада, а она сама и није ни показивала жељу да успешно организује рад Владе у корист заједнице, већ само у своју личну и корист њених

помоћника и сарадника. Владом је руководила крајње волонтаристички, закони су припремани неквалитетно и немарно, блокирала је доношење Закона о Влади... једноставно показало се да је њен стил рада крајње авантуристички, популистички и непрофесионалан. О каквом се овде непрофесионализму ради показују њене изјаве медијима како мисли да реши кризу са недостатком нафте и меса. Први проблем је хтела да реши изградњом постројења за прераду нафте у Теодосији (а нема нафтних налазишта), а проблем са месом, изградњом низа комбината за прераду меса (иако је пољопривреда у Украјини била потпуно уништена и није било производње меса), тако да су њена решења била потпуно бесмислена.

Председник Украјине, Виктор Јушћенко, је 8. септембра 2005. године принудио Владу на оставку због међусобних конфликта око надлежности и коришћења службеног положаја Тимошенкове да својој компанији ЈЕСУ отпише дугове, чиме је оштетила државни буџет за 1,5 милијарди долара.¹³ Јавно тужилаштво Украјине је саопштило да је Украјину «државна делатност» Јулије Тимошенко коштала две милијарде долара.¹⁴

Јулију Тимошенко, после њеног авантуристичког и нестручног вођења Владе, почињу у медијима да представљају као украјинску Жани д Ари, али која је модернизована и много опаснија. Наиме, Жани д Ари је била та која је помогла краљу да дође на власт,

¹³ Associated Press, 13. 09. 2005.;
http://news.bbc.co.uk/hi/russian/news/newsid_4243000/4243836.stm и <http://www.strana.ru/stories/02/09/03/3144/259510.html>

¹⁴ <http://palm.newsru.com/background/04feb2005/tymoshenko.html>

а овај ју је за узврат предао Инквизицији која ју је ставила на ломачу. Јавно мњење Украјине за време њеног вођења Владе Украјине прижељкивала је да је затекне судбина Жани д Ари.¹⁵ Експерти су се сла-гали да је руковођење радом Владе велике државе савим другачије него трговати гасом, узимати привилегије за себе због учешћа у власти итд. Једноставно, показало се да је судбина народа и државе за Јулију Тимошенко неважна. Њен главни циљ је био да узме најважнију и највећу власт у земљи и буде прво лице државе. Ове идеје, било је очигледно, манијакално су опседале Јулију Владимировну Тимошенко, увек, па њ сада. Имајући велике финансијске ресурсе она је водила кампању «зомбирања» грађана Украјине, а највеће жртве су били они који се могу представити као украјински националисти и фашисти.

После одласка са места премијера, Јулија Владимировна Тимошенко је постала жестоки опозицио-нар. Истовремено, доживела је да због оваквог рада добије и једно европско признање. Наиме, Економски форум из Кринице Гурске (Пољска) доделио јој је награду «Човек године централно-источне Европе»(!?).¹⁶

Године 2006. двојица новинара који живе и раде у Немачкој, Д. Попов и И. Милшт, написали су књигу под насловом «Наранцаста принцеза». У књизи су истакнуте легенде о Јулији, и то да те легенде и митови који настају о њој уједињују у себи истину и лаж,

¹⁵ Юлия Тимошенко: демон, сеющий ветар, Информационное издание «Эхо», http://eho-ua.com/2007/05/10/print:page,1,julija-timoshenko_demon...

¹⁶ Биографија Юлии Тимошенко, http://ukraina_2007.narod.ru/The_biography5.html

непријатеље и пријатеље, еротско узбуђење публике и мирис новца. Наравно, истакнуто је и то да Јулија Владимировна контролише $\frac{1}{4}$ економије Украјине.¹⁷

На изборима одржаним, 26. марта 2006. године, њена (коалиција) Блок Јулије Тимошенко добила је 22,27 посто (5 648 345) гласова.¹⁸ Већ следеће, 2007. године, Јулија Тимошенко заједно са својом коалицијом, партијом «Наша Украјина» В. Јушћенка и фашистичком партијом «Народна самоодбрана», Јурија Луценка подржавла је анти-уставни акт о распуштању Врховне раде, чиме је Украјина ушла у нову кризу.

О Јулији Владимировној Тимошенко можда се најбоље изразио њен колега из Блока Јулије Тимошенко, С. Хамара, жестоки украјински националиста који је провео 20 година у затворима Совјетског савеза: «У борби за власт Јулија Тимошенко се не гнуша да сарађује са страним силама, перманентно де-стабилизује ситуацију у Украјини и максимално слаби позицију председника, чиме угрожава националне интересе Украјине. Увела је у партију 'Батјкившћина' ауторитарни и типично мафијашки метод руковођења, а то је пренела и на структуре власти, што би, безусловно, довело до рушења демократије и формирања диктатуре».¹⁹ На исти начин о Јулији говоре и други њени сарадници, а као главна окосница оп-

¹⁷ Д. Попов/ И. Милшт, *Оранжевая принцеса*. Загадка Юлии Тимошенко, Киев, 2006.

¹⁸ Тимошенко, Юлия Владимировна, Википедия, <http://ru.wikipedia.org/wiki/...>

¹⁹ Юлия Тимошенко: демон, сеющий ветар, Информационное издание «Эхо», http://eho-ua.com/2007/05/10/print:page,1,julija-timoshenko_demon...

тужби на њен рачун исказују се две: ауторитарни стил руковођења и авантуристички планови.²⁰

Истина је да Јулију Владимировну Тимошенко нико из њеног окружења, а и шире, не сме да пита оно о чему она не жели да прича. Рејтинг Јулије Тимошенко у јавности није висок, између 4-8 посто, али је стабилан и гарантује јој дуг парламентарни живот.

Што се тиче њене националне политике, јасно је само да она нема нацију – она има новац, а нацију радо продаје, наравно, опет за новац.

ЗАКЉУЧАК

Данашњи Украјинци имају велики проблем, а то је проблем идентитета. Очигледно је да се становништво поделило на два дела, присталице украјинства и Русе. Игром историјских збивања територија данашње Украјине провела је од 300 до 500 година под окупацијом римокатоличке Пољске, што је оставило великог трага у самосвести Украјинаца. Наиме, туђин је успео да код одређених социјалних слојева, пре свега елите, поколеба природни народни идентитет и наметне нови, прво верским интерве-

²⁰ Бившие соратники Юлии Тимошенко призывают ее «отказаться от авантюрных планов», <http://www.rambler.ru/news/world/ukraine/10242547.html?print=1>

нцијама, а потом и језичким. Преправљајући православу веру поробљених (Мало)Руса, Пољаци су то урадили по савету и жељи Римокатоличке цркве, тако да православни (Мало)Руси признају папу као врховног верског поглавара, што је отворило пут ка промени националног идентитета и погледа на свет (идеологије). Уз то околности окупације приморавали су (Мало)Русе да се прилагођавају и попуштају новим господарима. Тако су учињене мале, али суштинске промене које ће касније дати свој отровни плод.

Осим, дакле, «малих» интервенција у вери, догодила се и промена имена народа. Уместо традиционалног назива (Мало)Руси, уведен је појам Украјинци и Украјина, створена је «историја» новог народа, а на крају су учињени кораци и на «промени» језика, односно, створен је украјински језик тако што је у постојећи руски унето мноштво пољских речи. Овај процес пратила је и «мала» корекција руског писма тако што је измењено неколико слова руске ћирилице. Истоветан процес се може пратити и код Срба на Балкану, односно «дробљење» овог народа и стварање нових, по правилу анти-српски усмерених, као што су и Украјинци анти-руски усмерени.

Ово задирање у име народа, веру, историју, језик и писмо не би могло бити окончано без давања и конкретне идеолошке подлоге и система вредности новој нацији. Када су Украјинци у питању њихова идеологија носи име галицијска, по месту настанка. Ову идеологију су формулисали, углавном римокатолички Пољаци и Немци (Аустро-Угари), али су главну реч имали римокатолички прелати, тако да није било разлике у идејама Пољака, Немаца и Мађара, пошто их је обједињавао Рим. Када је са историјске сцене нестала Аустро-Угарска, а и Пољска доживела

унутрашње промене које су је онемогућиле да развија «галицијску идеологију», спонзорство над «Галичанима» презузеле су САД. «Галицијска идеологија» САД одговара управо због тога што њени следбеници мисле онако како то одговара интересима ове нове империје, а то је:

- да су Украјинци сасвим «различита» нација у односу на Русе;
- да је Русија оличење светског зла;
- да је православље, које је доминантна религија у Русији, најгора могућа религија, и
- да се Украјина мора укључити у НАТО и борити се за уништење Русије.

Иако је Украјински језик створен (тако што је у руски језик унето мноштво пољских речи), становници Украјине тај језик нису познавали и није им био драг. Према признањима самих украјинизатора 2000. године није било више од 10.000 познавалаца украјинског језика у Украјини, а сам тај језик био је омражен код народа. Због тога се прибегава различитим административним мерама и голим политичким насиљем да се украјински језик наметне као обавезни и «државни» језик. Наравно, из досадашње политике насилне украјинизације становништва јасно је да кад год су насилне украјинизације престајале народ се враћао руском језику, а украјински је умирао.

Због тога су у литератури забележене честе кампање за украјинизацију становништва Малорусије. Наиме, пристаљице галицијске идеологије организовале су четири кампање за украјинизацију руског ста-

новништва у Украјини. Иако су прве две кампање биле под комунистима (недемократима, дакле), трећа под нацистима (недемократима, такође) четврта кампања се одвија у условима «демократских» промена, при чему нема осуде насиља ни у једном случају, а камо ли повртака на претходно стање. Последња, четврта, кампања насилне украјинизације се још спроводи и довела је до тога да је уништен образовни систем на руском језику и руски медији. Све ово није, да поновимо, критиковано од стране западних земаља, а њихови медији као и наука ове проблеме или прећуткују или представљају у светлу «галицијске идеологије».

Распуштање парламента (Врховне раде) од стране председника државе, В. Јушћенка, такође припада оној манипулативној страни демократије. Међутим, како време одмиче и само становништво схвата технике манипулације и ствара систем отпора према њима. У том смислу се идеолошке, вредносне и, наравно, етничке разлике изоштравају, тако да ће бесконачно понављање избора у условима економске кризе пре довести до распада државе, него коначне доминације «галицијске идеологије», односно њених носиоца. Ово тим пре што се и Русија под председником В. Путином променила и пробудила, те постаје активни субјекат у сузбијању «Галичана».

Посебно питање у овој књизи су лидери Украјине. Обрађени су В. Јанукович, В. Јушћенко и Јулија Тимошенко. Анализе њихових биографија и политичког портрета показују да је само Јанукович озбиљан и продуктиван политичар који мисли добро својој земљи, док у ликовима Јушћенка и Јулије Тимошенко имамо авантуриста светског ранга. Јушћенко је политички авантуриста, док је Јулија Тимошенко ава-

нтуриста другачијег типа. Она је среброљубац и због новца све би уништила. Она се моли капиталу, њега следи и воли, а нација је само јефтино средство за трговину и богаћење. На овом путу «галицијска идеологија» и њене присталице само су јој згодан инструмент (средство) за постизање својих материјалних циљева.

На крају можемо рећи да малоруски (украјински) народ није имао среће са политичком елитом последњих 500 година, а и сада има исти проблем. Од три водећа политичара, два су авантуристи. Због тога странци морају да решавају «украјинско питање», а како га решавају познато је из примера бивше Југославије, Србије, Ирака... Другим речима, странци подржавају разбијање природног идентитета и стварање вештачких народа са, специјално за њих, осмишљеном идеологијом која одбацује све најважније политичке вредности тог народа (име народа, веру, схватање пријатељства итд.). У том смислу и пројекат стварања украјинске нације личи на оне на Балкану.

ЛИТЕРАТУРА

- Автобиография Виктора Януковича,
<http://files.korrespondent.net/politics/yanukovich/113>
- Аристов, Ф. Ф.: *Карпато-русские писатели*, Москва 1916.
- Арешев, Андрей: Украина: двойная безответственность кукловодов и марионеток, Фонд стратегической культуры, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=754>
- Ансимов, В./ Данилевский, А./ Дятлов, В.: Православие и католицизм в Украине, http://www.orthodoxy.org.ua/page_265html
- Антипова, Наталия/ Соколовская, Янина: Янукович приехал в Москву с «путеводителем», *Известия*, http://www.izvestia.ru/world/article_3105401/?print
- Баклин, Дмитрий: Три положения пана Игнатовича, или о нацистском взгляде на Украину, Фонд стратегической культуры, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=708>

- Баклин, Дмитрий: Украинский футбол на большој шахматной доске,
<http://ukraine.fondsk.ru/print/php?id=681>
- Бобовникова, Луиза: Канет ли Украина в лету?, Фонд стратегической культуры,
<http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=552>
- Биография Виктора Ющенко,
<http://www.ukraine.ru/elections2004/candidates/225009.html>
- Биография Юлия Тимошенко,
<http://www.persona.myfind.ru/people/35031.html>
- Биография Юлии Тимошенко,
http://ukraina_2007.narod.ru/The_biography5.html
- Бывшие соратники Юлии Тимошенко призывают ее «отказаться от авантюрных планов»,
<http://www.rambler.ru/news/world/ukraine/10242547.html?print=1>
- Биография Виктора Ющенко: секс-символ или виртуальный проект,
<http://www.temadnya.ru/spravka/01apr2002/1196.html>
- Бендасюк, С. Ю.: Историческое развитие украинского сепаратизма, в сборнике: *Украинская болезнь русской нации*, Издательство Имперская традиция, Москва, 2004.
- Бутаков, Ярослав: Балканизација Украјине, *Нова искра*, бр. 77, Београд, 2005.
- Ваврик, В.: *Терезин и Талергоф*, Филадельфия 1996.
- Виктор Янукович, <http://homopoliticus.com/jan/index.php>
- Виктор Янукович, Персональный информационный сервер/ Биография,
http://www.ya2006.com.ua/rus/meet/biography/view_print
- Виктор Янукович, Биография кандидата в президенты Украины, <http://www.grani.kiev.ua>
- Виктор Янукович, <http://homopoliticus.com/jan/index.php>
- Виктор Янукович, Премьер-министр Украины,
<http://files.korrespondent.net/politics/yanukovich/>
- Виктор Янукович, <http://pomorancha.info/jan/kuch.php>
- Виктор Ющенко, Биография,
<http://pomorancha.info/ushenko/index.php>
- Волков, Александр: Виктор Ющенко – католик, сектант, язычник, или...?,
<http://www.kompra.com.ua/index/?action=show&id=1135>
- Воейков, Николай Н.: *Церковь, Русь и Рим*, Лучи Софии, Минск, 2000.
- Власти Львова заявляют о межконфессиональной напряженности в регионе, <http://www.pravoslavie.ru/cgi-bin/print.cgi?item=2r050429125518> (29. 4. 2005.)
- Гливаковский, А. К.: *Самостийная Украина: истоки предательства*, стр. 5.
<http://russian.kiev.ua/books/glivakovsky/treason.shtml>
- Грујић, Радослав: Деловање Ватикана према Србима под Ау-стро-Угарском и Венецијом, у Зборнику: *Искушења пра-вославља у Босни и Херцеговини*, Приредили: С. Макси-мовић/ З. Милошевић, Српска православна црквена општи-на Брчко, Брчко, 2000.
- Гузенкова, Тамара: Разъедающая украинского кризиса,
<http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=771>
- День Победы. Постскриптум, <http://ura-inform.com.ru/print/society/2007/05/10/oskvernenie>
- Dobryansky, Lev E.: *The Vulnerable Russians*. New York. 1967.
- Депутаты получили автобиографию Виктора Януковича,
<http://www.peoples.ru/state/minister/ukraine/yanukovich>

- Железний, Анатолий: «Происхождение русско-украинского двуязычия на Украине», Электронско издање: http://russian.kiev.ua/books/zheleznyj/pdu2/pdu2_8.shtml
- Жутић, Никола: *Срби римокатолици такозвани Хрвати*, Српска радикална странка, Београд, 2006.
- Энгельгарт, Георгий: О претензиях на «русское наследство», *Новая политика*, интернет-журнал, <http://novpol.ru/print1725.html>
- Евзеров, Р. Я.: *Украина: с Россией вместе или врозь?*, Весь мир, 2000.
- Енциклопедија Британика*, сажето издање, књ. 9, Народна књига/ Политика, Београд, 2005.
- Efimenko, A. J.: *Istorija ukrajinskog naroda*, Institut za političke studije, Beograd, 1999.
- Екмечић, Милорад: *Србофобија и антисемитизам*, Бели анђео, Шабац, 2000.
- Зноско, Прот. Константин: *Исторический очерк церковной унии*, «Мартис», Москва, 1993.
- Иванович, Сдіорук Сергій: Сучасна суспільна і церковна ситу-ація в Україні, *Проект «Примирение в Европе – задача Церквей в Украине, Беларуси, Польше и Германии»*, Минск 2002.
- Иларион, Епископ Венский и Австрийский: *Неизбежен ли конфликт цивилизаций?*, *Церков и время*, № 4, Москва, 2003.
- Игоревич, Петрушко Владислав: Проуниатске тенденциив деятельности украинских раскольников-автокефалистов, *Материалы научно-богословской конференции*, посвящен-ной памяти преподобно-мученика Афанасия, игумана Бретского и 400-летию Брестских церковных соборов, Пра-вославное Братство во имя Архистратига Божия Миаила, Минск, 1997.

- Инченко, Аркадий: Основной агент – ЮБТ, <http://www.rk.org.ua/rk/352/13.html>
- Једлински, Радомир: *Горазд епископ чешкоморавски*, Крагу-јевац, 1991.
- Јермолович, В. И./ Жумар, С. В.: *Необјављени рат*, деловање римокатоличко-польске илегале у Белорусији 1939-1953. го-дине, Бели анђео, 2003.
- Казанский, П. Е.: Русский язык в Австро-Венгрии, в сборнику: *«Украинская» болезнь русской нации*, Имперская традиция, Москва, 2004.
- Кашеваров, А. Н.: Разработка на Соборе официальной позиции Церкви в отношении советской власти и ее религиозной политики, *Церковь и время*, № 4, Москва, 2003.
- Каревин, Александр: *Русь нерусская* (Как рождалась «рідна мова»), <http://russian.kiev.ua/books/karevin/rusnorus/rusnorus.shtml>
- Кирилл Фролов, Духовный триумф карпатороссов, <http://www.pravoslavie.ru/put/sv/archimalexijkabalyk.html>
- Контрабанда революции по-украински, <http://www.pravaa.ru/news/3192?print=1>
- Коялович, М. О.: *История воссоединения западнорусских униатов*, Лучи Софии, Минск, 1999.
- Коваленко, Прот. Георгий: Парадоксы религиозной статистики, <http://orthodoxy.org.ua/page-590.html>
- Корресподент*, № 13 (102), Москва, 9. 4. 2004.
- Косановић, Митрополит Сава: Римска пропаганда и хрватство, у Зборнику: *Рим не мирује*, Прирдлили: М. Васильевић/ З. Ми-лошевић, Бели анђео, Шабац, 2003.

- Кузнецов, Григорий: Рука Екатерины Чумаченко, Фонд стратегической культуры, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=725>
- Мала енциклопедија Просвета, Четврто издање, књ. 3, просвета, Београд, 1986.
- Марац, Ј. Н.: Бретска унија, у Зборнику: *Унија*. Политика Римо-католичке цркве према православним Словенима, приредио др Зоран Милошевић, Институт за политичке студије, Београд, 2005.
- Марков, Д. А.: Русская и украинская идея в Австрии, в сборнику: «Украинская» болезнь русской нации, Имперская традиция, Москва, 2004.
- Милошевић, Зоран: *Црква и политика*, Институт за политичке студије, Београд, 2002.
- Милошевић, Зоран: Нови покушаји Римокатоличке цркве да потчини православне, *Рим не мирује*, Зборник радова. При-редили Протојереј Момир Васиљевић/др Зоран Милошевић, Бели анђео, Шабац, 2003.
- Милошевић, Зоран: *Ко је Ханс Иван Мерц новоблаженик Римске цркве*, Бели анђео, Шабац, 2003.
- Милошевић, Зоран: *Бошњачко поништавање Срба*, Завод за уџбенике и наставна средства, Српско Сарајево, 2004.
- Милошевић, Зоран: Наше горе – памет, *Глас српске*, 12 – 14. фебруар, Бања Лука, 2005.
- Милошевић, Зоран: *Црква, наука и политика*, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, И. Сарајево, 2005.
- Милошевић, Зоран (ур.): *Унија*. Политика Римокатоличке цркве према православним Словенима, Институт за политичке студије, Београд, 2005.
- Милошевић, Зоран: *Нови пут Русије*, Русија у поствизантијском геополитичком и религиозном вртлогу, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2005.
- Милошевич, Зоран: "Веймарская метафора" в России. К вопросу об отношениях России и США // Традиции в контексте русской культуры: Межвузовский сборник научных работ. Выпуск XIII.- Череповец, ЧГУ, 2006.
- Милошевић, Зоран: Русија и интеграције на постсовјетском пространству, *Зборник Матице Српске за друштвене науке*, бр. 120, Нови Сад, 2006.
- Милошевић, Зоран: *Руско питање данас*, Институт за политичке студије, Београд, 2006.
- Милошевић, Зоран (ур.): *Јединство православних Словена*, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2006.
- Милошевић, Зоран: *Путинова политика*, Институт за политичке студије, Београд, 2007.
- Милошевић, Зоран: *Социологија масовних комуникација*, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2007.
- Милошевић, Зоран: Распад Украјине? Украјина после распуштања Врховне раде (парламента), *Нова српска политичка мисао*, http://www.nspm.org.yu/koment_2007/2007_zmilosevic.htm
- Митрополит Луцкий и Волынский Нифонт, Межконфессиональная ситуация на приходе волынского-йепархии обостряется, <http://www.pravoslavie.ru/cgi-bin/print.cgi?item=3r050418123218>
- Мончаловский, О. А.: О названиях «Украина», украинский, в сборнике: *Украинская болезнь русской*

- нации, Издательство Иперская традиция, Москва, 2004.
- Муравьев, Петр: Жизнь – это творчество, http://www.ukrstor.com/ukrstor/ulianov_pus12.htm
- Нарочницка, Наталией: Украина расколсь не по социјальным или классовым мотивам, а по цивилизационным, [http:// www.pravoslavie.ru/guest/041128010530](http://www.pravoslavie.ru/guest/041128010530)
- Нарочницкая, Наталия: Украина: историческая ретроспектива и геополитическая перспектива, <http://www.pravoslavie.ru/analit/04/202111237>
- Нарочницкая, Н. А.: *За что и с кем мы воевали*, «Минувшее», 2005.
- На Украине лишают лицензий русскоязычные телеканалы, <http://www.zaistinu.ru/articles/?aid=1098&print=1098>
- Народ против. Проамериканские Ющенко и Качиньский теряют популярность среди своего населения, <http://www.otechestvo.org.ua/phprint.php>
- Неофициальная биография Юлии Тимошенко, <http://www.ua.pravda.com/old/articles/lib/1017.php?mode=printable>
- Некоторые факты из биографии Виктора Андреевича Ющенко. http://www.otevhestvo.org.ua/politinfo/2004_12/p_17_02.htm
- Официальная биография Виктора Ющенко, Официальное интернет-представительство президента Украины, <http://www.president.gov.ua>
- Основы религиоведения*, под редакцией И. Н. Яблокова, «Высшая школа», Москва, 2001.

- Панарин, И. Н.: О роли русского языка в мире, <http://www.panarin.com/doc/63/> Официальный сайт Игоря Николаевича Панарина.
- Пироженко, Виктор: Украинский кризис близится к развязке, Фонд стратегической культуры, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=703>
- Пироженко, Виктор: Первый этап политического кризиса на Украине завершен. Итоги, уроки, прогнозы, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=765>
- Поповић, Петар: Молдавски Бандунг, *Политика*, Београд, 9. мај 2005, стр. 6.
- Попов, Эдуард: Распад украинской государственности, *Новая политика*, интернет-журнал, <http://www.novopol.ru/print1228html>.
- Попов, Эдуард/ Кокин, Юрий: Русский Крым – 1, *Новая политика*, интернет-журнал, <http://www.novopol.ru/print2335.html>
- Попов, Эдуард: Украина – не Галиција, *Новая политика*, интернет-журнал, <http://www.novopol.ru/print1042html>
- Познанский, Свящ. Димитрий: Еженедельный обзор украинской прессы, <http://www.pravaya.ru/news/3191>.
- «Пред Украиной стоит задача – выработать свой исторический проект, устремленный в будущее», интервью с депутатом государственной думы Наталией А. Нарочницкой, (18. 11. 2004.) <http://www.pravoslavie.ru/guest/041118165902>
- Петрушко, В. И.: Размишљање поводом беатификације унија-тског митрополита Андреја Шептицког, у Зборнику: *Унија*. Политика Римокатоличке цркве према православним Словенима, приредио Зоран Милошевић, Институт за политичке студије, Београд, 2005.

- Перевод телевещания на украинский язык является нарушением прав граждан, считает директор телерадиокомпании «Украина» Г. Кондауров, <http://www.zaistinu.ru/articles/?aid=1009&print=1009>.
- Попов, Эдуард: Новый Майдан: кризис в преддверии кризиса, Фонд стратегической культуры, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=654>
- Попов, Эдуард: Ющенко, женатый на Америке, - это распад Украине, Фонд стратегической культуры, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=675>
- Попов, Эдуард: Украина и президентские выборы в России, <http://stolétie.ru/cgi-bin/>
- Попов, Эдуард: Лакмусова бумажка НАТО, <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=583>
- Попов, Эдуард: «Янукович – НАТОвский снотворный порошок», <http://ukraine.fondsk.ru/print.php?id=422>
- Попов, Д./ Мильшт, И.: *Оранжевая принцесса*. Загадка Юлии Тимошенко, Киев, 2006.
- Путин разочаровался в Партии регионов, http://www.jerelo.com.ua/ru/news/show_print_version/28545
- Путину рассказали, как вернуть Крым России, <http://www.cprf.ru/news/lenta/38475.html>.
- Пронин, С. В.: Украина и Россия: фундаментальные предпосылки сотрудничества, *Полис – Политические Исследования*, № 3, Москва, 2001.
- Петровић, Драган: *Демографска обележја савремене Русије*, Српско географско друштво, 2007.
- Предвыборная программа Виктора Ющенко 10 шагов навстречу людям, <http://www.yuschenko.com.ua>
- Российская община Севастополя*, № 1, 1997.
- Рябакова, Тамара: Государство не имеет право игнорировать интересы Церкви (интервью), <http://orthodoxy.org.ua/page-1290.html>
- Роз'яснення Управління справами УПЦ щодо душпастирської практики за умов сучасної політичної ситуації в Україні, <http://www.orthodoxy.org.ua/page-1453.html>
- Родин, Сергей: «Химера». Историческое расследование («украинцы: их происхождение, подлинная история и реальное настоящее»). <http://russian.kiev.ua/books/rodin/chimera.shtml>
- Рзжанова, Свјетлана: О проблему међусобног односа културе, религије и језика, у Зборнику: *Срби губе своје писмо*, «Би-рилица», Нови Сад, 2005.
- Статистика держкомпелигій, <http://orthodoxy.org.ua/page-976.html>
- Сидоренко, С.Н.: *Украина тоже Россия*, <http://russian.kiev.ua/books/sidorenko/ukralsorus/ukralsorus01.shtml>
- Смолин, Михаил: Русский язык и украинизация, в сборнике: *«Украинская» болезнь русской нации*, Имперская традиция, Москва, 2004.
- Соломатин, Юрий: Ющенко бессовестно лжет об отсутствии ущемлений русского языка в Украине, <http://www.zaistinu.ru/articles/?aid=357&print=357>
- Славянская партия провела на Донетчине митинг, *Резонанс*, http://rezonans.info/index.php?p=print_n&nID=7939.
- Социологи: Украинцы – самые несчастные в СНГ, <http://www.podrobnosti.ua/society/2007/06/11/431354.html>

- Социологи предрекают раскол Украины,
<http://www.podrobnosti.ua/society/2007/06/13/432154.html>
- Социологи: Высокая яна досрочных выборах в Раду – опасна,
<http://www.podrobnosti.ua/society/2007/06/15/432682.html>
- Стэпула, Надия: «Урки», «Иуди», «Придурки»: апоФИГОЗ украинской политкорректности,
<http://www.otherside.com.ua/news/print.php?id=9889>
- Соколовская, Янина: Виктор Ющенко – «человек-кредит»,
<http://12-04.olo.ru/news/politic/50576.html>
- Соколовская, Янина: «Газовая принцесса», <http://12-04.olo.ru/news/politic/51103.html>
- Соколовская, Янина: Виктор Ющенко – «человек-кредит»,
<http://12-04.olo.ru/news/politic/50576.html>
- Соколовская, Янина: Виктор Янукович, *Известия*, Москва, 4. 12. 2004.
- Солин, М. Б.: «Украина» – не Россия, «Украина» - это болезнь, У Зборнику: «Украинская» болезнь русской нации, Имперс-кая традиция, Москва, 2004.
- Тимошенко, Юлия Владимировна, Википедия,
<http://ru.wikipedia.org/wiki/...>
- Толстов, Сергей: Выборы – не панацея, *Независимая газета*, Москва, 28. 5. 2007.
- У Юлии Тимошенко – бандитская «Морда»... в дополнение к политическому лицу,
<http://www.kompromat.com.ua/index/?action=show&id=238>
- Украина стоит на пороге очередного бензинового кризиса,
[Http://yushenke.net/news/11-05-05/news-003g-11-05-05-htm](http://yushenke.net/news/11-05-05/news-003g-11-05-05-htm)
- Фролов, Кирилл: Русский вопрос на Украине, <http://www.zaistinu.ru/articles/?aid=1099&print=1099>
- Фролов, Кирилл: Оранжевая власть готовит новый Талергоф?,
<http://www.zaistinu.ru/articles/?aid=326&print=326>
- Федоров, Виктор: Зачем Вашингтон раскалывает Украину?, *Новая политика*,
<http://novopol.ru/print21582.html>
- Федоров, Виктор: Кнут и пряник для Виктора Януковича, *Новая политика*, <http://novopol.ru/print13296.html>
- Храпачевский, Роман: Мифы Украинства: Русь, Малая Русь и Украина, *Вестник Юго-Западной Руси*, № 1, 2006.
- Naralambos, Michael/ Holborn, Martin: *Sociologija Teme in pogledi*, DSZ, Ljubljana, 1999.
http://news.bbc.co.uk/hi/russian/news/newsid_4243000/4243836.stm
- <http://www.strana.ru/stories/02/09/03/3144/259510.html>
- <http://palm.newsru.com/background/04feb2005/tymoshenko.html>
- <http://www.ukraine.ru/electrons2004/candidates/225333.html>
- <http://www.otechestvo.org.ua/main20077/2421.htm>
- <http://www.news2000.com.ua>
- [http://www.news2000comua/print\(nedelyaukrainy/1374583754.html](http://www.news2000comua/print(nedelyaukrainy/1374583754.html)
- <http://2000.net.ua/print/forum693314282.html>
- Шангина, Людмила: Политический портрет вице-премьера Юлии Тимошенко, <http://www-companion.ua/Articles/Content/Forprint/id=5372&Callback=0>

Ющенко Виктор, <http://www.yuschenki.com.ua>
Ющенко, Виктор, <http://lenta.ru/lib/1415987/full.htm>
Ющенко успокоил США: все идет по плану,
<http://www.otechestvo.org.ua/main20077/622.htm>
Ющенко ищет два поколения своих предков, чтобы
доказать, что он – потомок последнего кошевского
Запорожской Сечи,
<http://www.otechestvo.org.ua/main/20077/907.htm>
Юлия Тимошенко: демон, сеющий ветар,
Информационное издание «Эхо», http://echo-ua.com/2007/05/10/print:page,1,julija-timoshenko_demon...
“Язык твой – враг мой»? *Думаем*, http://www.dumaem.ru/print.htm?st_id=174
Языковое меню, *Зеркало Недели*, 21. 6. 2005.
Янукович по-прежнему лидирует в рейтингах, но уже с
другими цифрами, *Цензор*,
<http://censor.net.ua/print.php?resourceID=55040>
Янукович, Виктор Фёдорович, Материал из Викикипедии
– свободной энциклопедии.
Янукович, Виктор, <http://lenta.ru/lib/14159876/full.htm>

ОД ИСТОГ АУТОРА

(Монографије, уџбеници и зборници)

ОДБРАНА ИЗМЕЂУ СНА И ЈАВЕ, АИЗ «Пословни биро»,
Београд, 1992.
ПОЛИТИКА И ТЕОЛОГИЈА, Градина/ЈУНИР, Ниш, 1994.
РЕЛИГИЈА НОВОГ СВЕТСКОГ ПОРЕТКА, Бели анђео,
Шабац, 1995. (друго издање 1997. и треће 1999.)
ВЕРСКЕ СЕКТЕ И КУЛТОВИ, Бели анђео, Шабац, 1997.
ДЕМОКРАТИЈА ИЛИ ХРИСТОКРАТИЈА, Филип
Вишњић, Београд, 1997.
СУДБИНА СВЕТА с религијске и научне тачке гледишта,
Зборник радова (ур.), Бели анђео. Шабац, 1997.
ОТАЦ И ДЕТЕ, Бели анђео, Шабац, 1998. (друго издање
1999, треће 2000).
ХРИШЋАНСТВО И ПОЛИТИКА (Ур), Зборник радова,
Бели анђео, Шабац, 1998.

ФЕМИНИСТИЧКА ТЕОЛОГИЈА (Ур.), Зборник радова, Ивис-публик, Београд, 1999.

СЕКТЕ И ДЕМОКРАТИЈА, Виша хемијско-технолошка школа, Шабац, 1999.

БОГОМ БЛАГОСЛОВЕНА ЗАБАВА, Бели анђео, Шабац, 2000.

ОКУЛТИЗАМ – ИДЕОЛОГИЈА НОВОГ СВЕТСКОГ ПОРЕТКА, Бели анђео, Шабац, 2000.

ИСКУШЕЊА ПРАВОСЛАВЉА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ, зборник радова. Приредио са С. Максимовићем, СПЦО, Брчко, 2000.

КУГА НЕОЛИБЕРАЛИЗМА, од економије до икономије, Слободна књига, Београд, 2000.

ПРАВОСЛАВНА ВЕРОНАУКА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ, проблеми и перспективе, “Дабар”, Сарајево, 2001. (приредио са М. Васиљевићем).

ОСАМ ПРАВОСЛАВНИХ МЕДАЉОНА, Институт за политичке студије, Београд, 2001.

ЛЕТОПИС БРЧАНСКЕ ЦРКВЕ, Српска православна црквена општина Брчко, Брчко, 2001.

ДРУШТВЕНА ДОКТРИНА РИМОКАТОЛИЧКЕ ЦРКВЕ, Институт за политичке студије, Београд, 2001.

ОКУЛТИЗАМ – ДРЖАВНА РЕЛИГИЈА?, СПЦО, Брчко, 2002.

УМЕМО ЛИ ДА ЖАЛИМО? (коаутор са Бранком Б. Ђурићем), Српска православна црквена општина колубарско-грбавичка, Брчко, 2002.

ЦРКВА И ПОЛИТИКА, православље и друштвене реформе, ИПС, Београд, 2002.

ПРАВОСЛАВЉЕ, ВРИЈЕМЕ И БОСНА, поуке из православља и прошлости Босне, зборник радова.

Приредио са Р. Врачевићем, Бели анђео/Српска православна црквена општина, Шабац/Добој, 2002

РИМ НЕ МИРУЈЕ, о старим и новим покушајима Римокатоличке цркве да потчини православне, зборник радова. Приредио са М. Васиљевићем, Бели анђео, Шабац, 2003.

КО ЈЕ ХАНС ИВАН МЕРЦ, Бели анђео, Шабац, 2003.

ТРАНЗИЦИЈА И СРПСКА ЦРКВА, о политичким моделима екуменизма демократије, образовања и културе у Српској православној цркви, ИПС, Београд, 2004.

БОШЊАЧКО ПОНИШТАВАЊЕ СРБА, Завод за уџбенике и наставна средства – Српско Сарајево, С. Сарајево 2004.

ЦРКВА, НАУКА И ПОЛИТИКА, Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Источно Сарајево, 2005.

ПРОФЕСОР ДР МИТАР МИЉАНОВИЋ, Заслон, Шабац, 2005.

УНИЈА. Политика Римокатоличке цркве према православним Словенима, Институт за политичке студије (Ур.), Београд, 2005.

НОВИ ПУТ РУСИЈЕ, Русија у поствизантијском геополитичком и религиозном вртлогу, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2005.

МОДЕРНИЗАЦИЈА И НАЦИОНАЛИЗАМ, Заслон, Шабац, 2006.

РУСКО ПИТАЊЕ ДАНАС, Институт за политичке студије, Београд, 2006.

ЈЕДИНСТВО ПРАВОСЛАВНИХ СЛОВЕНА (Ур.), Књига прва, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2006.

СОЦИОЛОГИЈА МАСОВНИХ КОМУНИКАЦИЈА, Завод
за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево,
2007.

ПУТИНОВА ПОЛИТИКА, Институт за политичке студије,
Београд, 2007.

«СЛАВЈАНСКИЙ ВОПРОС» И ПРАВОСЛАВИЕ.
Балканы: вчера, сегодня... завтра? ГОУ ВПО
«Череповецкий государственный университет»,
Череповец, 2007.

КУПОВИНА ДРЖАВЕ, Есеји о страначкој корупцији,
тржишту лојалности у медијима и евроскептицизму,
Институт за политичке студије, Београд, 2008.

НАПОМЕНА

За научни рад аутор ове књиге је добио два признања и то:

- *Медаљу Шолохова* Руске муниципалне академије за исказан хуманизам и истинитољубивост, лаурет за 2004. годину.
- Награда *Едуарда Валодина Савеза писаца Русије*, 2005. године, за истраживање: «Филозофска мисао светог Николаја Велимировића» (на руском).

ИЗЈАВА АУТОРА

После немилих догађа у Народној библиотеци Босне и Херцеговине, где су аутори који припадају српској култури неовлашћено и без њиховог пристанка увршћени у некакве босанске (бошњачке) писце, изјављујем, да све моје књиге, научни и новински радови, ма где објављени, припадају искључиво српској и руској култури.

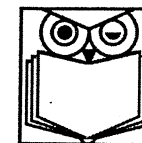
Зоран Милошевић
Баново Поље, 07. октобра 2007. године

Др Зоран Милошевић

ОД МАЛОРУСА ДО УКРАЈИНАЦА

ПРИЛОГ ПРОУЧАВАЊУ ПРОМЕНЕ КУЛТУРНОГ И
НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА МАЛОРУСА

Прво издање

Завод за уџбенике и наставна средства
Источно Сарајево
2008

Ликовно рјешење корица
Мирјана Васиљ

Лектор и коректор
Споменка Павловић

Графичка припрема за штампу
Завод за уџбенике

Штампа
DIS-COMPANY Пале

Тираж
500

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

323.153(=161.2)
316.347

МИЛОШЕВИЋ, Зоран

Од Малоруса до Украјинаца : прилог проучавању
промене културног и националног идентитета
Малоруса / Зоран Милошевић. - 1. изд. - Источно
Сарајево : Завод за уџбенике и наставна средства,
2008 (Пале : Dis-Company). - 210 стр. ; 21 цм:
илустр.

Тираж 500. - Библиографија : стр. 187-200.

ISBN 978-99955-0-375-8

COBISS.BH-ID 763672